

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA 2022

GADA PĀRSKATS

SATURS

Pārskata perioda kopsavilkums	4
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums.....	8
2. Finansiālais nodrošinājums	10
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums.....	12
4. Personāls.....	14
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	20
6. Krājums	31
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem.....	41
9. Finansējuma piesaiste projektos	55
10. Publicitāte.....	58
11. Sadarbības tīkla raksturojums	65
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	68

Pielikumi

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2022. gada izmantojuma rādītāji

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku kopējais krājums

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku jaunieguvumi 2022. gadā

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2022. gadā izslēgtie informācijas resursi

2022. gadā īstenotā projekta „Iekļaujošā bibliotēka” apraksts

Rīgas Centrālās bibliotēkas 2022. gada pārskata sagatavošanā piedalījās: Aiga Balode, Vineta Baško, Daina Ģeibaka, Ineta Kaļķe, Sanita Lapiņa, Maija Mauriņa, Santa Mūrniece, Inta Sallinene, Sigita Sīle, Dzidra Šmita, Linda Štamere, Klāra Švedra, Zane Valaine, Andra Vīta, Dace Vlasova, Gida Zepkāne.

Fotogrāfijas no Rīgas Centrālās bibliotēkas arhīva.

© Rīgas Centrālā bibliotēka

Rīga, 2023

Pārskatā izmantotie saīsinājumi

ĀAP – ārējais apkalpošanas punkts

BJC - Bērnu un jauniešu centrs

BKUS – Bērnu klīniskā universitātes slimnīca

BJVŽ - "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"

BLN – Bērnu literatūras nodaļa

CB – Centrālā bibliotēka (Brīvības ielā 49/53)

ČAB - Čiekurkalna attīstības biedrība

IFLA - Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija

IKSD – Izglītības, kultūras un sporta departaments

IKT – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

ISAN – Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļa

KAN – Komplektēšanas un apstrādes nodaļa

KISC – Kultūras informācijas sistēmu centrs

MK – Ministru kabinets

LBB – Latvijas Bibliotekāru biedrība

LKA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

LR KM - Latvijas Republikas Kultūras ministrija

PII – pirmsskolas izglītības iestāde

PLN – Pieaugušo literatūras nodaļa

PSAN – Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļa

RCB – Rīgas Centrālā bibliotēka

RD – Rīgas dome

RDA - Rīgas valstspilsētas pašvaldības aģentūra "Rīgas digitālā aģentūra"

SBA - Starpbibliotēku abonements

VIIBML - Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava

Pārskata perioda kopsavilkums

RCB 2022. gada darba prioritātes

- RCB tīkla attīstība:
 - 21. aprīlī apmeklētājiem tika atvērta jaunā Āgenskalna filiālbibliotēka. Svinīgais atvēršanas pasākums notika klātienē un bija vērojams tiešraidē RCB Facebook profilā.

Jaunā Āgenskalna filiālbibliotēka

- Visu gadu RCB administrācija un Bibliotēku dienests strādāja pie funkcionālā plāna izstrādes un mēbeļu specifikācijas izstrādes Torņakalna filiālbibliotēkai, kuru pēc jauniegūto telpu renovācijas darbiem plānots atvērt 2023. gada pirmajā pusē. Notika aktīva Torņakalna filiālbibliotēkas krājuma komplektēšana, kā arī darbs ar jau esošo krājumu, kas tika “iesaldēts” laikā, kad Torņakalna filiālbibliotēka atstāja iepriekšējās telpas.
- 2022. gada oktobrī un novembrī notika RCB bibliotekāro darbinieku novērtēšana (skat. "Personāls").
- Energoefektivitātes pasākumi, atsaucoties Rīgas domes norādījumiem par energoefektivitātes pasākumu īstenošanu pašvaldībā:
 - CB un filiālbibliotēkās saīsināts apmeklētāju klātienē apkalpošanas laiks – no 13. oktobra bibliotēkas bija atvērtas 8 stundas dienā (sestdienā 7 stundas) - darba dienās no 10.00 līdz 18.00 vai no 11.00 līdz 19.00, sestdienās no 10.00 līdz 17.00;
 - telpu uzkopšanas darbi notika CB un filiālbibliotēku atvērtības laikā;
 - RCB administrācija, KAN, ISAN un PSAN darbinieki daļu darbu veica attālināti.
- Aktīvi turpinājās darbs, konsultējot Rīgas skolu bibliotēku darbiniekus par BIS ALISE ieviešanu, krājuma rekatalogizāciju, krājuma inventarizāciju, statistikas datu izgūšanu, informācijas resursu automatizētu izsniegšanu (skat. “Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām”).

Jauni pakalpojumi

- No janvāra RCB saviem lasītājiem piedāvāja EBSCO e-grāmatu kolekciju publiskajām bibliotēkām “e-Book Public Library Collection” (skat. “Krājums. Abonētās tiešsaistes datubāzes”);

- Vairākiem RCB organizētajiem pasākumiem sadarbībā ar RDA tika nodrošināta filmēšana un tiešraides translācija RCB Facebook profilā (Āgenskalna filiālbibliotēkas atvēršana, Baltu vienības dienas pasākums "Baltu literatūras tilts", "RCB Gadagrāmatas 2021-2022" atvēršanas pasākums).

Jauni projekti

- Tika īstenots RD Apkaimju iedzīvotāju centra sabiedrības integrācijas projektu konkursā atbalstītais RCB sabiedrības integrācijas projekts "Iekļaujošā bibliotēka" (skat. "Finansējuma piesaiste projektos").

Covid-19 radītās situācijas ietekme uz bibliotēku darbu

- No 2022. gada 1. janvāra līdz 31. martam RCB darbs un lietotāju apkalpošana notika Covid-19 apstākļos atbilstoši valstī noteiktajai likumdošanai, ievērojot RD rekomendācijas un epidemioloģiskos riskus, kas Rīgā šajā laikā lielākoties bija augstāki nekā citur Latvijā. Izmaiņas darba organizācijā un bibliotēku sniegto pakalpojumu klāstā tika noteiktas ar RCB administrācijas rīkojumiem:
 - līdz 28. februārim RCB klātienē pakalpojumi pieejami pieaugušajiem apmeklētājiem ar Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, bērni līdz 18 gadu vecumam bibliotēkas var apmeklēt bez papildus prasībām (bez testa, vakcinācijas, pārslimošanas sertifikāta). Pieejama informācijas resursu pieņemšana / izsniegšana, datorpakalpojumi vienu reizi dienā līdz 30 minūtēm.
 - līdz 28. februārim apmeklētājiem slēgts RCB ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā;
 - no 17. janvāra Bišumuižas filiālbibliotēkā, kas atrodas BJC "Rīgas jauno tehniķu centrs" telpās, apmeklētāji tiek apkalpoti saskaņā ar BJC darba organizāciju, ievērojot prasības par derīga Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta vai negatīva testa uzrādīšanu arī bērniem;
 - No 1. marta RCB:
 - tika nodrošināti visi klātienē pakalpojumi, tai skaitā datorpakalpojumi un lasītavu izmantošana, nodrošinot 2 metru distanci starp apmeklētāju vietām;
 - tika atsākta publisko pasākumu organizēšana apmeklētāju grupām, kuru laikā pasākumu apmeklētāji (izņemot bērnus un jauniešus līdz 18 gadu vecumam) uzrādīja derīgu Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu un personu apliecinošu dokumentu. Pasākumus apmeklēja ierobežots apmeklētāju skaits atbilstoši telpu platībai (distances ievērošana starp apmeklētājiem);
 - darba organizācijā un pakalpojumu sniegšanā tika ievērotas visas ar epidemioloģisko drošību saistītās prasības: distancēšanās, sejas masku lietošana, roku higiēna, telpu, virsmu, inventāra, darba aprīkojuma tīrīšana un dezinfekcija u. c.
- No 2022. gada 1. aprīļa Covid-19 laikā noteiktie ierobežojumi tika atcelti. Joprojām RCB darba organizācijā un apmeklētāju apkalpošanā tika rekomendēts ieturēt 2 metru distanci, ievērot roku higiēnu, tīrīt un dezinficēt telpas, virsmas, inventāru, darba aprīkojumu u. c.

- Visu gadu RCB visus darbus (pienākumus) veica darbinieki, kuriem ir derīgs Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

Krievijas iebrukuma Ukrainā radītā ietekme uz bibliotēku darbu pārskata periodā

2022. gada 24. februārī Krievijas uzsāktā karadarbība Ukrainā ietekmēja arī Latvijas ekonomiku, politiku un sabiedrisko dzīvi - paaugstinājās pakalpojumu izmaksas un cenas, kā arī Latvijā sāka ierasties ievērojams skaits bēgļu - Ukrainas civiliedzīvotāju. Šie notikumi radīja jaunas prioritātes RCB darbā:

- atbalsta sniegšana bēgļiem - Ukrainas civiliedzīvotājiem;
- energoefektivitātes pasākumi RCB.
- Atbalsta sniegšana bēgļiem - Ukrainas civiliedzīvotājiem:
 - 12. aprīlī RCB darbu uzsāka 2 bibliotekāres no Ukrainas, 9. augustā darbu RCB uzsāka apkopēja no Ukrainas;
 - ar pašvaldības atbalstu RCB organizēja Ukrainas karogu izvietojšanu pie RCB un filiālbibliotēkām, kā arī bibliotēku telpās;
 - RCB iesaistījās Ukrainas karogu izdalīšanā Rīgas skolām (karogus skolas varēja saņemt VIIBML);
 - grāmatu un mākslas izstādes, kā arī pasākumi Ukrainas atbalstam;
 - RCB projekta "Iekļaujošā bibliotēka" ietvaros tika organizēts pasākums "Divas valodas – viena sirds", kā arī izveidota ceļojošā izstāde "Mana dzimtene Ukraina";
 - 20. aprīlī RCB saņēma grāmatu dāvinājumu no Ukrainas vēstniecības;

Grāmatu dāvinājums no Ukrainas vēstniecības Rīgas Centrālajai bibliotēkai

- RCB krājumā tika komplektētas grāmatas ukraiņu valodā;
- CB izveidots ukraiņu ģimeņu klubiņš "Kopā būšana";
- decembrī tika organizētas divas akcijas RCB darbiniekiem - grāmatu ziedošana Ukrainas bibliotēkām un sveču/ sveču parafīna ziedošana ierakumu sveču izgatavošanai Ukrainas armijas atbalstam;

- Ukrainas bibliotēku atbalstam atlasītas grāmatas svešvalodās no RCB Repozitārija apmaiņas krājuma;
- citus pasākumus Ukrainas atbalstam skat. "Krājums" un "Publicitāte".

Latviešu grāmatai 500 norises

2022. gadā RCB sāka plānot savu dalību norišu ciklā "Latviešu grāmatai 500". Norišu 2023. gada tēma "Tekstu izplatība senāk un tagad (izdevēji)" sasaucas ar grāmatizdevēja, apgāda "Grāmatu draugs" īpašnieka Helmara Rudziša 120. jubileju. RCB plāno konferenci "Helmaram Rudzītim 120" un sarunu pēcpusdienu "Helmara Rudziša dzīves dēkas". 11. maijā LNB seminārā "Pirmās grāmatas latviešu valodā 500. gadadienas atzīmēšana" RCB informēja par savu ideju un stāstīja par RCB īpašo krājumu - Helmara Rudziša lasītavu filiālbibliotēkā "Avots". Novembrī un decembrī sanāca pirmās darba grupas, lai plānotu 2023. gada pasākumus.

*Izstāde "100+ grāmatas bērniem"
Jūrmalas Centrālajā bibliotēkā*

"Latviešu grāmatai 500" iekļaujas arī atjaunotā un papildinātā grāmatu izstādē "100+ grāmatas bērniem". Šī unikālā grāmatu kolekcija, kurā uzskatāmi redzamas latviešu bērnu grāmatniecības īpatnības vairāk nekā 100 gadu laikā, sasaucas ar notikumu ciklu "Latviešu grāmatai 500", kura ietvaros tiek atzīmēta rakstītā vārda nozīme un ietekme sabiedrībā cauri gadsimtiem. Sākot no augusta izstāde bija apskatāma četrās Latvijas bibliotēkās: Čiekurkalna filiālbibliotēkā, Jūrmalas

Centrālajā bibliotēkā, Gulbenes novada Tirzas pagasta bibliotēkā un Gulbenes novada Beļavas pagasta bibliotēkā.

Problēmas, to risinājumi

- Covid-19 pandēmijas laikā samazinājies RCB apmeklētāju skaits. Svarīga ir bibliotēkas lietotāju, īpaši bērnu, piesaiste bibliotēkai. Svarīgs individuālais darbs ar apmeklētājiem, pasākumi un nodarbības par aktuāliem jautājumiem, bibliotēkas popularizēšana.
- 2022. gadā sadarbībā ar RDA turpinājās lietotājiem paredzētās datortehnikas nomaiņa RCB. Nomainītā datortehnika ir lietota un 8 filiālbibliotēkās ir neatbilstošā tehniskā stāvoklī, tā rezultātā zūd bibliotēkas sniegto pakalpojumu kvalitāte. Vēlams jau laicīgi plānot lietotājiem paredzētās datortehnikas pakāpenisku nomaiņu.
- Pēc darbinieku datortīkla iekļaušanas centralizētajā pašvaldības tīklā 2019. gadā darbinieku datoros vairs nav piekļuves (vai ir ierobežota piekļuves resursiem, uz kuriem attiecas autortiesības) nozīmīgiem Latvijas informācijas resursiem un abonētajām tiešsaistes datubāzēm (LNB Digitālajai bibliotēkai,

Letonika.lv, News.lv u. c.). Tas apgrūtina daudzpusīga un kvalitatīva informācijas pakalpojuma sniegšanu bibliotēku apmeklētājiem, kā arī darbu ar novadpētniecības resursiem, bibliogrāfisko sarakstu veidošanu. Problēmas risinājums rodams ciešā RDA un KISC sadarbībā.

- Neskatoties uz 2020. gadā veikto krājuma pārvietošanu CB telpās (Brīvības ielā 49/53), padarot bibliotēkas pakalpojumus pieejamākus apmeklētājiem, lai īstenotu bibliotēkas darba organizāciju atbilstoši izstrādātajai koncepcijai, nepieciešamas papildus telpas pasākumu rīkošanai, telpu remonts, kā arī atbilstošas mēbeles mākslas krājuma izvietošanai un citu nodaļu aprīkošanai. 2022. gadā turpinājās sarunas ar RD IKSD un SIA "Rīgas nami" par CB telpu paplašināšanu, saņemot RCB lietošanā ilgstoši neizmantotās telpas bibliotēkas telpu tuvumā (Brīvības ielā 49/53).
- 2022. gadā turpinājās sarunas ar RD IKSD un RD Īpašuma departamentu un SIA "Rīgas nami" par Bolderājas filiālbibliotēkas iekštelpu remontu.

Citi aktuāli jautājumi

- RCB strādāja pie dažādu RCB iekšējo dokumentu izstrādes un aktualizēšanas: aktualizēti un atjaunoti RCB darbinieku amatu apraksti, RCB filiālbibliotēku reglamenti, uzsākts darbs pie RCB lietošanas noteikumu aktualizēšanas un atjaunošanas, kā arī atjaunoti citi dokumenti.
- RCB tika izveidota vienota parauga informatīva slaidrāde demonstrēšanai CB un 10 filiālbibliotēkās, kurās ir informatīvie TV monitori. Slaidrāde sagatavota, ievērojot Rīgas atjaunoto vizuālo identitāti, un satur svarīgāko informāciju par Rīgas valstspilsētas pašvaldību, RCB un filiālbibliotēkām (kontakta informācija, darba laiks, aktualitātes, pasākumi, izstādes utt.). Slaidrāde tiek atjaunota un papildināta reizi mēnesī.
- RCB veica fotoarhīva izvērtēšanu un fotogrāfiju atlasu nodošanai Latvijas Valsts arhīvam, kā arī nododamo fotogrāfiju aprakstīšanu un klasificēšanu atbilstoši arhīva prasībām.
- Turpinājās BIS ALISE serveru infrastruktūras modernizācija, SQL servera optimizācija.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

Īss situācijas apraksts:

- **bibliotēkas darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums**

RCB ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības iestāde, kas strādā RD IKSD pakļautībā. Akreditācijas procesā 2020. gadā RCB atkārtoti ir piešķirts reģiona galvenās bibliotēkas statuss, bet RCB filiālbibliotēkas ir akreditētas kā vietējas nozīmes bibliotēkas. RCB ir informācijas, izglītības, kultūras, sabiedriskās saskarsmes un novadpētniecības centrs Rīgas pilsētas iedzīvotājiem un viesiem. Tā nodrošina pieejamību visu veidu uzticamām zināšanām un informācijai, tās sniegtie pakalpojumi ir pieejami ikvienam.

- **informācija par padotībā esošajām iestādēm, reģiona bibliotēkām, izglītības iestāžu bibliotēkām, ārējiem apkalpošanas punktiem**

RCB tīklu, noslēdzot 2022. gadu, veidoja Centrālā bibliotēka (reģiona galvenā bibliotēka, CB), 26 filiālbibliotēkas un trīs ārējie apkalpošanas punkti: "Saulaino dienu bibliotēka" BKUS, Rīgas patversmes Dienas centrā, Ieslodzījuma vietu pārvaldes Centrālcietumā. Bibliotēkāros pakalpojumus apmeklētājiem sniedza arī VIIBML. BKUS notiekošo remontdarbu un teritorijas attīstības dēļ no 1. marta tika mainīta "Saulaino dienu bibliotēkas" darba organizācija un apmeklētāju apkalpošana.

2022. gadā notika darbs pie jaunās Āgenskalna filiālbibliotēkas izveides un atklāšanas 21. aprīlī.

2021. gadā Rīgas valstspilsētas pašvaldība un SIA "Rīgas nami" piešķīra jaunas telpas Torņakalna filiālbibliotēkas izvietojumam. 2022. gadā tika uzsākta telpu renovācija, izstrādāti telpu funkcionālie plānojumi, mēbeļu specifikācijas. Tika uzsākta esošā Torņakalna filiālbibliotēkas krājuma (kas pēc bibliotēkas slēgšanas tika izvietots citu filiālbibliotēku telpās saglabāšanai) izvērtēšana, atlasīta novecojusi un mazpieprasīta literatūra, kā arī uzsākta jaunākās literatūras piekomplektēšana.

2022. gada sākumā RCB veica 104 Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodisko pārraudzību. Izglītības iestāžu tīkla optimizācijas procesa rezultātā tika reorganizētas un likvidētas trīs skolas un Rīgas skolu bibliotēku skaits samazinājās līdz 101. Astoņām skolām mainīti nosaukumi (skat. "Metodiskais un konsultatīvais darbs").

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā (izmaiņas juridiskajā statusā, institūcijas struktūrā u. c. būtiskas izmaiņas)

Pārskata gadā atvērta jauna Āgenskalna filiālbibliotēka, likvidēta RCB PSAN, tās amata vienības pievienotas RCB Bibliotēku dienestam.

Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas stratēģijā (attīstības plānā) definētajiem virzieniem un uzdevumiem

Pārskata periodā turpinājās darbs, īstenojot RCB stratēģiskajā plānā 2016.–2020. gadam definētos uzdevumus. Jaunais RCB stratēģiskais plāns ir izstrādes procesā un tiek veidots saskaņā ar Rīgas attīstības programmu 2022.–2027. gadam, kas pēc vairāku gadu ilgas apspriešanas tika apstiprināta 2022. gada 23. februārī. Attīstības programma ir vidēja termiņa pilsētas attīstības stratēģiskais ietvars un rīks Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam izvirzīto ilgtermiņa attīstības mērķu sasniegšanai.

Tika nodrošināta piekļuve pašvaldības un tās institūciju sagatavotai un publicētai informācijai.

Pārskata gada ietvaros notika aktivitātes RCB un filiālbibliotēkās pakalpojumu attīstībā un popularizēšanā. Bibliotēkas piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās, Ziemeļvalstu literatūras nedēļā u. c., RCB sadarbībā ar Viļņas Centrālo bibliotēku organizēja Baltu vienības dienai veltītus pasākumus.

Bibliotēku atvērtības stundas nodrošināja iespēju saņemt RCB sniegtos bibliotekāros pakalpojumus no plkst. 9.00 līdz plkst. 20.00 (no 13. oktobra no plkst. 10.00 līdz plkst. 19.00), izvēloties apmeklēt CB nodaļas un filiālbibliotēkas ar atbilstošo darba laiku, kā arī visas nodaļas un filiālbibliotēkas bija atvērtas sestdienās, arī vasaras periodā. Bibliotēka nodrošināja lasītājiem piekļuvi RCB elektroniskajam katalogam, datubāzēm, informācijas resursu rezervēšanai un informācijas resursu izmantošanas termiņu pagarināšanai tiešsaistē visu diennakti. Pakalpojuma izmantošanai nepieciešams saņemt piekļuves datus e-pakalpojumam "Mana bibliotēka".

Turpinās velonovietņu un uzbrauktuviņu ierīkošana pie bibliotēkām.

Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā

RCB savā darbā ievēro ilgtspējīgas attīstības mērķus atbilstoši valsts likumdošanai, pašvaldības lēmumiem un RCB normatīvajiem dokumentiem. RCB ievēro, lai visiem darbiniekiem būtu vienādas tiesības un sociālās garantijas. Darbinieku tiesības pārstāv RCB arodkomiteja, darbinieki saņem veselības apdrošināšanu. Darbiniekiem, kas ieņem vienādus amatus, ir vienādi amata apraksti un viena līmeņa amatiem tiek noteikta salīdzināma un līdzsvarota darba samaksa.

Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā RCB sadarbojas ar Rīgas valstspilsētas pašvaldību un tās pārzinā esošajām iestādēm.

Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai īstenots RD finansiāli atbalstītais RCB projekts "Iekļaujošā bibliotēka".

Bibliotēka nodrošina publisku piekļuvi informācijai, lai lietotāji to izmantotu darba meklēšanai vai maiņai, kas sniedz cilvēkiem iespējas uzlabot dzīvi. Piemēram, ĀAP darbība Rīgas patversmes Dienas centrā ir tieša līdzdalība nevienlīdzības mazināšanā, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, kas veicina sociālo, ekonomisko un kultūriekļaušanos.

Nemateriālā kultūras mantojuma apzināšanai, saglabāšanai un nodošanai nākamajām paaudzēm RCB organizē un papildina novadpētniecības krājumu, bet 2021. gadā RCB īstenotā projekta izstāde "Čiekurkalna dzimtu stāsti" tika izvietota vairākās RCB filiālbibliotēkās, kur raisīja lielu interesi.

Bibliotēku akreditācija 2022. gadā nebija plānota.

2. Finansiālais nodrošinājums

2022. gada 26. janvārī RCB apstiprinātais budžets bija 3 669 780 EUR. 2022. gada 9. novembra grozījumos tika piešķirti papildus līdzekļi 62 698 EUR, t.sk. 37 348 EUR Torņakalna filiālbibliotēkas aprīkojuma iegādei, 21 500 EUR komunālo maksājumu veikšanai, 3 850 EUR - prēmijām un naudas balvām. Apstiprināts budžets – 3 732 478 EUR. Salīdzinot ar 2021. gadu, pašvaldības dotācijas paredzēja 3.3 % pieaugumu.

2022. gadā ieņēmumi par maksas pakalpojumiem tika plānoti – 29 667 EUR, taču ieņēmumi palielinājās par 11 345 EUR. Samazinājās ieņēmumi par kopēšanu un datorizdrukām, jo pēc šiem maksas pakalpojumiem samazinājās pieprasījums.

2022. gadā no piešķirtās dotācijas bibliotēku darbības nodrošināšanai 95.2 % izlietoti kārtējiem izdevumiem un 4.8 % kapitāliem izdevumiem. Kārtējo izdevumu lielākais īpatsvars bija darbinieku atalgojums, kas kopā ar valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un pabalstiem sastādīja 79.1 %. 20.9 % bija pārējie kārtējie izdevumi (galvenokārt periodikas abonēšana, telpu īre, apsaimniekošanas izdevumi, apkure, izdevumi par elektrību, preču un pakalpojumu iegāde).

Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums

	2020	2021	2022
Kopā (EUR)	3 458 231	3 669 461	3 789 421
Pašvaldības finansējums	3 427 188	3 613 783	3 732 478
Citi ieņēmumi:	31 043	26 087	59 443
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	22 648	22 987	41 012
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>	0	0	0
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	0	0	0
<i>t. sk. pašvaldības projektu konkursi</i>	0	3 100	2 500

Pamatlīdzekļu iegādei, t. sk. krājuma komplektēšanai, gada sākumā tika piešķirti 174 851 EUR. Veicot iekšējos budžeta grozījumus un no maksas pakalpojumiem iegūtajiem līdzekļiem kopā tika novirzīti pamatlīdzekļu iegādei 189 880 EUR, t.sk. krājuma komplektēšanai 181 615 EUR. Periodisko izdevumu iegādei tika izlietoti 40 000 EUR.

Bibliotēkas budžeta izdevumi

	2020	2021	2022
Izdevumi kopā (EUR)	3 458 231	3 666 361	3 789 421
Darbinieku atalgojums (bruto)	2 232 782	2 379 300	2 371 125
Krājuma komplektēšana	237 362	274 336	221 615
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	60 120	56 109	40 000
Elektronisko resursu iegāde (datubāzu abonēšana, licences u. c.)	1 514	1 463	2 833

Informācijas resursu iegādei (krājuma komplektēšanai) 2022. gadā bija paredzēti 221 615 EUR, kas ir 0,37 EUR uz vienu iedzīvotāju. LR MK noteikumos Nr. 415 pašvaldības bibliotēkās grāmatu un periodisko izdevumu iegādei paredzēti 0,43 EUR uz vienu iedzīvotāju (Centrālās statistikas pārvaldes dati: 01.01.2022. Rīgā ir 605 802 iedzīvotāji). Tā kā Covid-19 pandēmijas rezultātā samazinājies RCB apmeklētāju skaits, RCB finansējums nodrošina bibliotēkas funkciju veikšanu.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Visās bibliotēkās 2022. gadā veikti sīkie un avārijas remontdarbi (durvju, logu, rokturu, slēdžu remontdarbi u. tml.).

Dažādi telpu un ēku uzturēšanas darbi, piemēram, apkures sistēmas sakārtošana, terases sakārtošana, sienu, griestu, un palodžu krāsojuma atjaunošana, kāpņu remontdarbi, grīdas seguma maiņa, ārsienu krāsošana u. c. uzlabojumi veikti 5 bibliotēkās (CB, filiālbibliotēkās "Avots", "Kurzeme", Imantas, Sarkandaugavas filiālbibliotēkā).

Ilģuciema filiālbibliotēka

Vairākās filiālbibliotēkās esošie apgaismes ķermeņi tika nomainīti pret LED apgaismes ķermeņiem elektroenerģijas ekonomijai.

2022. gadā notika Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības Kultūras centra "Ilģuciems" ēkas Lidoņu ielā 27 k-2 energoefektivitātes projekta īstenošana - ēkas renovācija. Tā kā Ilģuciema filiālbibliotēka atrodas šajā ēkā, renovācija notika arī bibliotēkā. Projekta rezultātā veikta norobežojošo konstrukciju, fasādes un jumta pārseguma siltināšana, kā arī logu un durvju nomaiņa, ir uzlabojusies ēkas siltuma noturība un iekštelpu klimats.

Septembrī no RCB budžeta līdzekļiem tika veikts daļējs Ilģuciema

filiālbibliotēkas iekštelpu kosmētiskais remonts. Pēc logu nomaiņas ar dekoratīvām uzlīmēm tika noformēti filiālbibliotēkas pirmā stāva logi.

Turpinājās Čiekurkalna filiālbibliotēkas āra teritorijas attīstība. Augusta sākumā, iesaistot vietējos iedzīvotājus, ar "Vivacolor" atbalstu uz garāžu sienas bibliotēkas dārzā tapis jauns mākslas darbs (autore Santa Intere), kura centrā ir grāmata un lasītājs, kas šajā nemierīgajā un steidzīgajā laikmetā simbolizē lasīšanu kā ieplānotu atpūtu.

Čiekurkalna filiālbibliotēkas pagrabstāvā tika

iekārtotas un ar mēbelēm aprīkotas papildus telpas RCB Repozitārija apmaiņas krājuma nozaru literatūras izvietojšanai.

Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, kā arī jaunu ēku būvniecība

2022. gada 21. aprīlī tika atklāta jaunā Āgenskalna filiālbibliotēka. Janvārī-aprīlī notika mēbeļu un aprīkojuma iegāde un uzstādīšana, kā arī telpu iekārtošana.

*Zīmējums uz garāžas sienas
Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā*

2021. gadā Rīgas valstspilsētas pašvaldība un SIA "Rīgas nami" piešķīra jaunas telpas Torņakalna filiālbibliotēkas izvietojumam. 2022. gadā notika telpu renovācija, tika izstrādāti telpu funkcionālie plānojumi, mēbeļu specifikācijas, uzsākts mēbeļu un aprīkojuma iepirkums. Torņakalna filiālbibliotēkas atklāšana plānota 2023. gada pirmajā pusē.

Iekārtas, aprīkojums (t. sk. IKT nodrošinājums), situācijas raksturojums

RCB lietošanā esošie stacionārie datori

	2021. gada beigās	2022. gada beigās
Datori līdz 5 gadiem	187 (182 – darbiniekiem 5 - lietotājiem)	196 (185 – darbiniekiem 11 - lietotājiem)
Datori no 6 līdz 10 gadiem	120 (lietotājiem)	
Vecāki par 10 gadiem	63 (lietotājiem)	195 (lietotājiem)

2019. gadā visi RCB darbinieku datori tika nomainīti pret jauniem. Tas uzlaboja gan bibliotekāro pakalpojumu, gan bibliotekāru darbu. 2022. gadā atvērtajā Āgenskalna filiālbibliotēkā darbiniekiem un apmeklētājiem uzstādīti 2021. gadā ražoti datori, bet Torņakalna filiālbibliotēkai iegādāti 2019. un 2022. gadā ražoti datori. Torņakalna filiālbibliotēkā ierīkota videonovērošanas sistēma.

2022. gada beigās 8 filiālbibliotēkās lietotājiem paredzētā nomainītā datortehnika bija labā stāvoklī, 12 filiālbibliotēkās nomainītā datortehnika bija apmierinošā stāvoklī, 8 filiālbibliotēkās nomainītā datortehnika bija sliktā stāvoklī (darbība neatbilst tehniskajiem parametriem).

2022. gadā pabeigts 2018. gadā uzsāktais RDA projekts "RCB IKT infrastruktūras integrēšana RDA infrastruktūrā" (RCB IKT resursu pārvaldības centralizācija), kas paredz RCB IKT resursu pārvaldības centralizāciju, iekļaujot RCB RDA nodrošinātā, vienotā IKT resursu pārvaldības sistēmā, nodrošinot vienotu informācijas sistēmu, programmatūras, datortehnikas un biroja tehnikas, vizuālās tehnikas, vienotā balss un datu pārraides tīkla iekārtu u. c. tehnisko līdzekļu ieviešanu un uzturēšanu atbilstoši tehniskajiem noteikumiem, tehnoloģiskajām normām, IKT resursu drošības prasībām un pašvaldības institūciju pieprasījumiem un vajadzībām.

2022. gada jūlijā pabeigta RCB BIS ALISE migrācija uz jaunu serveri, kuru uztur RDA (RDA SQL cluster). Līdz ar to ir atrisināts jautājums par MS SQL servera licenci. SQL serveri tagad nodrošina RDA un tas ievērojami uzlabojis BIS ALISE veiktspēju.

Pārskata gadā pēc RDA iniciatīvas RCB serveru tīklā tika ieviests DNS ugunsbūris. Tā kā RCB serveru tīklā vairs nebija darbstaciju, notika vēsturiskā RCB serveru tīkla optimizācija, RCB tīklā tika likvidēti Windows operētājsistēmas serveri, tika izslēgta RCB aktīvā direktorija.

Tehnisko problēmu risināšanai, kā arī sistēmu darbības uzlabošanai tika organizētas darba grupas un apspriedes, kurās piedalījās RCB ISAN speciālisti, RDA speciālisti, SIA "TietoEVRY in Latvia" speciālisti.

2022. gadā par RCB budžeta un papildus piešķirtajiem līdzekļiem iegādātais inventārs: krāsu A3 multifunkcionālā iekārta, 3 krāsu A4 multifunkcionālās iekārtas, 5 ārējie cietie diski, 27 svītrkodu skeneri, 5 čeku printeri, TV (informatīvs monitors), spoguļkamera, mobilais tālrunis. Torņakalna filiālbibliotēkas darba nodrošināšanai tika iegādāti 9 datori darbiniekiem un lietotājiem, čeku printeris, A4 multifunkcionālā iekārta, TV (informatīvs monitors), datortīkla aktīvās aparatūras un videonovērošanas sistēmas iekārtas.

RDA nodrošina ar RD korporatīvo tīklu saistīto tehnisko iekārtu apkopi, bojātās datortehnikas vietā nodrošina līdzvērtīgu tehniku, sniedz informatīvos pakalpojumus.

Visus iepirkumus IKT jomā veic RDA, kas nodrošina saskaņotu un centralizētu informācijas sistēmu, programmatūras, datubāzu, datortehnikas un biroja tehnikas, vizuālās tehnikas, datu pārraides tīkla iekārtu u. c. tehnisko līdzekļu iepirkumu procedūru, izstrādi, ieviešanu, ekspluatāciju un administrēšanu, neparedzot struktūrvienību patstāvīgi veiktu iepirkumu organizēšanu informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju jomā.

RCB izmanto RD tiešsaistes informatīvās sistēmas: grāmatvedības, vienotās lietvedības, darbinieku uzskaites un personāldaļas informācijas programmas, IT pasūtījumu sistēmu, darbinieku universālo darba vietu administratīvo funkciju veikšanai un dokumentu saskaņošanai.

RCB sadarbojas ar RDA tā pārstāvēto nozaru informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju attīstības stratēģijas izstrādē, veicot savas darbības optimizācijas iespēju izpēti un gatavojot priekšlikumus par veicamajiem pasākumiem.

Bezmaksas publiskā interneta tīkla izmantošanu un uzturēšanu nodrošina KISC atbalsta dienests.

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

2022. gadā RDA pabeidza RCB lietotājiem paredzētās novecojušās datortehnikas nomaiņu pret jaunāku datortehniku. Nomainītie datori bija jaunāki, tomēr lietoti, tādēļ RCB lietotājiem paredzētās datortehnikas tehniskais stāvoklis uzlabojās tikai nedaudz - datortehnika ātri noveco gan morāli, gan fiziski. Jau 2022. gada beigās 8 filiālbibliotēkās lietotājiem paredzētā datortehnika bija sliktā stāvoklī, kas ievērojami samazināja sniegto pakalpojumu kvalitāti.

4. Personāls

Personāla raksturojums (skaits, slodzes, izglītība, izmaiņas personāla sastāvā u. c.)

2022. gada beigās RCB strādāja 232 darbinieki, no kuriem 161 bija bibliotekārais darbinieks (142 – pilna laika slodzes darbinieki, 6 darbinieki strādāja 0,75 darba slodzi, 12 – pusslodzi un viens bija cita laika

slodzes darbinieks). 161 bibliotekārais darbinieks RCB strādāja pamatdarbā. No 232 darbiniekiem 213 bija sievietes (92 %) un 19 vīrieši (8 %). Darbinieku sadalījums pēc vecuma: 20-24 gadi – 6 (3 %); 25-39 gadi – 26 (11 %); 40-59 gadi – 102 (44 %), virs 60 gadiem – 98 (42 %).

Bibliotekāro darbinieku izglītība

Bibliotekāro darbinieki kopskaits	161
Ar bibliotekāro izglītību	84
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	17
t.sk. ar bakalaura grādu	18
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	13
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	4
t.sk. ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni	32
Ar izglītību citās jomās	50
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	9
t.sk. ar bakalaura grādu	15
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	5
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	21
Zinātņu doktori	1
Ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	26

2022. gadā darbā RCB pieņemti 24 darbinieki, no kuriem 17 bija bibliotekārie darbinieki. Iepriekš minēto pieņemto darbinieku vidū darba tiesiskās attiecības ir noslēgtas ar 3 Ukrainas civiliedzīvotājiem (2 bibliotekārie darbinieki un tehniskais darbinieks). RCB personāls gada aptvērumā stabils. Uz esošajām vakancēm tiek meklēti atbilstoši pretendenti.

Atlaistie darbinieki 2022. gadā

Atlaišanas iemesls	Kopā	No tiem bibliotekāri
Darbinieka uzteikums	18	14
Darba devēja uzteikums	2	2
Darbinieka un darba devēja vienošanās	8	6
Uz noteiktu laiku noslēgta darba līguma izbeigšanās	4	2
Nav izturēts pārbaudes laiks	0	0
Darbinieku skaita samazināšana	0	0
Darbinieka nāve	1	1
Kopā	33	25

Personāla mainība (dažādu iemeslu dēļ) attiecībā uz darbinieku kopskaitu 2022. gadā bija 25 %.

2022. gadā 8 RCB darbinieki uzsāka vai turpināja mācības dažādās studiju programmās.

2022. gada sākumā notika RCB Āgenskalna filiālbibliotēkas personāla atlase un sagatavošana. Darbam jaunajā filiālbibliotēkā pieņemti divi jauni darbinieki, savukārt divi darbinieki un vadītāja pārcelti Āgenskalna filiālbibliotēkā no citām filiālbibliotēkām.

2022. gada oktobrī un novembrī notika RCB bibliotekāro darbinieku novērtēšana. Darbinieki sniedza savu pašvērtējumu rakstiski novērtēšanas veidlapās, atbildot uz dažādiem ar bibliotekāro darbu un darba organizāciju saistītiem jautājumiem. Novērtēšanas komisija, piedaloties struktūrvienības/ filiālbibliotēkas vadītājam, klātienē tikās ar katru bibliotekāro darbinieku, vērtēja viņa zināšanas un praktiskās iemaņas. Katra novērtēšana tika protokolēta.

Apbalvojumi un pateicības

“Baltais zvirbulis” - Čiekurkalna filiālbibliotēkas un Jaunciema filiālbibliotēkas vadītāja Aija Namavīra

RD IKSD Gada balvu “Baltais zvirbulis” par nozīmīgu ieguldījumu apkaimju kultūras dzīves attīstībā un bagātināšanā sadarbībā ar ČAB saņēma Čiekurkalna filiālbibliotēkas un Jaunciema filiālbibliotēkas vadītāja Aija Namavīra.

RCB saņēmusi Jūrmalas Centrālās bibliotēkas pateicību par iespēju eksponēt Jūrmalas Centrālajā bibliotēkā RCB izstādi “100+ grāmatas bērniem”, kā arī par organizatorisko un loģistikas atbalstu izstādes

nogādāšanai uz Jūrmalas Centrālo bibliotēku un atpakaļ no tās.

Finansējums profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējumam (semināri, kursi, apmācības) gan bibliotekāriem, gan citam personālam 2022. gadā bija 300 EUR. RCB darbinieki galvenokārt apmeklēja bezmaksas nodarbības un seminārus, ko organizēja RCB, LNB un citas iestādes / organizācijas.

Citu institūciju organizēto profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējums

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
Janvāris-novembris 2022.	LNB KAC	8 nodarbību cikls - darbnīca RGB metodiķiem "Pieaugušo izglītotājs - astoņi soļi līdz meistarībai"	Klātienē	93
12., 13.01.2022.	LNB BAC	Seminārs skolu bibliotekāriem par statistikas datu ievadi Latvijas digitālajā kultūras kartē	Tiešsaistē	2
Februāris - maijs 2022.	Rīga TechGirls	Pieaugušo neformālās izglītības programma "Cilvēcīgi par tehnoloģijām"	Tiešsaistē	42
23.02.2022.	LR Izglītības un zinātnes ministrija	EPAL konference "Projektu nozīme pieaugušo izglītībā"	Tiešsaistē	3
03.03.2022.	LNB BAC	“Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām: Izvērtēšanas seminārs”	Tiešsaistē	3
15.03.2022.	Latvijas Bibliotekāru izglītības apvienība	Seminārs “Kā bibliotekārs var palīdzēt pusaudzim apgūt zināšanas?”	Tiešsaistē	4

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
22.03.2022.	LNB BAC, Aizsardzības ministrija	Tīmekļseminārs "Drošība, medijpratība un emocionālā inteliģence krīzes situācijās"	Tiešsaistē	5
12.04.2022.	LNB	Pavasara konference bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem "Grāmatu pumpuri attēlos raisās"	Klātienē	5
21.04.2022.	LNB	Seminārs skolu bibliotekāriem	Tiešsaistē	4
27.-28.04.2022.	LBB	Latvijas Bibliotēku festivāls "Bibliotēkas spēks: Mācies dari, iedvesmo!"	Tiešsaistē	14
17.05.2022.	LNB	Seminārs "Kopienai atvērta, labiekārtota un pieejama bibliotēka"	Tiešsaistē	4
17.-20.05.2022.	IFLA MetLib	Starptautiska konference "Noturīgu pilsētu veicināšana" ("Fostering resilient cities")	Klātienē	18
26.-29.07.2022.	IFLA	Starptautiska konference "Iedvesmo, iesaisties, iespējo, savieno!" (Inspire, Engage, Enable, Connect)	Tiešsaistē	12
09.08.-27.10.2022.	Rīga TechGirls	Izglītības programma "Iepazīsti tehnoloģijas"	Tiešsaistē	48
15.09.2022.	Datu valsts inspekcija	Konference "Personas dati - nākotnes perspektīva!"	Klātienē	4
16.09.2022.	LNB BAC	Konference "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram"	Tiešsaistē	4
26.-27.09.2022.	Krakovas bibliotēka	Starptautiska konference "Tehnoloģiju atbalsts bibliotēku darbā - vai tehnoloģijas aizstās bibliotekārus?" (Technologies supporting the activity of libraries – will they replace librarians?)	Klātienē	18
03.10.2022.	LNB	Latvijas bibliotēku novadpētniecības konference "Kultūras mantojuma un novadpētniecības nozīme kopienu veidošanā digitālajā laikmetā. Digitālā mantojuma diena"	Klātienē	6
07.10.2022.	LNB	Konference "Aktualitātes bibliotēku nozares un saskarozaru terminoloģijā"	Tiešsaistē	3
08.10.2022.	LNB BAC, Kultūras ministrija	Tīmekļseminārs "Ukraina dezinformācijas frontē: kā palīdzēt un ko varam mācīties"	Tiešsaistē	2
19.10.2022.	LNB KAC	Seminārs "Nacionālās bibliogrāfijas dati IS ALEPH datubāzēs un PRIMO"	Klātienē	6
20.10.2022.	LNB BAC	Seminārs reģionu galveno bibliotēku metodiķiem	Klātienē	4
27.10.2022.	LNB BAC	Tīmekļseminārs "Sākumpunkts medijpratībai – materiāli un metodes darbam ar bērniem un jauniešiem"	Tiešsaistē	3

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
31.10.2022.	Latvijas Platforma attīstības sadarbībai, LNB	Starptautiska konference "Bibliotekāri kā vietējās demokrātijas, attīstības un noturības veicinātāji"	Klātienē/ tiešsaistē	3
Novembris 2022. - novembris 2023.	IFLA MetLib	Starptautiskas mācības - pieredzes apmaiņa par bibliotēku sadarbību ar sabiedrību un vietējo kopien	Tiešsaistē	24
02.11.2022	LNB BAC	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem	Tiešsaistē	3
16.11.2022.	Latvijas Senioru kopienu apvienība, SK ID Solutions	Tiešsaistes seminārs "Elektroniskas paraksts kā iespēja un kiberdrošība kā visu iespēju pamats"	Tiešsaistē	2
17.11.2022.	Ukrainas Bibliotēku asociācija	Starptautisks bibliotēku forums Ukrainas karadarbībā cietušo bibliotēku atbalstam	Tiešsaistē	2
24.11.2022.	LNB	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2022. gada rudens sanāksme	Klātienē	5
02.12.2022.	Latvijas Pašvaldību mācību centrs	Seminārs "Digitālā pratība. Videokonferenču (Zoom, MS Teams, Failiem.lv) iespēju izmantošana"	Tiešsaistē	4
08.12.2022.	LNB BAC	Seminārs bibliotekāriem, kuri strādā ar jauniešu auditoriju "Lauzt robežas – meklēt identitātes"	Klātienē	6
09.12.2022.	Latvijas Pašvaldību mācību centrs	Seminārs "Interneta resursu (canva.com, tulkotāji un citas vietnes) bezmaksas iespēju izmantošana"	Tiešsaistē	4
14.12.2022	RD IKSD	Seminārs "Interesu konflikta novēršana RD IKSD un tā padotībā esošo iestāžu darbiniekiem, kuri ir valsts amatpersonas"	Tiešsaistē	2
16.12.2022.	Latvijas Pašvaldību mācību centrs	Seminārs "Medijpratība sociālajos medijos"	Tiešsaistē	4

RCB darbinieki tiešsaistē apmeklēja tikšanās ar autoriem, kā arī piedalījās grāmatu atvēršanas pasākumos, sekoja līdzī un noklausījās dažādas ar bibliotēku darbu, literatūru u. c. saistītas konferences, seminārus, lekcijas, prezentācijas. Pieredzes iegūšanai tika izmantota iespēja sekot līdzī citu Latvijas bibliotēku un institūciju tiešsaistē organizētajiem pasākumiem. Iecienītas RCB darbinieku vidū ir LNB organizētās "Virtuālās trešdienas bibliotekāriem".

Atkārtoti tika izmantota iespēja pilnveidot elektroniskā paraksta izmantošanu Latvijas Valsts radio un televīzijas centra rīkotajās nodarbībās. Tika apmeklētas digitālo līderu mācības VARAM programmas "Dari digitāli" ietvaros, lai veicinātu iedzīvotāju iespējas saņemt atbalstu e-risinājumu lietošanā.

RCB darbinieki pilnveidoja savas zināšanas KISC piedāvātajos vebināros “EBSCO datubāzu resursi un informācijas meklēšana”, Digitālās nedēļas tiešsaistes semināros, Bibliotēku nedēļas pasākumos u. c.

RCB Bibliotēku dienesta speciālists piedalījās LNB BAC organizētajās mācībās “Medijpratības meistari”.

RCB speciālisti apmeklēja Rīgas Stradiņa universitātes seminārus par attālinātā darba riskiem un emocionālo veselību.

RCB darbinieki piedalījās LNB organizētajos semināros un stāstīja par RCB pieredzi:

- 30. martā “Virtuālā trešdienā bibliotekāriem. Bibliotēku datu veidošana, uzturēšana un attīstība” Vineta Baško uzstājās ar prezentāciju “Datu veidošana, papildināšana, uzturēšana, attīstība Rīgas Centrālajā bibliotēkā” (par RCB darbu ar dažāda veida datiem);
- 13. aprīlī seminārā “Bibliotēku pakalpojumi ilgtspējīgas attīstības mērķu kontekstā” Evita Hofmane uzstājās ar prezentāciju “Rīgas Centrālās bibliotēkas īstenotais projekts „Tavs un mans Čiekurkalns” un darbs mijiedarbē un sadarbībā ar dažādām sabiedrības grupām” (par RCB īstenoto projektu un darbu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai);
- 11. maijā seminārā “Pirmās grāmatas latviešu valodā 500. gadadienas atzīmēšana” Vineta Baško uzstājās ar prezentāciju “Rīgas Centrālās bibliotēkas kolekcijas un izdevumi” (par RCB plānotajām aktivitātēm norišu ciklā “Latviešu grāmatai - 500”);
- 17. maijā seminārā “Kopienai atvērta, labiekārtota un pieejama bibliotēka” RCB Bibliotēku dienesta ekspertes Aiga Balode un Zane Ramiņa uzstājās ar prezentāciju “RCB Āgenskalna filiālbibliotēkas izveide” (par jaunākās RCB filiāles tapšanas gaitu – no ieceres līdz atvēršanai);
- 2. novembrī seminārā krājuma komplektēšanas speciālistiem tika prezentēta RCB Bibliotēku dienesta sagatavotā informācija par RCB Repoitārija apmaiņas krājuma piedāvājumu Latvijas bibliotēkām;
- 24. novembrī Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2022. gada rudens sanāsmē RCB direktore Dzidra Šmita uzstājās ar prezentāciju “Kolēģi no Ukrainas Rīgas Centrālajā bibliotēkā” (par RCB sniegto atbalstu patvēruma meklētājiem no Ukrainas).

RCB Bibliotēku dienesta speciālisti piedalījās LNB KAC mācību līdzekļa “Bibliotēku zinības” sagatavošanā.

RCB direktore Dzidra Šmita ir Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja, Nacionālās kultūras padomes locekle, kā arī Bibliotēku akreditācijas komisijas priekšsēdētāja. Direktore bija LKA LKK profesionālās kvalifikācijas eksāmenu komisijas priekšsēdētāja studiju programmā “Bibliotēku informācijas speciālists”. RCB direktore Dzidra Šmita un RCB direktora vietniece Vineta Baško ir Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisijas sastāvā.

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Gida Zepkāne ir LNB profesionālās kvalifikācijas eksāmenu komisijas sastāvā.

RCB Bolderājas filiālbibliotēkas vadītāja Zinta Haļzova ir LKA LKK vieslektore.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Bibliotēkas pamatrādītāji

	2020	2021	2022	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	42 909	32 344	39 083	-25 %; +17 %
<i>t. sk. bērni</i>	11 046	8 086	10 550	-27 %; +23 %
Jauni reģistrēti lietotāji	5 368	4 256	8 303	-21 %; +49 %
Fiziskais apmeklējums	533 242	426 726	524 720	-20 %; +19 %
<i>t. sk. bērni</i>	105 707	74 916	115 761	-29 %; +35 %
Virtuālais apmeklējums	510 985	540 450	610 000	+6 %; +11 %
Izsniegums kopā	912 749	861 866	940 499	-6 %; +8 %
<i>t. sk. grāmatas, audiovizuālie u. c. informācijas resursi (bez periodikas)</i>	868 607	807 266	885 899	-7 %; +9 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi*</i>	44 142	54 600	57 556	+24 %; +5 %
<i>t. sk. bērniem</i>	150 616	130 792	179 662	-13 %; +27 %
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Rīgā	6,3 %	4,8 %	6,5 %	-24 %; +17 %
<i>t. sk. bērni</i>	9 %	7 %	10 %	-22 %; +22 %
Iedzīvotāju skaits Rīgā	686 253	674 852	605 802**	-2 %; +1 %
<i>t. sk. bērni</i>	118 673	117 350	109 168**	-1 %; +2 %

Piezīme. Bērni ir visas personas vecumā līdz 18 gadiem

Piezīme. Pamatrādītāju sadalījumu pa RCB struktūrvienībām skat. pielikumā [“RCB un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2022. gadā”](#)

* RCB tiek uzskaitīts tikai iepriekšējā kalendārā gada žurnālu izsniegums izmantošanai ārpus bibliotēkas, kalendārā gada periodisko izdevumu izmantošana uz vietas bibliotēkā netiek uzskaitīta.

** Centrālās statistikas pārvaldes dati 01.01.2022.

Arī 2022. gadā CB un filiālbibliotēkās vērojama Covid-19 un ar to saistīto ierobežojumu ietekme pakalpojumu piedāvājumā un izmantošanā. Līdz 31. martam bibliotēkas piedāvāja apmeklētājiem ierobežotu pakalpojumu klāstu (nebija pieejamas lasītavas, netika nodrošināti datorpakalpojumi vai tie bija pieejami mazākam interesentu skaitam, prasība pēc vakcinācijas sertifikāta apmeklētājiem u. c.).

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

- Turpinājās lietotājiem paredzētās datortehnikas nomaiņa, iegādāta jauna datortehnika Āgenskalna un Torņakalna filiālbibliotēkas aprīkošanai.
- Jauna datubāze EBSCO e-grāmatu kolekcija publiskajām bibliotēkām.
- Aizvadītajā gadā RCB filiālbibliotēkas turpināja savā darbā pielietot gan Whatsapp aplikāciju, gan MS Teams sniegtās iespējas, atzīstot šos rīkus par ērtiem un veiksmīgiem, lai saviem lasītājiem nepieciešamo informāciju nodotu attālināti, tādējādi saglabājot esošos bibliotēkas lietotājus un piesaistot jaunus, kurus šāda saziņas forma apmierina.

- Vairākiem RCB organizētajiem pasākumiem sadarbībā ar RDA tika nodrošināta filmēšana un tiešraides translācija RCB Facebook profilā (Āgenskalna filiālbibliotēkas atvēršanas pasākums, Baltu vienības dienas pasākums "Baltu literatūras tilts", "RCB Gadagrāmatas 2021-2022" atvēršanas pasākums).
- Pēc Covid-19 radītā pārtraukuma RCB atsāka grāmatu maiņas punktu organizēšanu publiskos pasākumos – tie notika Rīgas Grāmatu svētku ietvaros, Grāmatu un autortiesību dienai veltīta pasākuma laikā Kalnciema kvartālā un Čiekurkalna svētku laikā Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā. Maiņas punktiem grāmatas tiek nodrošinātas no Repozitārija apmaiņas krājuma lasītāju dāvinājumiem un norakstītajiem dubletiem.

3td e-grāmatu bibliotēka

3td e-grāmatu bibliotēkas statistikas dati

	2020	2021	2022
Lasītāju/autorizēto lietotāju skaits <u>kopā</u>	2 811	3 781	4 245
Lasītāju/autorizēto lietotāju skaits <u>pārskata periodā</u>	1 522	970	464
Izsniegums <u>kopā</u>	16 190	27 815	35 776
Izsniegums <u>pārskata periodā</u>	11 503	11 625	7 961

RCB lietotāji arī 2022. gadā turpinājuši aktīvi izmantot "3td e-grāmatu bibliotēkas" sniegtās iespējas. RCB lietotāju vidū "3td e-grāmatu bibliotēkas" izmantotāju skaits atskaites gadā pieaudzis par gandrīz 500 lietotājiem kopumā no šī pakalpojuma ieviešanas, sasniedzot 4245 lietotājus. Lietotāji atzinīgi novērtē, ka "3td e-grāmatu bibliotēkas" piedāvājums tiek papildināts – gan projektā iesaistīto izdevēju, gan grāmatu tematiskā aptvēruma jomā. Savukārt bibliotēku darbinieki atzinīgi vērtē nosacījumu, ka šis pakalpojums nav pieejams lietotājiem, kuri nav savlaicīgi nodevuši bibliotēkā paņemtās grāmatas – tas rosinājis parādniekus nokārtot savas saistības ar bibliotēku. Tomēr bibliotekāri arī novērojuši, ka daļa lietotāju autorizējas bibliotēkā tikai, lai lasītu elektroniskās grāmatas "3td e-grāmatu bibliotēkā" (Imantas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka "Kurzeme"), līdz ar to mazinās fizisko bibliotēkas apmeklējumu skaits. Filiālbibliotēkās novērots, ka vairāk šī pakalpojuma izmantošanai lietotāji reģistrējās 2022. gada pirmajos mēnešos, kad bibliotēkas apmeklējumam bija jāuzrāda derīgs Covid-19 vakcinācijas sertifikāts. Savukārt gada otrajā pusē interese par "3td e-grāmatu bibliotēku" mazinājusies, ko varētu skaidrot ar ierobežojumu pakāpenisku atcelšanu un lietotāju atgriešanos pie paraduma apmeklēt bibliotēkas un vairāk lasīt literatūru drukātā formātā.

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste

2022. gadā RCB netika izstrādātas lasītāju centralizētas aptaujas vai pētījumi, tomēr CB un filiālbibliotēkas aizvadītajā gadā turpināja izzināt lasītāju viedokli, analizēt atteikumus un izmantojuma rādītājus,

noskaidrot izmaiņas lietotāju sastāvā, veikt datu salīdzinājumu ar iepriekšējiem gadiem, analizēt izmaiņas un to ietekmējošos faktorus. Pirms periodisko izdevumu abonēšanas filiālbibliotēkas analizē lasītāju pieprasījumus.

RCB un filiālbibliotēkas mēdz būt laba platforma dažādu iedzīvotāju grupu viedokļu izzināšanā. Atskaites gadā RCB un filiālbibliotēkas piedalījās pētījumā, anketējot seniorus par elektroniskā paraksta lietošanu un kiberdrošību, ko organizēja Latvijas Senioru Kopienas apvienība un autentifikācijas rīka Smart-ID izstrādātāji – SK ID Solution. Anketas seniori varēja aizpildīt gan drukātā formā, gan elektroniski. Kopumā tika aizpildītas vairāk nekā 500 anketas (elektroniski aizpildītās anketas pēc aizpildīšanas automātiski tika nosūtītas aptaujas organizētājiem, tādēļ precīza uzskaitē netika veikta). Aptaujas rezultāti un to analīze tika prezentēti 16. novembrī tiešsaistes seminārā “Elektroniskas paraksts kā iespēja un kiberdrošība kā visu iespēju pamats”.

Bibliotēku nedēļā RCB darbiniekiem tika organizēta aptauja “2021. gada labākā bērnu grāmata”. Balsojumā tika noteikta labākā latviešu autoru veidotā bērnu grāmata, ar kuru tika papildināta RCB izstāde “100+ grāmatas bērniem”.

Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

Bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem ierobežotas piekļuves vietās – VSIA BKUS, Rīgas patversmes Dienas centrā, ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā – ir izvietoti RCB ĀAP. To darbību nosaka sadarbības līgumi.

ĀAP “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS aizvadītajos gados apkalpoja slimnīcas pacientus, pacientu vecākus, slimnīcas personālu, kā arī sadarbojās ar BKUS Pedagoģijas dienestu - interešu izglītības pedagogiem, kuri slimnīcā darbojas kā bibliotēkas vēstneši. Tika nodibināta veiksmīga sadarbība ar BKUS fonda un “Vecāku mājas” pārstāvjiem. 2022. gadā pasākumi nenotika Covid-19 ierobežojumu, kā arī slimnīcas vērienīgo remontdarbu un būvniecības dēļ. Janvārī tika parakstīta vienošanās par “Saulaino dienu bibliotēkas” slēgšanu uz nenoteiktu laiku, līdz tiks atrisināts telpu jautājums (remontdarbu dēļ bibliotēkas telpās tika nodrošināti slimnīcas pakalpojumi). No 2022. gada 7. marta apmeklētāju apkalpošana klātienē tika nodrošināta divas reizes mēnesī slimnīcas Ārstu mājas foajē. Regulāri tika sagatavotas grāmatu kopas, ko piedāvāt klātienē apmeklētājiem - galvenokārt BKUS personālam.

ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā krājumu veido no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem vai lietotāju dāvinājumiem. Tiek abonēta periodika. ĀAP Dienas centrā apmeklētāju apkalpošanu veic filiālbibliotēkas “Rēzna” darbinieki. Epidemioloģisko ierobežojumu dēļ Dienas centrs līdz 2022. gada 1. aprīlim apmeklētājiem bija slēgts, kā arī netika organizēti pasākumi. Epidemioloģiskajai situācijai uzlabojoties, Dienas centrs atsāka savu darbību.

ĀAP Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā bibliotēkai RCB nodrošina metodisko palīdzību, informācijas resursu pieejamību (krājums tiek veidots no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem vai lietotāju dāvinājumiem), t. sk. periodisko izdevumu abonēšanu. Lietotāju apkalpošanu veic Rīgas Centrālcietuma algots profesionāls bibliotekārs.

Atskaites gadā ĀAP Rīgas Centrālcietumā periodikai tika atvēlēti 634,46 EUR.

2022. gadā RCB no Repozitārija apmaiņas krājuma Rīgas Centrālcietumam nodeva 236 eksemplārus grāmatu un 140 eksemplārus periodiskos izdevumus latviešu, krievu un angļu valodā. Savukārt no ĀAP tika paņemtas 630 norakstītas grāmatas.

Pakalpojumu sniegšanas vieta kā pakalpojums

RCB VIIBML ir RCB Bibliotēku dienesta struktūrvienība, jo daļa tās funkciju saistītas ar izglītības iestāžu bibliotēku metodisko vadību un kvalitātes kontroli. Lasītavā pieejami informācijas resursi par pedagogiju, pedagoģisko metodiku, bibliotēku un informācijzinātni, psiholoģiju, skolu un bērnu psiholoģiju, kā arī vispārīzglītojošo skolu programmu priekšmetu apgūšanas un pasniegšanas metodiku. Lasītavas pakalpojumi pieejami ikvienam interesentam, apkalpošana notiek saskaņā ar RCB lietošanas noteikumiem. Tā atvērta trīs dienas nedēļā (pirmdienās, otrdienās un trešdienās). Lasītava ir vieta, kur Rīgas vispārīzglītojošās skolas saņem centralizētos dāvinājumus savām bibliotēkām.

Kultūras pasākumi RCB Pludmales lasītavā

RCB Pludmales lasītava Lucavsālas atpūtas parkā darbojas vasarā (jūnijs–augusts) īpaši bibliotēkas vajadzībām iekārtotā teltī un tās tiešā tuvumā. Lasītava piedāvā šādus pakalpojumus: izklaidējoša un izzinoša satura grāmatas no bibliotēkas dāvinājumu un dubletu krājuma, daudzveidīgs kalendārā gada un iepriekšējo gadu žurnālu klāsts lasīšanai pludmalē, brīvā laika pavadīšanas iespējas, pasākumi. Apmeklētāju apkalpošanu lasītavā nodrošina RCB struktūrvienību darbinieki.

2022. gadā Pludmales lasītavā bija pieejamas grāmatas un žurnāli, kā arī spēles un citas brīvā laika pavadīšanas iespējas. RCB īstenoja četrus kultūras vai literārus pasākumus. 16. jūnijā notika Jāņu ieskandināšanas pasākums latviešu dievturu tradīcijās, ko vadīja Anda Ābele, piedalījās Rīgas folkloras

kopa "Laiva". 20. jūlijā notika literāra pēcpusdiena - tikšanās ar rakstniecēm Lindu Nemieru un Mēriju Elizabeti Kalniņu. 10. augustā – tikšanās ar rakstnieci Ilutu Dzeni. 24. augustā – tikšanās ar rakstniekiem Rolandu Bulu un Gunti Tāleru. Pasākumā piedalījās arī teātra kopa "Saulespuķe", kas piedāvāja literāra uzveduma „Dzied sirds un spēlē visa Rīga” fragmentu, kas tapis pēc Jura Kunnosa dzejas motīviem.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

2022. gadā projekta "Iekļaujošā bibliotēka" ietvaros RCB un filiālbibliotēkās norisinājās dažādi pasākumi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (skat. "Finansējuma piesaiste projektos"). Tika atjaunota un izveidota sadarbība ar invalīdu biedrībām un Rīgas sociālā dienesta Dienas centriem, pensionāru, aprūpes centriem un speciālajām skolām, kam tika sniegta informācija par bibliotēkas pakalpojumiem, jaunieguvumiem un pasākumiem. Lietotājiem ar uztveres grūtībām pieejami bibliotēkas noteikumi vieglajā valodā. Cilvēkiem ar redzes traucējumiem tiek piedāvātas lupas un RCB lietošanas noteikumi palielinātā drukā. Visās bibliotēkās izvietoti "Ābolu plaukti" ar informatīviem izdevumiem par sociālo aprūpi un rehabilitāciju. Turpinājās darbs pie informācijas atjaunošanas, papildināšanas un krājuma analizēšanas "Ābolu plauktos". RCB Bibliotēku dienests aizvadītajā gadā veica krājuma analīzi CB PLN

Āgenskalna filiālbibliotēkas organizētais pasākums aprūpes un rehabilitācijas centrā „Saule”

un filiālbibliotēkā "Pārdaugava", izveidojot vairāk nekā 100 informācijas resursu sarakstu, kas atspoguļo tādas tēmas kā sociālā pedagogija un psiholoģija, sociālā aprūpe, garīgā veselība, informācija cilvēkiem ar dzirdes, redzes un kustību traucējumiem u. c. Apkopotais izdevumu saraksts tiks izmantots "Ābolu plauktu" papildināšanā. Saziņā ar invalīdu biedrību "Sustento" un "Apeirons" pārstāvjiem tika uzzināts viedoklis, kā arī ieteikumi darbam ar "Ābolu plauktiem". RCB tīmekļvietnē sadaļā "Lietotājiem" (Bibliotēku pieejamība) iegūstama informācija par RCB telpu pieejamību cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kas palīdz Rīgas iedzīvotājiem izvēlēties savām iespējām ērtu un piekļūstamu filiālbibliotēku.

CB un filiālbibliotēkas īsteno gadiem ilgu, veiksmīgu sadarbību ar **Rīgas Sociālā dienesta Dienas centriem pilngadīgām personām un Kopienas centriem**. Atskaiteš gadā CB PLN organizēja literārus uzvedumus Dienas centros "Duntes ozoli" un "Latvijas kustība par neatkarīgu dzīvi", biedrības "Rīgas pilsētas Rūpju bērns" iemītnieki tika informēti par iespējām apmeklēt bibliotēkas pasākumus. Filiālbibliotēka "Strazds", sadarbojoties ar Rīgas aprūpes centru "Mežciems", piedāvāja bibliotēkāros pakalpojumus 35 aprūpes centra lasītājiem. Filiālbibliotēka "Vidzeme" sadarbojās ar Valsts sociālā aprūpes centra "Rīga" filiāli "Jugla" un sniedza informāciju par bibliotēku un pasākumiem. Rīgas sociālā dienesta sociālās mājas (Mazā

Lubānas iela 8) un Dienas centra pilngadīgām personām “Kastanis” iemītniekus, kuri nespēj patstāvīgi pārvietoties, ar lasāmvielu divas reizes mēnesī viņu dzīves vietā nodrošināja filiālbibliotēkas “Rēzna” darbinieki. Juglas filiālbibliotēka diviem cilvēkiem ar pārvietošanās problēmām regulāri piegādāja grāmatas dzīvesvietā, kā arī sniedza palīdzību lasāmvielas izvēlē sociālajiem darbiniekiem, kuri apkalpo cilvēkus ar īpašām vajadzībām. Arī filiālbibliotēka “Zemgale” cilvēkiem ar kustību traucējumiem nodrošināja grāmatu piegādi dzīvesvietā, sadarbojoties ar šo cilvēku atbalsta personām. Līdzīgu apkalpošanas modeli cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām aizvadītajā gadā īstenoja Biķernieku filiālbibliotēka, izveidojot informācijas resursu kopas un nododot tās līdzcivīkiem vai aprūpētājiem. Stabila sadarbība izveidojusies Čiekurkalna filiālbibliotēkai ar rehabilitācijas centra “Mēs esam līdzās” pirmsskolas grupiņu, divas reizes mēnesī nodrošinot grāmatu apmaiņu. Projekta “Iekļaujošā bibliotēka” ietvaros Āgenskalna filiālbibliotēka izveidojusi sadarbību ar rehabilitācijas centru “Saule” cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, savukārt filiālbibliotēka “Avots” realizēja iepriekš sagatavotus pasākumus Dienas centra “Ābeļzars” apmeklētājiem. Latvijas Sieviešu invalīdu asociācijai “Aspazija” jau vairākus gadus sadarbojoties ar Grīziņkalna filiālbibliotēku, ir iespēja rīkot dažādas rokdarbu izstādes bibliotēkas telpās. Filiālbibliotēka “Pūce” aizsāka jaunu sadarbību ar Zemgales priekšpilsētas invalīdu asociāciju “Aizvējš”.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām (uzņēmēji, bezdarbnieki, imigranti, mājsaimnieces, seniori, ģimenes u. c.)

No 2022. gada 1. aprīļa RCB filiālbibliotēkas varēja brīvi nodrošināt daudzveidīgus pakalpojumus plašam iedzīvotāju lokam atbilstoši apmeklētāju interesēm un vajadzībām. Covid-19 ierobežojumu atcelšana sekmēja bibliotēku apmeklējuma pieaugumu.

Sarkandaugavas filiālbibliotēkā norisinājās Starptautiskajai **ģimeņu** dienai veltīts pasākums. Pasākuma tēma bija saistīta ar bitēm un to nozīmi dabas procesos. Bērni piedalījās radošajā darbnīcā, viktorīnā, kā arī noskatījās BJC “Laimīte” deju teātra “Karuselis” priekšnesumu. CB BLN organizēja “Ģimeņu sestdienas”, kurās bērniem un viņu vecākiem bija iespēja kopīgi pavadīt laiku, spēlējot galda spēles un piedaloties radošajās aktivitātēs. Uz pasākumiem tika aicinātas ukraiņu ģimenes, kuras ukraiņu valodā tika iepazīstinātas ar RCB pakalpojumiem un bibliotēkas jaunieguvumiem. Bibliotēku nedēļas ietvaros filiālbibliotēka “Zemgale” organizēja informatīvu pasākumu “Draudzības stunda” ukraiņu ģimenēm, kurā iepazīstināja ar RCB pakalpojumiem un sniedza informāciju par dažādiem sadzīves jautājumiem (sabiedriskā transporta tīklu Rīgā, darba iespējām, pieejamo atbalstu u. c.). Aizvadītajā gadā kultūrtelpas “Strops” ietvaros Čiekurkalna un Bolderājas filiālbibliotēku dārzos norisinājās dažādi pasākumi ģimenēm: grāmatu un galda spēļu brīvdabas maiņas plaukta atklāšana, zinātniskā teātra “Laboratorium.lv” priekšnesumi, koncerti bērniem un citas izglītojošas aktivitātes. Daugavas filiālbibliotēka organizēja

radošo darbnīcu ģimenēm “Gaisa pūķis”, savukārt gada izskaņā Sarkandaugavas filiālbibliotēkā norisinājās divi Ziemassvētku pasākumi ar teatralizētu uzvedumu un cirka studijas “Melanž” priekšnesumu, pulcējot lielu interesentu skaitu. Ziemassvētkus gaidot, filiālbibliotēka “Vidzeme” aicināja ģimenes uz bērnu vokālā ansambļa “Kukaiņi” koncertu un radošo darbnīcu.

Pasākumi ģimenēm Sarkandaugavas filiālbibliotēkā

Senioriem bibliotēkas allaž organizējušas tematiskos pasākumus un lasītāju interešu grupas, veidojušas jaunieguvumu apskatus, kā arī sniegušas konsultācijas datoru izmantošanā, doti padomi droša interneta un e-paraksta lietošanā. CB un filiālbibliotēkas piedalījās SK ID Solutions rīkotajā aptaujā par elektroniskā paraksta lietošanu un kiberdrošību.

Čiekurkalnā filiālbibliotēkas lasītājam – pensionārei telefonsarunās nolasīta grāmata par ceļošanu, novadīti 4 pasākumi Sietlas latviešu biedrības grāmatu draugu pulciņam, atsākts pasākumu cikls “Kultūras trešdienas” kultūrvēstures interesentiem. Sarkandaugavas filiālbibliotēka sadarbībā ar Latvijas Nacionālo operu un baletu aktīvākajiem lasītājiem – senioriem noorganizēja divus izrāžu apmeklējumus, savukārt Šampētera filiālbibliotēkā tikās senioru klubs “Domu biedri”.

Mājsaimniecēm filiālbibliotēkās tika atlasīta informācija par rokdarbiem, kulināriju un citiem vaļaspriekiem, kā arī tika piedāvāta iespēja izmantot Flipster datubāzi, lai ielūkotos digitālo žurnālu kolekcijās par populāriem tematiem.

Pedagogiem un pedagoģijas studentiem noderīgi resursi, mācību literatūra un līdzekļi vienkopus pieejami VIIBML, kas ir vērtīgs atbalsts šīs mērķauditorijas apkalpošanai. Pedagogiem un pedagoģijas studentiem atlasītas informācijas nesēju kopas par pieprasītajām tēmām.

Bezdarbniekiem tika piedāvātas individuālas konsultācijas datoru izmantošanā, par interneta resursu iespējām darba meklēšanā, piedāvāti tīmekļvietņu saraksti ar padomiem darba meklētājiem, informatīvās mapes ar dažādu dokumentu iesniegumu paraugiem (CV, iesniegumu paraugi sociālajiem dienestiem), veiktas izdrukas. ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā katru trešdienu tika sniegtas datorkonsultācijas tā apmeklētājiem. Āgenskalna filiālbibliotēkā, kas atrodas vienā ēkā ar Rīgas Sociālo dienestu, bija vērojams liels pieprasījums pēc datorpakalpojumiem – dažādu izziņu sagatavošana, pabalstu pieprasīšana u. c.

Uzziņu un informācijas darbs

Viens no nozīmīgākajiem bibliotekārajiem pakalpojumiem ir uzziņu un informācijas darbs – profesionāli un kvalitatīvi palīdzēt bibliotēkas lietotājiem orientēties plašajā iespiestās un elektroniskās informācijas klāstā. Sabiedrībā aizvien vairāk tiek izmantotas viedierīces, kas sniedz iespēju iegūt informāciju dažādos elektroniskajos resursos. Lai palīdzētu lietotājiem rast uzticamu un kvalitatīvu informāciju, pieaug bibliotekāra kā informācijas speciālista loma.

Visu gadu lasītāji tika konsultēti par elektroniskā kataloga izmantošanu, kvalitatīvas informācijas atlases un apkopošanas iespējām, tika sniegta informācija par attālināto bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu, e-pakalpojuma “Mana bibliotēka” izmantošanu, par LNB Digitālās bibliotēkas un datubāzu izmantošanu, kā arī par iespēju lasīt elektroniskās grāmatas “3td e-grāmatu bibliotēkā”. Konsultācijas notika gan klātienē, gan attālināti (pa telefonu un e-pastā). Lasītājiem tika piedāvātas arī konsultācijas datoru lietošanā par dažādiem jautājumiem, piemēram, interneta izmantošanu un e-pakalpojumiem, Latvija.lv izmantošanu, dažādu dokumentu aizpildīšanu un iesniegšanu elektroniski, kā arī darbam ar biroja programmām, fotogrāfiju apstrādi u. c. Interese par konsultācijām ir liela visās filiālbibliotēkās. Pārsvarā šo pakalpojumu izmanto seniori un bezdarbnieki. Kā pozitīvu piemēru var minēt Āgenskalna filiālbibliotēku, kur veicinošais faktors ir Rīgas Sociālā dienesta teritoriālā centra “Āgenskalns” atrašanās vienā ēkā ar bibliotēku. Individuālas datorkonsultācijas bieži vien notiek nevis spontāni, bet pēc iepriekšēja pieraksta ilgstošākā laika periodā un tiek apskatīts lietotāja pieprasīts jautājumu loks. Visbiežāk pieprasītie konsultāciju jautājumi: RCB katalogs un citas pieejamās datubāzes, VID ienākumu deklarācija, Latvija.lv, rēķinu apmaksa, e-veselības pakalpojumi u. c. Pirmās konsultācijas par RCB elektroniskā kataloga un bibliotēkās pieejamo datubāzu lietošanu tiek sniegtas ikvienam lasītājam jau reģistrējoties bibliotēkā. Datorkonsultāciju skaits katrā bibliotēkā ir atšķirīgs – no 45 līdz 1500 gadā.

Tika veikts tematiski daudzveidīgs uzziņu darbs. Vispopulārākās bija tematiskās uzziņas. Aizvadītajā gadā sniegtas uzziņas par novadpētniecību, latviešu tautas mākslu, latviešu uzvārdu izcelsmi, Latvijas žurnālistiku okupācijas gados u. c. Īpaši izcēlās lietotāju interese par Ukrainu, tās vēsturi un kultūru. Pārskata periodā lietotājiem radās interese par tematu - kā pārvarēt bailes (no kara, pandēmijas) un par cilvēka pamattiesībām – likumdošana un tiesības uz dzīvību. Tikpat aktuālas tēmas bija par bērnu un pusaudžu atkarībām.

Lai informētu lietotāju par informācijas daudzveidību, bibliotēkās datoru tuvumā tika novietoti tīmekļvietņu saraksti par dažādiem aktuāliem tematiem. Par jaunieguvumiem lietotāji tika informēti, veidojot jaunieguvumu sarakstus, kā arī individuāli sarunās ar lietotājiem. Ar plašu tīmekļvietņu sarakstu var iepazīties RCB tīmekļvietnē sadaļā „E-resursi”. Kā biežāk izmantotas uzziņu darba formas var minēt jaunieguvumu sarakstus un grāmatu apskatus.

Ar mērķi informēt bibliotēkas lietotājus par ES aktualitātēm, CB atrodas ESIP stends. Gada laikā notiek regulāra elektroniska sarakste par ESIP darba koordināciju RCB un ES aktualitāšu saņemšanu no Eiropas Kustības Latvijā biroja. Regulāri četras reizes mēnesī tiek saņemti mēnešraksti no Eiropas Parlamenta informācijas biroja, kas ir pieejami ikvienam bibliotēkas apmeklētājam. Informācija stendā par aktualitātēm tiek atjaunota divas reizes mēnesī. Šie materiāli tiek izmantoti uzzīņu darbā un lietotāju iesaistei aktivitātēs. 2022. gadā RCB ESIP koordinatore piedalījās ES ikgadējā informācijas sniedzēju tiešsaistes forumā, kā arī forumā "Nedrīkstam klusēt!"

Bibliogrāfija. RCB ir ilggadīga bibliogrāfisko sarakstu un rādītāju sastādīšanas pieredze. Pārskata periodā turpinājās darbs lasītāju informēšanā ar jaunieguvumu un tematiskajiem sarakstiem. Tie bija pieejami bibliotēkās, kā arī tika nosūtīti e-pastā lietotājiem un sadarbības partneriem. Informācijas resursu saraksti visu pārskata gadu papildināja virtuālās izstādes vai tika sūtīti sadarbības partneriem. To tematika galvenokārt veltīta ievērojamu rakstnieku, mākslinieku un kultūras darbinieku jubilejām, vēsturiskiem notikumiem vai novadpētniecības u. c. tematiem. Piemēram, novadpētnieciska rakstura saraksts papildināja virtuālo izstādi "Atmiņas un daiļliteratūra Čiekurkalna mozaīkās", kurā ietverti raksti, video un interneta resursi. Filiālbibliotēka "Avots" virtuālo izstādi par holokaustu "Skarbās vēstures lappuses" papildināja ar plašu informācijas resursu un interneta materiālu sarakstu. Raksti no periodiskajiem izdevumiem, kā arī kvalitatīvi interneta resursi apkopoti sarakstā, kas papildina izcilā kinorežisora Rolanda Kalniņa 100 gadu jubilejai veltīto virtuālo izstādi "Daudz laimes, Meistar!". Šādi bibliogrāfiskie saraksti apkopo vērtīgu informāciju un izmantojami ne tikai virtuālās izstādes publicēšanas brīdī.

Secinājums – bibliogrāfisko sarakstu nozīme ir saglabājusies un sniedz plašākas iespējas lasītājiem iepazīties ar interesējošo tematu. Bibliotekāriem ir nepieciešams turpināt pilnveidot savas prasmes gan virtuālo izstāžu veidošanā, gan bibliogrāfisko sarakstu sastādīšanā.

Bibliotēkas izglītojošā darbība

RCB neveic izglītojošo darbību iedzīvotājiem, rīkojot plānveida nodarbības, seminārus, kursus, bet nodrošina mūžizglītības iespējas rīkojot tematiskus pasākumus, radot iespēju tikties interešu grupām, popularizējot bibliotēku krājumus, iesakot kvalitatīvus informācijas avotus un izglītojot medijpratībā. Pieaugušo neformālo izglītību Rīgas iedzīvotājiem īsteno Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskais centrs, piedāvājot plašu nodarbību klāstu gan valodu apgūvē, gan profesionālos jautājumos (grāmatvedība, datorzinības u. c.), gan hobiju īstenošanā. RCB reizi ceturksnī saņem RIIMC sastādīto kursu grafiku, kas bibliotēkās un RCB tīmekļvietnē pieejams visiem interesentiem.

Medijpratība (mērķauditorija, pasākumi, izglītojošā darbība, analīze)

RCB bibliotekāri papildināja savas zināšanas dažādos medijpratības pasākumos klātienē, piemēram, apmeklējot UNESCO Pasaules medijpratības un informācijas pratības nedēļas Latvijā ietvaros organizēto

diskusiju “Mana Latvija – reālā un tēls medijos” un neklātienē piedaloties seminārā “Medijpratība sociālajos medijos”. Pārskata periodā bibliotēkas organizēja pasākumus, kuru mērķis lasītāju informēšana mediju un informācijpratības jomā. Kā piemēru var minēt Ilģuciema filiālbibliotēku, kurā tika novadīti vairāki droša interneta lietošanas pasākumi bērniem un pieaugušajiem Vispasaules Drošāka interneta dienas un UNESCO Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļas laikā.

Zināšanas medijpratībā nepieciešams pilnveidot, jo aizvien svarīgāk kļūst tas, cik droša kopumā ir mūsu sabiedrība un valsts, cik sekmīga ir tās attīstība. Šīs jomas pārzinošs bibliotekārs var veicināt lasītāju medijpratības prasmju apgūšanu, lai pēc iespējas plašāka sabiedrības daļa spētu kritiskāk izvērtēt informāciju.

RCB regulāri centralizēti saņem pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju sagatavoto informāciju. Materiāli tiek izvietoti bibliotēkas apmeklētājiem redzamā vietā lasīšanai uz vietas vai līdzņemšanai.

Bibliotēkās pieejami arī citu RD departamentu sagatavotie informatīvie materiāli, piemēram, Labklājības departamenta aktuāla informācija par sociālās palīdzības saņemšanas iespējām, informācija trūcīgajām personām par ēdināšanas pakalpojumiem, patversmēm un dienas centriem. Elektroniski bibliotēkām tiek izsūtīta Rīgas Pilsētas būvvaldes informācija par publisko apspriešanu rīkošanu (koku ciršana, detālpārplānojumi, būvniecības ieceres, adrešu maiņa u. tml.). Šo informāciju bibliotēkas pašas izdrukā un izvieto lietotājiem pieejamās vietās.

2022. gadā apmeklētājiem vienmēr bija pieejama aktuālā informācija par Covid-19 situāciju, ierobežojumiem, pašvaldībā pieejamo atbalstu, atbalstu Ukrainai un tās civiliedzīvotājiem - Ukrainas bēgļiem.

Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

E-pakalpojuma “Mana bibliotēka” izmantošana

	2020	2021	2022	% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu
Aktīvie lietotāji kopā	42 909	32 344	39 083	-25 %; +17 %
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	15 625	15 014	17 832	-4 %; +15 %
piešķirti autorizācijas dati	5649	4 128	4 841	-27 %; +15 %
Sistēmā pasūtīti izdevumi	53 498	81 069	57 646	+52 %; -40 %
Sistēmā pieprasīti pagarinājumi	57 483	76 657	88 420	+33 %; +13 %

RCB elektroniskais kopkatalogs aptver informāciju par RCB un tās filiālbibliotēku krājumos esošajiem informācijas resursiem (bez periodikas), par to atrašanās vietu un to pieejamību.

Veidojot elektronisko kopkatalogu, tiek izmantots BIS ALISE Pamatkonfigurācijas modulis, kas nodrošina datu ievadi, to strukturēšanu un izguvi, izdevuma reģistrāciju, iegādātā izdevuma konkrētā eksemplāra reģistrāciju, summāro un inventāro uzskaiti, informāciju par katra eksemplāra atrašanās vietu, kā arī atskaišu veidošanu un statistisko datu apkopošanu. No Pamatkonfigurācijas moduļa tiek izmantota Administrācija, Kataloģizācija, Komplektēšana, Z 39.50 klients, Autoritatīvo datu kontrole, Lokālais OPAC un Svītrkodu druka. Analītika tiek izmantota, veidojot ierakstus Novadpētniecības datubāzē.

RCB kopkatalogs kalpo ne tikai kā palīgs informācijas izgūšanai RCB un tās filiālbibliotēku apmeklētājiem, bet arī kā serveris Z39.50 protokolam, ar kura palīdzību jebkura Latvijas vai ārvalstu bibliotēka var lejupielādēt RCB KAN veidotos bibliogrāfiskos ierakstus, tā atvieglojot un paātrinot savu katalogizēšanas darbu.

Elektroniskajā katalogā tiek ievadīti ne tikai jaunie bibliogrāfiskie ieraksti, bet arī regulāri papildināti un rediģēti agrāk ievadītie ieraksti. RCB KAN darbinieki regulāri strādā pie Autoritatīvo ierakstu datubāzes papildināšanas.

Iekšzemes starpbibliotēku abonements (SBA)

SBA rādītāji

	2020	2021	2022
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	52	48	175
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1	1	0

2022. gadā, pēc Covid-19 izplatību ierobežojošo pasākumu pakāpeniskas atcelšanas, SBA pieprasījumu skaits pieaudzis – pavisam no CB un filiālbibliotēkām saņemti 193 pieprasījumi, no tiem 18 atteikti, bet 175 pieprasījumi izpildīti. Visaktīvākā sadarbība SBA pieprasījumu izpildē veidojusies ar LNB, kā arī Latvijas Universitātes bibliotēku. 2022. gadā 4 pieprasījumu izpildē veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku. 2 pieprasījumu izpildei sadarbība notikusi ar Ventspils Galveno bibliotēku. Analizējot SBA pieprasījumus saturiskā aspektā, var secināt, ka visbiežāk SBA kārtā pieprasīta agrākajos gadu desmitos izdota, mazpazīstamāku autoru latviešu daiļliteratūra (arī dzeja), arī retāk izdoti trimdas autori. Lietotāji interesējušies arī par austrumu literatūru, arī oriģinālvalodā. No nozaru literatūras SBA kārtā visbiežāk pieprasītas grāmatas par vēsturi, dabas zinībām, arī novadpētniecības materiāli. Tāpat vairākkārt saņemti dažādu sīkiespiedumu pieprasījumi (kalendāri, pasākumu programmas), kuri visbiežāk gan SBA kārtā netiek izsniegti. Pretstatā pirmspandēmijas gadiem, 2022. gadā nav saņemts neviens periodisko izdevumu pieprasījums.

6. Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:

- krājuma komplektēšanas un organizācijas prioritātes pārskata periodā**

RCB kā lielākajai publiskajai bibliotēkai, pirmkārt, jānodrošina lietotājus ar plašāko latviešu oriģinālliteratūras klāstu. Krājums tiek komplektēts, ievērojot šādus atlases kritērijus: informācijas resursa izziņas un informācijas vērtība, tā nozīmīgums Latvijas valsts, tās tautsaimniecības, izglītības un kultūras attīstībā. Krājuma komplektēšanā tiek ievērots reģionālais un valodu aspekts. RCB komplektē informācijas resursus latviešu valodā, tās dialektos, Latvijā dzīvojošo mazākumtautību valodās un citās pieprasītākajās svešvalodās.

Bibliotēkas pakalpojuma un krājuma kvalitātes celšanai nozīmīga ir pieprasītāko informācijas resursu pieejamības nodrošināšana. Tā tiek nodrošināta ar ikmēneša iepirkumam sagatavoto nosaukumu un eksemplāru sarakstu izvērtēšanu RCB Krājuma komplektēšanas padomē.

- informācija par krājuma komplektēšanas politikas dokumentu**

Pārskata gadā komplektēšanas darbs tika veikts saskaņā ar dokumentu "RCB Krājuma komplektēšanas koncepcija 2020.–2024. gadam".

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums (EUR)

	2020	2021	2022
Finansējums krājuma komplektēšanai	237 362	274 336	221 615
t. sk. pašvaldības finansējums	237 362	274 336	221 615
grāmatām	204 130	217 003	206 189
t. sk. bērnu grāmatām*	31 530	30 296	35 755
Periodiskajiem izdevumiem	60 120	56 109	40 000
Finansējums krājumam uz vienu iedzīvotāju Rīgā (pašvaldības finansējums)	0,39	0,41	0,37

Piezīme: rindā "bērniem" 2020. un 2021. gada rādījumos ir norādīts B un J informācijas resursu skaits (pirmsskolas un sākumskolas bērniem). 2022. gada rādījumos ir arī V (5.–9.klasei)

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

2022. gadā no RD apstiprinātā RCB budžeta informācijas resursu iegādei izlietoti 274 336 EUR:

- Krājuma papildināšanai ar jaunām grāmatām un citiem informācijas resursiem (neskaitot periodiku) – 181 615 EUR (no kuriem ir papildus līdzekļi 586 EUR, veicot iekšējos budžeta grozījumus un līdzekļi no ieņēmumiem 6 187 EUR). Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tas ir par 36 612 EUR mazāk nekā 2021. gadā (218 227 EUR, ietverot papildus finansējumu jaunās Āgenskalna filiālbibliotēkas krājuma komplektēšanai) un par 4 373 EUR vairāk nekā 2020. gadā (177 242 EUR).

- Periodikas abonēšanai 2022. gadā izlietoti 40 000 EUR. Salīdzinot ar 2021. gadu, summa samazināta par 16 109 EUR, bet salīdzinot ar 2020. gadu par 20 120 EUR. Finansējuma samazinājums saistīts ar to, ka tika pārtraukta periodisko izdevumu abonēšana no Krievijas.
- 26 491,70 EUR veido bezatlīdzības izdevumi un dāvinājumi.

Krājuma rādītāji (jaunieguvumi, apgrozība u. c.)

Krājuma rādītāji

	2020	2021	2022
Saņemtie informācijas resursi	48 302	53 270	40 975
<i>t. sk. pirktu jaunieguvumu skaits</i>	18 795	21 897	16 625
<i>t. sk. periodika (laikraksti un žurnāli)</i>	22 807	24 118	20 372
<i>t. sk. nepirktie (bezatlīdzības izdevumi un bibliotēkas nodod viena otrai)</i>	6 584	7 255	3 978
<i>t. sk. grāmatas</i>	24 136	28 630	23 063
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	4 261	5 611	5 730
<i>t. sk. bērniem</i>	4 590	9 367	8586
<i>t. sk. jaunieguvumu skaits elektroniskajā katalogā</i>	25 379	28 153	20 603
Krājuma kop skaits	676 356	683 185	668 981
<i>t. sk. periodika (laikraksti un žurnāli)</i>	48 288	49 347	47 789
<i>t. sk. pārējie informācijas resursi</i>	628 068	633 838	621 192
<i>t.sk .bērniem</i>	78 577	83 132	132 684
Krājuma apgrozība	1,4	1,3	1,4
Grāmatu un pārējā krājuma apgrozība	1,4	1,3	1,4
Periodisko izdevumu apgrozība*	1	1,1	1,2

Piezīme: rindās "bērniem" 2020. un 2021. gada rādītājos ir norādīts B un J informācijas resursu skaits (pirmsskolas un sākumskolas bērniem). 2022. gada rādītājos ir arī V (5.-9. klasei)

* RCB tiek uzskaitīts tikai iepriekšējā kalendārā gada žurnālu izsniegums izmantošanai ārpus bibliotēkas, kalendārā gada periodisko izdevumu izmantošana uz vietas bibliotēkā netiek uzskaitīta.

Noslēdzot 2022. gadu, RCB un filiālbibliotēku **kopējo krājumu veidoja 668 981 informācijas resurss**. Par bilancē esošajiem 609 302 eksemplāriem uzskaitē esošā summa ir 3 953 110,23 EUR. Salīdzinot ar krājuma apjomu gada sākumā, tas samazinājies par 14 204 eksemplāriem (skat. pielikumu ["RCB un filiālbibliotēku krājums"](#)).

2022. gadā pirktu jaunieguvumu skaits salīdzinājumā ar 2020. un 2021. gadu ir samazinājies. Jaunieguvumu skaita samazinājumu ietekmēja papildus piešķirtā finansējuma lielums un informācijas resursu cenu palielinājums. Laika posmā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 31. decembrim piešķirtā finansējuma pamatsumma visus trīs gadus bija nemainīga – 174 851 EUR. Atbilstoši piešķirtajam papildus finansējumam 2021. gadā, palielinājies jaunieguvumu skaits. Informācijas resursu cenu palielinājums ir izteiktāk vērojams, salīdzinot 2022. gadu ar 2020. gadu, kad krājuma komplektēšanai piešķirtā

pamatsumma ir vienāda un papildus piešķirto summu starpība ir neliela (+ 4382 EUR). Sadalījums par jaunieguvumiem pa filiālēm ir skatāms pielikumā [“RCB un filiālbibliotēku jaunieguvumi 2022. gadā”](#).

Krājuma sadalījums pa valodām un dokumentu veidiem

	2020	2021	2022
Krājuma kopskaits	676 356	683 185	668 981
Valodas			
latviešu valodā	474 813	485 286	482 181 (72 %)
krievu valodā	158 415	155 846	144 593 (21,6 %)
angļu valodā	31 217	30 389	30 051 (4,5 %)
vācu valodā	5 151	4 994	4 877 (0,7 %)
citās svešvalodās	6 850	6 760	7 369 (1,1 %)
Informācijas resursu veidi			
grāmatas	583 231	591 846	582 643 (87 %)
seriālizdevumi / žurnāli	48 288	49 347	47 789 (7 %)
audiovizuālie materiāli	25 373	25 294	24 238 (3,6 %)
elektroniskie dokumenti	2 040	2 005	1 946 (0,28 %)
nošizdevumi	1 370	1 368	1 327 (0,2 %)
kartogrāfiskie dokumenti	528	522	502 (0,08 %)
attēlizdevumi	235	242	248 (0,04 %)
pārējie dokumenti	12 756	12 579	11 908 (1,8 %)

Kā liecina summārās uzskaites dati, elektroniskajā kopkatalogā bibliotēkas lietotājiem pieejamo eksemplāru kopskaits pa gadiem ir gan palielinājies, gan samazinājies. Salīdzinoši - 2022. gadā krājuma kopskaits ir par 7 375 eksemplāriem mazāks nekā 2020. gadā un par 14 204 mazāks nekā 2021. gadā. Arī 2022. gadā turpinājās darbs pie krājuma izvērtēšanas un atjaunošanas – tika veiktas krājuma inventarizācijas un izvērtēts krājumu nolietojums un eksemplaritāte, kas veicināja mazpieprasīto vai nolietoto informācijas resursu norakstīšanu. Ņemot vērā, ka 2023. gadā tiks atvērta “iekonservētā” Torņakalna filiālbibliotēka, tika izvērtēta tās esošā krājuma aktualitāte – novecojusī daļa tika izslēgta no krājuma. Sakarā ar AĀP “Saulaino dienu bibliotēka” darba organizācijas maiņu, tika izvērtēts un samazināts krājums (norakstīti liekie dubleti un fiziski nolietotie eksemplāri). Saistībā ar Krievijas īstenoto agresiju Ukrainā un sekojot LR KM norādījumiem, CB un filiālbibliotēkās notika nopietna krievu literatūras izvērtēšana, norakstot daiļliteratūru, kura satur manipulatīvu, agresīvu, Krievijas militāro varenību slavinošu un mūsu valstij naidīgu vēstījumu. Līdz ar to CB un filiālbibliotēku kopējais krājums 2022. gadā samazinājās par 14 204 eksemplāriem. Sīkāka informācija par izslēgtajiem informācijas resursiem un to izslēgšanas iemesliem ir atrodama pielikumā [“RCB un filiālbibliotēku 2022. gadā izslēgtie informācijas resursi”](#).

Izvērtējot RCB saņemtos dāvinājumus un bezatlīdzības izdevumus, atskaites gadā ir saņemti 3978 (- 2278, salīdzinot ar 2021. gadu) eksemplāri no 50 dažādiem piegādātājiem un piegādes avotiem. Lielāko skaitu

veido bibliotēkas lietotāju dāvinājumi. Šo dāvinājumu veidā tiek saņemtas galvenokārt grāmatas latviešu valodā (2536 eks.). Salīdzinot ar 2021. gadu, bezatlīdzības izdevumu skaits latviešu valodā ir palielinājies par 1687 eksemplāriem. No visiem bezatlīdzības izdevumiem 1883 eksemplāri ir daiļliteratūra un 608 ir bērnu literatūra. Šie dāvinājumi bieži vien palīdz atjaunot vai papildināt pieprasīto vai nolietoto krājuma daļu. Kā bezatlīdzības izdevumus bibliotēka izmanto RCB Repozitārija apmaiņas krājumu. Arī šie izdevumi veic lielas daļas krājuma papildināšanas un atjaunošanas funkciju. Atskaites gadā no RCB Repozitārija apmaiņas krājuma tika saņemti 456 grāmatu eksemplāri, no kuriem 231 bija daiļliteratūra un 347 eksemplāri latviešu valodā. Lielākā daļa tika izmantoti Torņakalna filiālbibliotēkas krājuma atjaunošanai un papildināšanai.

Ievērojams un vērtīgs papildinājums RCB krājumam tika saņemts (538 eksemplāri par 6 910,28 EUR) programmas "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" ietvaros. Lasīšanas veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" ietvaros RCB saņēma septiņus grāmatu komplektus (kopā 231 eksemplārs).

Krājuma pārbaudes (inventarizācijas)

Pārskata periodā notikušas trīs automatizētās krājuma inventarizācijas – ĀAP BKUS, Ilģuciema filiālbibliotēkā un RCB Repozitārija aktīvajā krājumā. Abās inventarizētajās filiālbibliotēkās iztrūkums sastāda 0,6 % no bibliotēkas krājuma kopējās vērtības. Tas pārsniedz LR MK noteikumus Nr. 317 noteikto pieļaujamo iztrūkumu – 0,3 % no bibliotēkas krājuma vērtības gada sākumā. Filiālbibliotēkās jāturpina darbs pie krājuma aizsardzības, īpašu uzmanību pievēršot daiļliteratūrai. Tāpat bibliotēkās jāseko, lai krājumā nenonāktu tam nepiederošas vienības. RCB Repozitārija aktīvā krājuma izmantošanā lielāka uzmanība jāvelta korektai krājumā esošo informācijas resursu izsniegšanai un saņemšanai RCB filiālbibliotēkās.

Datubāzes

- **abonētās tiešsaistes datubāzes (t. sk. ar piekļuvi ārpus bibliotēkas telpām)**

KISC projekta „Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkās” ietvaros tiek nodrošināta bezmaksas pieeja resursiem Letonika.lv un News.lv (Lursoft laikrakstu bibliotēka). Arī pārskata periodā RCB lasītājiem bija iespēja datubāzi Letonika.lv lietot attālināti.

RCB tika abonēta autorizētā datubāze Ebscohost.com. RCB tiek abonēts arī EBSCO produkts - Flipster e-žurnālu datubāze - 2022. gadā RCB abonēja 14 žurnālus radošai brīvā laika pavadīšanai un dažādām interesēm. EBSCO un Flipster datubāze reģistrētajiem lietotājiem pieejama arī attālināti datorā vai viedierīcē.

No janvāra RCB saviem lasītājiem piedāvāja EBSCO produktu – e-grāmatu kolekciju publiskajām bibliotēkām “e-Book Public Library Collection”. Kolekcijā ir vairāk nekā 30 000 grāmatas angļu valodā –

daiļliteratūra un dažādu nozaru literatūras izdevumi. Datubāze pieejama bibliotēkās, kā arī personīgajos datoros un viedierīcēs, izmantojot attālinātās piekļuves paroli.

Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums

Datubāze	2020	2021	2022
Letonika			
lejuplādes	1114	263	1 336
pieslēgumi	648	183	761
News.lv	1 294	930	2 828
EBSCO	5 574	4098	5941
Flipster	1 251	938	1360
EBSCO e-grāmatas	-	-	1475

* Piekļuves sesiju skaits – uzskaita sekmīgi īstenotos pieslēgumus bibliotēkas elektroniskajiem pakalpojumiem (apmeklējums). Lejuplāžu skaits (t. sk. atvērti pilnie teksti) – uzskaita veiksmīgi lejuplādēto saturvienību kopskaitu, kas pieprasītas no bibliotēkas piedāvātajām datubāzēm (izsniegums).

Pēc KISC statistikas datiem liels ir datubāzes Letonika.lv attālinātās piekļuves izmantojums – 11 563 pieslēgumi un 49 842 lejuplādes. Pārskata periodā palielinājies lejuplādēto materiālu skaits attiecībā pret pieslēgumiem, kas norāda uz to, ka vienā pieslēgšanās reizē datubāzei lasītāji rod lielāku skaitu sev noderīgas informācijas. Minams arī trūkums datubāzes izmantojamībā - attālināti datoros vai viedierīcēs izmantošanu ierobežo autortiesības, kas neļauj attālināti lasīt Letonikas Lasītavu. Statistikas dati liecina, ka lasītāju interese par attālināti izmantojamiem informācijas resursiem ir kļuvusi lielāka, kā arī par to, ka RCB darbinieku datori ir RD tīklā, kurā tieša piekļuve Letonika.lv nav pieejama, un darbinieki izmantoja attālināto piekļuvi. Pandēmijas periodā bibliotēkas lasītāji apguvuši prasmes izmantot informāciju neklātienē, tāpēc attālināto lietotāju skaits būtu lielāks, ja autortiesības atļautu Letonikas Lasītavas darbus lasīt arī attālināti datoros vai viedierīcēs.

Analizējot datubāzu statistiku, redzams, ka šajā periodā News.lv un Letonikas izmantojumu skaits palielinājies. Palielinājies arī EBSCO datubāzes izmantojums. Visaktīvāk lasītāji izmantojuši e-grāmatas, kā arī šīs datubāzes video un foto resursus. Tas liecina, ka lasītāji pozitīvi novērtēja elektronisko grāmatu kolekciju un tās priekšrocības, ko sniedz attālinātā piekļuve informācijas resursiem sev vēlamajā laikā un vietā. Tāpat pieaugošie rādītāji liecina par to, ka bibliotekāri sekmīgi popularizējuši attālinātās piekļuves iespējas un arī paši aizvien plašāk meklē informāciju pieejamās datubāzēs gan uzziņu, gan novadpētniecības darbā.

2022. gadā arī e-žurnālu datubāzes Flipster izmantojums ir palielinājies. Šī datubāze popularizēta ne tikai esošajiem bibliotēkas lasītājiem, bet arī potenciālajiem bibliotēkas lietotājiem - dienas centru vadītājiem, skolotājiem un rokdarbu pasniedzējiem, jo datubāzei ir attālinātā piekļuve.

Bibliotekāru darbs nav iedomājams bez LNB nacionālās bibliogrāfijas analītiskās datubāzes, digitālās bibliotēkas resursiem: Periodika.lv, RunA, Dziesmu svētku krātuve u. c.

RCB veidotās datubāzes

Datubāzē “RCB periodisko izdevumu datubāze” apkopota informācija par žurnālu un laikrakstu pieejamību RCB un filiālbibliotēkās. Meklēšana datubāzē iespējama gan pēc filiālbibliotēkas nosaukuma, gan pēc izdevuma nosaukuma. Pārskata gadā datubāzē pieejamas ne tikai ziņas par kalendāro gadu, bet tā papildināta ar ziņām par RCB saglabātajiem iepriekšējos gados izdotajiem periodiskajiem izdevumiem.

Novadpētniecības datubāzē apkopotas bibliogrāfiskas ziņas par rakstiem no grāmatām, laikrakstiem un žurnāliem, kuros atrodama informācija par vēsturiskiem namiem un arhitektūras pieminekļiem, kultūras, izglītības u. c. iestādēm, parkiem, tiltiem, salām, ūdenskrātuvēm dažādos Rīgas pilsētas mikrorajonos, kā arī pilsētas attīstību. CB un filiālbibliotēku darbinieki datubāzi regulāri papildināja ar jauniem aprakstiem. Kopumā pārskata gadā pievienoti 894 jauni ieraksti. Darbinieki par ierakstu veidošanu pēc nepieciešamības tika konsultēti pa tālruni, e-pastā vai klātienē.

2022. gadā tika turpināts darbs pie datubāzes **“Rakstniecība”** izstrādes. Datubāze iekļaus materiālus par grāmatu sērijā “Es esmu” iznākušo romānu autoriem, viņu daiļradi, par sērijā iekļauto rakstnieku - klasiķu daiļradi, kā arī materiālus par literatūrzinātniekiem, kas iesaistījušies šīs sērijas izveidē.

Krājuma un datubāzu popularizēšana

2022. gads **krājumu popularizēšanas** jomā bibliotēkās nosacīti iedalījies divos posmos – Covid-19 ierobežošanai noteikto pasākumu laikā (līdz 31. martam) arī krājumu popularizēšanas darbā uzsvars likts uz attālinātu krājuma atklāsmi. Šajā laikā CB un filiālbibliotēkas aktīvi veidoja virtuālās izstādes, prezentēja un popularizēja savus krājumus sociālajos medijos un RCB tīmekļvietnē. Savukārt filiālbibliotēku telpās rotējošajos stendos, plauktos un citās lietotājiem pārskatāmās vietās krājums tika atklāts un popularizēts ar mērķi ļaut lietotājiem iespējami ātri izdarīt savu izvēli un atlasīt sev piemērotu lasāmvielu, tādā veidā lieki neuzkavējoties bibliotēkas telpās un izvairoties no liekas pulcēšanās. Savukārt pēc ierobežojumu pakāpeniskas atcelšanas, krājumu popularizēšanas galvenais uzdevums bija sekmēt bibliotēku lietotāju atgriešanos bibliotēkā, kā arī veicināt patstāvīgu grāmatu un periodisko izdevumu izvēli brīvpieejas apstākļos. Vairākās filiālbibliotēkās novērots, ka tas sagādājis zināmas grūtības, jo Covid-19 ierobežojumu laikā mainījušies arī lietotāju paradumi - daudzi pieraduši paļauties uz bibliotekāru ieteikumiem vai ieteicošo, tematisko izstāžu piedāvājumu un nesteidzas paši izvēlēties literatūru brīvpieejas apstākļos.

Covid-19 pandēmijas laiks kopumā licis bibliotēkām izvērtēt daudzas darbības jomas, tai skaitā krājumu popularizēšanu - ir apgūtas jaunas darba metodes, kuras tiek izmantotas arī bibliotēku darbam atgriežoties normālā režīmā (virtuālo izstāžu veidošana, lietotāju uzrunāšana Microsoft Teams un Zoom platformās). Savukārt no citām, kā savu efektivitāti zaudējušām, šis laiks ļāvis atteikties.

Atskaites gadā turpinājies aktīvs **jauniegvumu popularizēšanas darbs** dažādās formās – jaunieguvumu izstādes, jaunieguvumu apskati (filiālbibliotēka “Pārdaugava”, Iļģuciema filiālbibliotēka), jauno grāmatu

dienas (filiālbibliotēkā "Vidzeme"). Bet par būtiskāko un pieprasītāko jaunieguvumu popularizēšanas formu bibliotēkās kļuvuši jaunieguvumu saraksti. Piemēram, jaunā Āgenskalna filiālbibliotēka savā darba pārskatā atzīst, ka jaunieguvumu sarakstus nebija plānojusi veidot, tomēr lietotāju interese mudinājusi piedāvāt šos sarakstus drukātā formātā. Savukārt, filiālbibliotēkā "Avots" nenotika vairākkārt apspriestā atgriešanās pie Jaunumu dienām katra mēneša 15. datumā, jo pēc ilgākām diskusijām un mutiskām pārrunām ar lasītājiem darbinieki secinājuši, ka jaunieguvumu glabāšana līdz 15. datumam kavē jauno grāmatu apriti. Arī šajā filiālbibliotēkā katru mēnesi tika sagatavoti jaunieguvumu saraksti un sniegta iespēja lietotājiem iepazīties un pierakstīties uz viņus interesējošiem informācijas resursiem. Jaunieguvumu saraksti tika arī nosūtīti e-pastā individuāliem interesentiem un sadarbības partneriem. Filiālbibliotēkā "Vidzeme" tika veidotas jaunieguvumu slaidrādes, kuras apmeklētājiem tika demonstrētas informatīvajos monitoros. Lietotājiem tika piedāvāta iespēja tās saņemt arī e-pastā.

Biķernieku filiālbibliotēka arī pēc Covid-19 ierobežojumu atcelšanas turpināja veidot bibliotēkas lietotāju atzinīgi novērtētās krājuma atklāsmes izstādes bibliotēkas plauktos (romantiskā literatūra, detektīvomāni un latviešu oriģinālliteratūra u. c.). Līdzīgi krājums tika popularizēts Čiekurkalna filiālbibliotēkā – izstāžu ciklā "Žanrs aiz žanra" katru mēnesi tika popularizēts kāds literatūras žanrs (piemēram, "Detektīvi", "Šausmu romāni", "Fantastika", "Melodrama" u. c.).

Filiālbibliotēka "Pārdaugava" gada nogalē izveidojusi un lietotājiem piedāvājusi "Pieprasītāko grāmatu TOP 10" – oriģinālliteratūrā, tulkotajā daiļliteratūrā, nozaru literatūrā.

Arī atskaides gadā filiālbibliotēkas krājumu atklāsmē atspoguļojušas gan ievērojamu personību jubilejas, gan sabiedrībā svarīgus notikumus – "Baltu literatūras tilts – Baltu vienības diena", "Es nezinu labāku komandu par TTT – Uljanai Semjonovai 70" (CB PLN). Filiālbibliotēkā "Vidzeme" lasītāji atzinīgi vērtējuši izstādes "Skatuves karaliene" (Elzai Radziņai - 105), "Cilvēks kā gadsimts" (Rolandam Kalniņam – 100), "Mūsu laiks – īstā maize

teātrim" (Paulam Putniņam - 85) u. c. Savukārt Andreja Eglīša 110. jubilejai veltītā izstāde CB tapusi sadarbībā ar biedrību "Auces stacija". Āgenskalna filiālbibliotēka izstāžu veidošanā sadarbojās ar LKA Eduarda Smilģa Teātra muzeju – tapusi sadarbības izstāde "Scenogrāfam Oskaram Muižniekam - 100". Biķernieku filiālbibliotēka Lijas Brīdakas jubilejai veidoto tradicionālo literatūras izstādi papildinājusi ar virtuālās izstādes demonstrēšanu (šo praksi plaši izmanto arī citās filiālbibliotēkās).

Filiālbibliotēkā "Pūce" lietotāju interesi piesaistījusi izstāde "Viss pa trīs", kurā vasaras mēnešos lasītājiem tika piedāvātas grāmatas, kuru nosaukumos ir vārds vai skaitlis trīs. Biķernieku filiālbibliotēka veidojusi

interesantu izstādi "Paldies, skolotāj!", popularizējot latviešu rakstnieku-skolotāju darbus. Īpaši lielu Sarkandaugavas filiālbibliotēkas lasītāju interesi izraisīja izstāde "Mans atklājums grāmatā", kura bija papildināta ar aptauju "Vai grāmata var mainīt dzīvi?". Respondentu vairākums atbildēja apstiprinoši un minēja arī konkrētas grāmatas. Starp nosauktajām grāmatām vairākas reizes bija minētas Ēriha Marijas Remarka grāmatas, Mihaila Bulgakova grāmata "Meistars un Margarita" un Bībele. Bija arī citas interesantas atbildes, piemēram, "Montesori grāmatas par bērnu audzināšanu", "Ābece", "Viss pa Hariju Poteru". Apkopojot aptaujas rezultātus, tika izveidota izstāde "Grāmata, kura mainīja manu dzīvi...".

Šampētera filiālbibliotēka 2022. gadā turpinājusi krājuma atklāsmes ciklu "Grāmatu birums", kurā popularizēja atsevišķu apgādu un izdevniecību grāmatas. 2022. gadā tā bija "Zvaigzne ABC".

Sarkandaugavas filiālbibliotēka turpināja izvietot krājuma atklāsmes izstādes bibliotēkas skatlogā, ēkas 1. stāva foajē. Tā bija viena no retajām iespējām popularizēt krājumu ierobežojumu laikā, bet piesaistīja apkaimes iedzīvotāju uzmanību arī pēc ierobežojumu atcelšanas.

Lielu darbu bibliotēku darbinieki ieguldīja nozaru literatūras krājuma popularizēšanā. Piemēram, Ilģuciema filiālbibliotēkā veidotas izstādes "Es spēšu, es būšu" (par psiholoģijas nozari), "Esi vesels, dzīvo ilgi" (par medicīnu), "Ceļojumu grāmatas var mainīt tavu pasaules uztveri" (par ģeogrāfiju). CB PLN veidojusi valodniecības krājumu popularizējošu izstādi "Apvidvārdi un aizmirstie vecvārdi". Biķernieku filiālbibliotēkā nozaru literatūras krājums popularizēts izstādēs "Stiprināsim ģimeni, kopīgi lasot", "Starptautiskā bērnu aizsardzības diena", "Kā pavadīt vasaras brīvdienas?".

Pēc Krievijas agresīvā iebrukuma Ukrainā RCB ar visiem sev pieejamajiem līdzekļiem centās atbalstīt varonīgo Ukrainas tautu. Ukrainas literatūra, vēsture, valoda – šie temati kļuvuši par vienu no prioritātēm arī RCB krājuma atklāsmē. Pēc Ukrainas vēstniecības Latvijā saņemtā dāvinājuma CB veidota plaša ukraiņu literatūras izstāde. Filiālbibliotēkā "Avots" martā sagatavota izstāde "Ukraina - tuvā un tālā", kas veltīta Ukrainas brīvības cīnītāju atbalstam. Daugavas filiālbibliotēkā veidota izstāde "Kopā ar Ukrainu". Mežciema filiālbibliotēkā bija apskatāma literatūras izstāde "Pasaule sadevusies rokās. Esam kopā ar Ukrainu!", kurā eksponētas grāmatas un periodisko izdevumu materiāli. Savukārt filiālbibliotēkā "Pūce" notikusi krājuma atklāsmes izstāde "Miers – vissvētākais no visiem vārdiem", kas atklāja Ukrainas vēsturi un politiku grāmatās, periodiskajos izdevumos, ukraiņu autoru tulkojumus latviešu valodā. Lai atbalstītu Latvijā nonākušās bēgļu ģimenes, vairāku filiālbibliotēku veidotajās izstādēs popularizētas grāmatas ukraiņu valodā.

Joprojām būtisku lomu krājuma popularizēšanā saglabā virtuālās izstādes. Šajā darbā iesaistītas visas filiālbibliotēkas, kā arī RCB Bibliotēku dienesta speciālisti, kuri veic uzraudzību un koordinēšanu. Tāpat kā iepriekšējā gadā, tika sastādīts virtuālo izstāžu grafiks visam gadam un noteikts, kuras filiālbibliotēkas tās veidos. Lai izvairītos no atkārtotības, 2022. gadā vairāk tika domāts par virtuālo izstāžu tematiem.

Bibliotēku darbinieki atzīst, ka kolēģu veidotās virtuālās izstādes izmanto arī veidojot tradicionālās krājuma izstādes un pasākumos. Piemēram, Ilģuciema filiālbibliotēka, veidojot izstādi "Raibie Rīgas Centrāltirgus stāsti", izmantojusi filiālbibliotēkas "Avots" virtuālo izstādi "Latvijas arhitektūra 1918–1940", bet Latvijas Universitātes Botāniskā dārza 100. dzimšanas dienai veltītajai izstādei - filiālbibliotēkas "Pārdaugava" kolēģu veidoto virtuālo izstādi.

Apkopojot visu iepriekšminēto, var secināt, ka 2022. gads līcis bibliotēkām būt radošām, drosmīgām, meklēt jaunas darba formas krājuma popularizēšanai un lietotāju ieinteresēšanai. Bibliotekāriem jāpilnveido jaunapgūtās darba metodes un jāizvērtē, vai turpmāk saglabājamās visas līdz šim izmantotās. Lai veicinātu **datubāzu izmantošanu** lietotāju vidū, informācija par pieejamajām datubāzēm RCB atrodama tīmekļvietnē, CB un filiālbibliotēku telpās informācija izvietota plakātu veidā pie lietotāju datoriem, informācijas standos un monitoros. Lietotāju informēšana notiek reģistrēšanās laikā bibliotēkā,

individuālajās datorkonsultācijās un nodarbībās, bibliotēkārājās stundās, kā arī E-prasmju nedēļā gan bērnu, gan pieaugušo auditorijai.

2022. gadā datubāzu popularizēšana notika gan klātienē, gan telefonsarunās, gan e-pastā. Lasītāji tika informēti par priekšrocībām, izmantojot Letonika.lv un EBSCO datubāzes attālināto piekļuvi. RCB tīmekļvietnē tika papildināts "RCB attālināti pieejamo informācijas resursu saraksts", kurā apkopotas populārākās datubāzes un citi resursi, noderīgi attālinātai informācijas meklēšanai, tādējādi popularizējot RCB informācijas resursus.

Darbiniekiem gada laikā bija iespēja pilnveidot savas zināšanas dažādos semināros. Liela daļa semināru aizvien notika attālināti. Šo iespēju izmantoja liels darbinieku skaits, un tā tika pozitīvi vērtēta. Atkarībā no piedāvājuma RCB darbinieki aktīvi izmantoja iespēju izvēlēties kādu no EBSCO vebināru klāsta, apmeklēja arī LNB seminārus par medijpratību, informācijas meklēšanu LNB e-resursos u. c. Darbinieki pilnveidoja savas zināšanas arī semināros "Digitālā pratība. Videokonferenču (Zoom, MS Teams, Failiem.lv) iespēju izmantošana" un "Interneta resursu (canva.com, tulkotāji un citas vietnes) bezmaksas iespēju izmantošana".

Programma "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām"

Grāmatu iepirkums tika realizēts divos posmos – maijā un septembrī. RCB iepirkumu programmas ietvaros saņēma 538 grāmatu eksemplārus par kopējo summu 6910,28 EUR (1. posmā - 293 eksemplāri,

3439,02 EUR; 2. posmā - 245 eksemplāri, 3471,26 EUR). Oktobrī LNB BAC organizētajā seminārā krājuma komplektēšanas speciālistiem notika programmas izvērtējums.

Darbs ar parādniekiem

Darbā ar parādniekiem vispopulārākā metode joprojām ir atgādinājumu sūtīšana elektroniski, izmantojot BIS ALISE iespējas. Tāpat bibliotekāri zvanīja un sūtīja ziņas uz lietotāju norādītajiem tālruņa numuriem. Daudzas filiālbibliotēkas uzsver, ka apziņojot parādniekus uzsvars likts uz pieprasītām grāmatām, kuru saņemšanai izveidojušās rindas. Filiālbibliotēkās secināts, ka visefektīvākā metode grāmatu atgriešanai bibliotēkā ir telefona zvani parādniekiem (gadījumos, kad norādīts pareizs telefona numurs un parādnieku izdodas sazvanīt). Bieži lietotāji par šiem zvaniem pat ir pateicīgi, jo par paņemtajām grāmatām piemirsies. Atgādinājumi īpaši aktīvi tika sūtīti pirms mēneša pēdējās sestdienas, lai veicinātu kavētājus izmantot iespēju informācijas nesējus nodot bibliotēkā, nemaksājot kavējuma naudu. Daudzas grāmatas 2022. gada decembra nogalē izdevās atgūt akcijas “Aizmāršīgiem lasītājiem” laikā, kad lasītāji varēja nodot grāmatas, nemaksājot uzkrājušos kavējuma naudu. Tomēr bibliotēku darbinieki arī secina, ka Covid-19 pandēmijas laikā kopumā ir pieaudzis parādnieku skaits, un daudziem lietotājiem ir mainījušās e-pastu adreses un tālrunu numuri, kā rezultātā saziņa ar viņiem nav iespējama.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības

2022. gadā nav konstatētas īpašas ar krājumu saistītās problēmas. Darba pārskatos uzsvērts – krājums tiek optimāli komplektēts un nodrošina lietotāju pieprasījumu. Mainoties lietotāju interesēm un pieprasījumam, atsevišķās filiālbibliotēkās radusies nepieciešamība papildināt krājumu ar informācijas resursiem par konkrētu nozaru vai tēmu, bet visbiežāk šo jautājumu sadarbībā ar RCB KAN (ja attiecīgā literatūra pieejama tirdzniecībā) un RCB Repozitārija atbalstu izdodas atrisināt.

Lielākās problēmas 2022. gada otrajā pusē radušās ar informācijas resursu krievu valodā komplektēšanu – tās nepieciešamību uzsver visas filiālbibliotēkas, bet objektīvu iemeslu dēļ (saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā) to pašlaik piekomplektēt nav iespējams. Filiālbibliotēkas tika aicinātas aktīvāk izmantot RCB vienoto krājumu, piedāvājot saviem lasītājiem citās filiālbibliotēkās un RCB Repozitārijā pieejamo literatūru.

Vairākas filiālbibliotēkas uzsver, ka sakarā ar pāreju uz mācībām latviešu valodā palielinājusies vajadzība pēc jauniem mācību līdzekļiem latviešu valodas apguvei gan bērniem, gan pieaugušajiem. Tāpat filiālbibliotēkas atzīst, ka pašreizējā situācijā nepieciešamas ukraiņu valodas vārdnīcas (gan latviešu-ukraiņu, gan ukraiņu-latviešu), kā arī mācību līdzekļi darbam ar bērniem no ukraiņu bēgļu ģimenēm. Diemžēl arī izdevēji vēl nav paspējuši reaģēt uz šo situāciju – pašlaik nav iespējams apmierināt šos pieprasījumus.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darba ar bērniem un jauniešiem pamatrādītāji

	2021		2022		
	Bērni līdz 18 gadiem	% no kopskaita	RCB lietotāju kopskaits	Bērni līdz 18 gadiem	% no kopskaita
Lietotāju skaits	8 086	25 %	39 083	10 550	27 %
Apmeklējumu skaits	74 916	18 %	524 720	115 761	22 %
Izsniegums	130 792	15 %	940 499	179 662	19 %

Bērnu un jauniešu skaits pa vecuma grupām

Vecuma grupa	2020	2021	2022		
			Skaits	Salīdzinājumā ar 2021. gadu	% no kopskaita (bērni līdz 18 gadiem) 10 550
Pirmsskolas vecuma bērni	805	578	893	+ 315	9 %
1.–4. klašu skolēni	3113	2245	3410	+ 1165	32 %
5.–9. klašu skolēni	5718	4156	4932	+ 776	47 %
10.–12. klašu skolēni	1410	1107	1315	+ 208	12 %
Kopā (līdz 18 gadiem)	11 046	8 086	10550	+ 2464	
Kopā (līdz 9. klasei)*	9636	6978	9235	+ 2257	

* Bērnu nodaļu apmeklētāji

2022. gadā bērnu un jauniešu apmeklējums CB un filiālbibliotēkās pieauga pēc valstī noteikto Covid-19 ierobežojumu atcelšanas, kad bibliotēkas varēja atgriezties ierastajā darba režīmā. Par prioritāti izvirzot bērnu un vecāku apmeklējuma pieaugumu, bibliotēkas aktīvi plānoja pasākumus. Aizvadītajā gadā norisinājās darbs pie sadarbības atjaunošanas un jaunu partneru piesaistes, kas bija daļēji vai pavisam apstājusies ierobežojumu dēļ. Piedāvājot interesantas un saistošas bibliotēkārās stundas, filiālbibliotēkas aktīvi sadarbojās ar apkaimju vispārizglītojošajām skolām un PII.

Atskaites gadā turpinājās darbs ar krājumu. Filiālbibliotēkā "Vidzeme" tika pievērsta uzmanība krājuma pārskatāmībai un izkārtojumam, izveidojot tematiskos plauktus lieldrukas grāmatām, pusaudžu literatūrai, dzejai, BJVŽ grāmatām u. c. Lai palielinātu bērnu nodaļas krājuma izsniegumu, Jaunciema filiālbibliotēka uzsāka krājuma pārkārtošanu, padarot to ērtāku un pieejamāku pašiem mazākajiem lasītājiem. Filiālbibliotēkā "Strazds" veikta daiļliteratūras marķēšana 5.–9. klasei, izdalot lugas, fantastikas un fantāzijas žanra literatūru, dzeju, komiksus, piedzīvojumu, vēsturiskā žanra literatūru u. c. Krājuma popularizēšanas nolūkos CB un filiālbibliotēkās veidotas literatūras izstādes un jaunieguvumu saraksti, kas

pēc pieprasījuma elektroniski nosūtīti sadarbības partneriem un pastāvīgajiem lietotājiem, kā arī ievietoti RCB tīmekļvietnē bērniem.

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem

Aizvadītā gada pirmajā pusē metodiskais darbs ar bērniem un jauniešiem turpinājās Covid-19 pandēmijas organizatorisko darbu jautājumos. Sniegti norādījumi un konsultācijas, balstoties uz MK noteikumiem vīrusa izplatības ierobežošanā. Pēc ierobežojumu atcelšanas darbs ar bērniem un jauniešiem atgriezās ierastajā ritmā, tika domāts par sadarbības atjaunošanu ar PII, skolām un darbu ar ģimenēm ar bērniem. No jauna aktualitāti ieguva publicitātes jautājums un personas datu aizsardzības likums nepilngadīgām personām.

Bibliotekāri regulāri tika aicināti piedalīties dažādos LNB tīmekļsemināros un tiešsaistes pasākumos, kur sniegta informācija par jaunāko bērnu literatūru, lasītveicināšanas programmām, medijpratību un citiem aktuāliem jautājumiem. Atskaites gadā RCB bibliotekāri aktīvi izmantoja iespēju apmeklēt dažādus attālinātos seminārus.

RCB Bibliotēku dienests koordinēja LNB organizēto lasīšanas veicināšanas programmu BJVŽ. Ziemeļvalstu literatūras nedēļas ietvaros sūtīta nepieciešamā informācija un metodiskie norādījumi. Veidota aptauja par bērnu krājuma papildināšanu ar cietlapu grāmatām pašiem mazākajiem. Rezultāti tika izmantoti RCB KAN krājuma komplektēšanas procesā. 2022. gadā RCB Bibliotēku dienesta viena no darba prioritātēm bija Āgenskalna filiālbibliotēkas atvēršana - bērnu literatūras nodaļas krājumam tika izgatavoti jauna dizaina burtu un nozaru daleņu uzraksti, sniegtas konsultācijas krājuma izkārtojumā, kā arī tika veikts vairāku dienu praktisks darbs uz vietas bibliotēkā.

Atskaites gadā apmeklētas vairākas filiālbibliotēkas – Daugavas, Čiekurkalna, Sarkandaugavas, Ilģuciema, Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka “Vidzeme”, kā arī CB BLN un PLN. Apmeklējumu laikā pārrunāti aktuāli jautājumi ar bērnu nodaļu speciālistiem, uzklauti viedokļi, vēlmes un idejas.

Tradicionāli tika organizētas nodarbības jaunajiem RCB darbiniekiem, kuriem darba stāžs mazāks par gadu. Divas nodarbības notika Čiekurkalna filiālbibliotēkā, sniedzot metodiskos norādījumus darbam ar bērniem un citām lasītāju grupām.

Filiālbibliotēku rīkotās aktivitātes tika atspoguļotas arī RCB tīmekļvietnē bērniem, kura pārraudzību un satura veidošanu koordinēja RCB Bibliotēku dienests. Tiek plānota tīmekļvietnes bērniem slēgšana 2023. gadā, piedāvājot jaunus risinājumus.

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana, alternatīvo lietu komplektēšana (spēles, puzzles u. c.)

RCB bērnu nodaļu krājums veidots atbilstoši RCB krājuma attīstības un komplektēšanas koncepcijai 2020.–2024. gadam. RCB Komplektēšanas padomes sēdēs tika izvērtēta informācijas resursu nepieciešamība, atbilstība koncepcijai un vecuma grupai, kā arī optimālais eksemplāru skaits sistēmā. Bērnu un jauniešu

krājums tika apzināts un iepirkts no lielākajām grāmatu izdevniecībām Latvijā, tajā skaitā svešvalodās. Sākoties Krievijas iebrukumam Ukrainā, tika pievērsta liela uzmanība izdevumiem krievu valodā, to nepieciešamībai un skaitam, tika pārtraukta sadarbība ar agresorvalsts izdevniecībām, kas atsaucās uz krājuma skaitliskajiem rādītājiem. Bērnu un jauniešu nodaļās krājumu papildināja grāmatas ukraiņu valodā, tika iegādāti 190 eksemplāri.

Aizvadītajā gadā kopumā tika abonēti 33 periodiskie izdevumi bērniem un jauniešiem. Nosaukumu samazinājums saistīts ar abonētajiem, bet nesaņemtajiem izdevumiem krievu valodā. 2022. gadā iegādāti audiovizuālie materiāli CD un DVD formātā.

RCB krājums tika papildināts ar attīstošajām un galda spēlēm, ko veicināja RCB iepirkums, projekts "Iekļaujošā bibliotēka" un sadarbības partneru dāvinājumi. Vienpadsmit filiālbibliotēkām, kam 2023. gadā gaidāma akreditācija, iegādātas 19 spēles kopumā 69 eksemplāros 1090,25 EUR vērtībā. Integrācijas projekta ietvaros 26 RCB filiālbibliotēkām iegādāta TREF "Alfabēta spēle" un 5 filiālbibliotēkas saņēma galda spēli "Šurpu turpu". Savukārt Čiekurkalna filiālbibliotēka kultūrvietas "Strops" vasaras pasākumu ietvaros savā īpašumā ieguva spēli "Mežotājs", "Cirks" un Valsts policijas izveidoto spēli par drošību uz ceļiem "Sivēns pilsētā".

Krājuma bērniem proporcionālā atbilstība lasītāju skaitam 2022. gadā (izmantoti BIS ALISE dati pēc kritērijiem - eksemplāru atlase pēc plaukta indeksa)

Gads	Lasītāju skaits	Bērni līdz 9. klasei	Bērni % no lasītāju kopskaita	Krājums	Bērniem līdz 9. klasei*	Bērniem % no krājuma kopskaita
2022	39 083	9 235	25 %	668 981	149 714	22 %
2021	32 344	6 978	22 %	683 185	153 884	23 %
2020	42 909	9 636	22 %	676 356	148 844	22 %

* Krājums, kas izvietots bērnu literatūras nodaļās/zonās

Arī 2022. gadā bērnu un jauniešu krājums tika veidots, rūpīgi izvērtējot pieprasījumu filiālbibliotēkās, pievērsta uzmanība izdevumu sērijām, korekti papildinātas un iedalītas jaunākās izdevumu daļas. Sekots līdz RCB piekomplektēšanas datubāzei un iespēju robežās atjaunoti fiziski nolietotie izdevumi. Atskaites gadā vērojama bērnu un jauniešu krājuma samazināšanās. Covid-19 pandēmijas ierobežojumi aizvadītā gada pirmajā pusē neveicināja bērnu un jauniešu bibliotēku apmeklējumu, tādēļ iepirkums tika samazināts atbilstoši pieprasījumam. Izmaiņas krājuma iepirkumā rosināja arī citi ārējie faktori: pret Ukrainu vērstā Krievijas agresija, kā rezultātā tika izbeigta sadarbība ar pārstāvjiem no Krievijas grāmatu izdevniecībām, paaugstinājās grāmatu cenas, kā arī bija vērojams grāmatu izdevējdarbības rādītāju kritums.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Laikā, kad bibliotēkas nebija brīvi pieejamas apmeklētājiem Covid-19 pandēmijas ierobežojumu dēļ, darbs ar bērniem un jauniešiem iespēju robežās turpinājās attālināti. RCB filiālbibliotēkas veidoja krājuma atklāsmes virtuālo izstāžu formātā par dažādām aktuālām tēmām un svarīgiem notikumiem, informēja par jaunieguvumiem, veidoja viktorīnas un konkursus, ko ievietoja RCB tīmekļvietnē bērniem. Bibliotēku darbinieki turpināja sazināties ar bērniem, viņu vecākiem, PII un skolām, elektroniski sūtot jaunāko informācijas resursu apskatus, izzināja un apkopoja interesējošos tematus un atlasīja grāmatu kopas. Aktīva darba dzīve bērnu nodaļās atjaunojās, kad tika atcelti ierobežojumi. Notika sadarbības atjaunošana ar lasītājiem un partneriem, meklētas jaunas sadarbības iespējas, bibliotēkas aktīvi piedalījās dažādos ar lasītveicināšanu saistītos pasākumos un projektos.

2022. gadā pēc ilgāka pārtraukuma RCB norisinājās **“Nacionālo skaļās lasīšanas sacensību”** Rīgas reģionālais fināls. Pasākumu koordinēja RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Zane Valaine. Lasīšanas sacensībās piedalījās 5. klašu skolēni no 11 Rīgas vispārizglītojošajām skolām. Organizatorisko atbalstu sniedza Bibliotēku dienesta eksperti, ISAN darbinieki, CB darbinieki, RCB administrācija. Žūriju pārstāvēja ĀAP “Saulaino dienu bibliotēka” galvenā bibliotekāre Ilze Siliņa, 2021. gada sacensību laureāte Helma Elvīra Križevica, pedagoģe Ināra Puriņa no Rīgas 1. pamatskolas-attīstības centra, kā arī Dr. Klauns Gugu Guntas Lūses personā. 1. vietu un ceļazīmi uz valsts finālu, kas norisinājās rudenī, ieguva Alise Zieda-Ziediņa no Rīgas Ziepniekkalna vidusskolas.

“Nacionālo skaļās lasīšanas sacensību” Rīgas reģionālais fināls

Filiālbibliotēka "Pūce" aizvadītajā gadā, sadarbojoties ar Rīgas Pļavnieku pamatskolu, organizēja skaļās lasīšanas nodarbības 2. klases zēniem.

Jāatzīmē, ka filiālbibliotēkas reizēm izmanto "Skaļās lasīšanas sacensību" pamatidejas, padarot pasākumus bērniem interesantākus, dodot iespēju mazajam lasītājam aktīvāk iesaistīties un apgūt uzstāšanās prasmes.

2022. gadā RCB otro gadu piedalījās LNB Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas projektā **“Grāmatu starts”**. Projekta mērķauditorija pamatā ir pirmsskolas vecuma bērni 4–5 gadu vecumā. Projekts tika īstenots CB BLN, Āgenskalna, Imantas, Šampētera, Ķengaraga un Sarkandaugavas filiālbibliotēkā,

piedāvājot daudzveidīgu pasākumu klāstu. Projekta ietvaros CB BLN bērniem un vecākiem bija iespēja iegūt savu pirmo lasītāja karti. Ar radošām nodarbībām Āgenskalna filiālbibliotēka novadīja divus pasākumus. Imantas filiālbibliotēka piedāvāja iet rotaļās, zīmēt un darināt, kā arī atraktīvā veidā atpazīt un iemācīties savas emocijas. Ķengaraga filiālbibliotēkā mazie lasītāji iepazinās ar grāmatu daudzveidību satura un vizuālā noformējuma ziņā, spēlēja spēli un dejoja. Ekskursiju pa bibliotēku noorganizēja Sarkandaugavas filiālbibliotēka un aicināja rotaļāties pasaku istabā. Kopā ar mazajiem lasītājiem un viņu vecākiem izspēlēja pasaku, kur katram tēlam bija piemēklēta attiecīgā maska. Projekta dalībnieki saņēma "Grāmatu starts" dāvanu komplektus un diplomu.

Sadarbības projekta **"Pasaku suns"** ietvaros izdevās noorganizēt divas kanisterapijas nodarbības bērniem kopā ar suni Kenzo un viņa saimnieci - projekta iniciatori Elizabeti Sandu-Ezi. CB BLN un filiālbibliotēkā "Vidzeme" šie pasākumi guva lielu atsaucību bērnu vidū. Terapijas pamatā bērni ar runas vai emocionālajiem traucējumiem, īpaši apmācītam sunim priekšā lasot izvēlēto grāmatu, mācījās pārvarēt nedrošību un runas barjeras.

Bibliotekārājās stundās gaidīti bija gan pirmsskolas un sākumskolu audzēkņi, gan vecāko klašu skolēni, kuri tika iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumu daudzveidību. Skolēni mācījās meklēt informāciju bibliotēkas un interneta resursos, izmantojot RCB katalogu un pieejamās datubāzes, piedalījās konkursos un spēlēs. Filiālbibliotēku "Strazds" maijā apmeklēja skolēni no Rīgas Montessori sākumskolas "Pētnieki" un iepazinās ar grāmatu jaunumiem, izprata krājuma kārtošanas principus un paši izvēlējās grāmatu skaļajai lasīšanai uz vietas bibliotēkā. Sarkandaugavas filiālbibliotēkā visu gadu bija pieejams radošais stūrītis, kur bērni varēja izveidot kādu rokdarbu vai apsveikuma kartīti. Dzejas dienās, kas norisinājās bibliotekārās stundas ietvaros, Imantas filiālbibliotēkā bija iespēja tikties ar dzejnieci Zani Brūveri, šo iespēju izmantoja Imantas vidusskolas audzēkņi. Filiālbibliotēka "Pūce" novadīja trīs bibliotekārās stundas, savukārt Pļavnieku filiālbibliotēkā viesojās mazākumtautību skolēni, kuri tika iepazīstināti ar bibliotēkas lietošanas noteikumiem, pakalpojumiem un bilingvāli iepazīna latviešu tautas pasakas, kā arī izspēlēja spēli "Atver pasauli", kas ir mācību līdzeklis latviešu valodas apguvei. Rīgas Imantas vidusskolas skolēni, apmeklējot bibliotekāro stundu Imantas filiālbibliotēkā, iepazinās ar bibliotekāra profesiju.

Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Nozīmīgas lasīšanas veicināšanas aktivitātes 2022. gadā bija RCB filiālbibliotēku veidotās virtuālās izstādes, kas kļuva arvien radošākas, interesantākas un saistošākas bērnu un jauniešu auditorijai. Virtuālo izstāžu galvenais mērķis ir sniegt kvalitatīvu ieskatu filiālbibliotēku krājumā, veicināt interesi par svarīgiem kultūras notikumiem Latvijā un pasaulē, atzīmējamām dienām, ievērojamu rakstnieku jubilejām un citiem aktuāliem jautājumiem bērnu un jauniešu vidū. Bērniem CB un filiālbibliotēkas aizvadītajā gadā izveidojušas 6 interesantas virtuālās izstādes, tās publicētas RCB tīmekļvietnē.

Tiklīdz bibliotēkas varēja strādāt apstākļos bez ierobežojumiem, bērnu nodaļās atsākās krājuma popularizēšanas un lasītveicināšanas pasākumi. Par piemēru var minēt filiālbibliotēkā "Pūce" lasītveicināšanas nolūkos veidoto akciju "Lasi un iegūsti Pūcīti". Izlasot kādu grāmatu, bērns saņēma uzlīmi ar Pūcīti un mācību gada beigās uzvarēja čaklākais lasītājs, saņemot balvu. Sarkandaugavas filiālē veiksmīgi noritēja lasīšanas akcija "Iesaku izlasīt", kurā uz atsevišķām papīra lapiņām tika uzrakstīts ieteiktās grāmatas nosaukums. Bibliotēku darbinieki novēroja, ka bērniem šāds priekšlikums licies saistošs un viņi labprāt lasījuši ieteikto literatūru. Vasaras mēnešos Āgenskalna filiālbibliotēkas bērnu nodaļā darbojās "Meža pasts", tajā katram mazajam lasītājam bija pienākusi vēstule, kurā varēja uzzināt par meža nozīmi ikdienā. Savukārt Imantas filiālbibliotēkā jauno lasītāju klubā "Lappušu melnajā caurumā" divas reizes gadā tika apspriesti grāmatu jaunieguvumi.

Viena no populārākajām lasītveicināšanas aktivitātēm aizvadītajā gadā bija LNB organizētā **"Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"**. Ar programmas atbalstu RCB saņēma 7 grāmatu kolekcijas komplektus, pārējās grāmatas iepirkta visās filiālbibliotēkās par Rīgas pašvaldības līdzekļiem. 2022. gadā šajā akcijā piedalījās CB BLN un 11 filiālbibliotēkas: Āgenskalna, Biķernieku, Daugavas, Imantas, Ilģuciema, Šampētera filiālbibliotēka, filiālbibliotēka "Avots", "Pārdaugava", Pūce, "Vidzeme" un "Zemgale", kā arī piecas atbalsta RCB filiālbibliotēkas. Anketas aizpildījuši 335 lasītāji un vērtētāji. Bibliotekāri strādājuši pie tā, lai dalībnieki saņemtu jaunāko informāciju par programmas norisi. Lasītveicināšanas popularizēšanai veidotas BJVŽ krājuma atklāsmes izstādes, kolekcija izvietota atsevišķos plauktos, ievietota informācija RCB tīmekļvietnē un RCB tīmekļvietnē bērniem, kā arī RCB profilos sociālajos medijos. BJVŽ kolekcijas grāmatas iekļautas skolu ieteicošās literatūras sarakstā, līdz ar to, īpaši vasaras mēnešos, uz grāmatām veidojās rindas lielā pieprasījuma dēļ. Arī aizvadītajā gadā vērojama tendence, ka kolekcijas grāmatas tiek lasītas CB un filiālbibliotēkās, bet anketas lielākoties aizpildītas skolās.

Ziemeļvalstu literatūras nedēļā Bišumuižas filiālbibliotēku apciemoja estētikas skolas "Mazā pūces skola" grupiņa - bērni iepazinās ar bilžu grāmatas stāstu "Ja tu satiec lāci". Noslēgumā katrs izveidoja savu lāča masku. Pārdaugavas Montessori 1. klases audzēkņi Āgenskalna filiālbibliotēkā piedalījās "Rītausmas lasījuma" akcijā, savukārt Grīziņkalna filiālbibliotēkā bija iespēja aplūkot Ziemeļvalstu literatūras izstādi, rodot ieskatu šo zemju dabā un kultūrā. Filiālbibliotēkā "Pūce" viesojās pamatskolas "Būsim" audzēkņi, viņu uzdevums bija krājumā atrast Ziemeļvalstu autorus, skaļi nolasīt grāmatu fragmentus, uzzīmēt ziemeļblāzmu un piedalīties "Rītausmas lasījumā". Filiālbibliotēka "Vidzeme",

Ziemeļvalstu literatūras nedēļā
CB BLN

atzīmējot Astridas Lindgrēnas dzimšanas dienu un Ziemeļvalstu literatūras nedēļu, izveidoja literatūras izstādi un novadīja tematiskos pasākumus. Šampētera filiālbibliotēku apmeklēja Rīgas 27. PII grupiņa, kurai tika piedāvāts grāmatas lasījums, tās ilustrāciju slaidrāde TV monitorā un radošās nodarbības. Bērni un citi interesenti bija aicināti uz CB BLN, kur varēja aplūkot plašu daiļliteratūras grāmatu kolekciju par lāčiem, kā arī tika izveidota grāmatu izstāde par Ziemeļvalstu dabu. Grāmatu “Ja tu satiec lāci” bērni un vecāki lasīja teltī ar lukturīti un našķiem. Tematiskās nedēļas noslēgumā pie bērniem ciemojās lāču meitene, kurai mazie apmeklētāji mācīja dažādas valodas, kopā pildīja izglītojošus uzdevumus, izgatavoja papīra lāčīšus, noslēgumā - fotosesija.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, vērtējums

Pārskata gadā RCB īstenoja sadarbību ar Rīgas pirmsskolas un vispārizglītojošajām iestādēm, speciālajām skolām, mākslas un mūzikas skolām, interešu izglītības un dienas centriem.

Bibliotēkas atjaunoja sadarbību ar savā apkaimē esošajām **pirmsskolas izglītības iestādēm**. Pārsvārā bibliotēkas pašus mazākos lasītājus iepazīstināja ar bibliotēku, parādīja, kur krājumā var atrast savam vecumam atbilstošās grāmatas, lasīja grāmatu fragmentus, uzdodot jautājumus par dzirdēto, organizēja radošās aktivitātes atbilstoši bērnu vecumam un prasmēm. Filiālbibliotēkai “Avots” un Biķernieku filiālbibliotēkai izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Rīgas PII “CreaKids”, organizējot nodarbības, kas saskaņotas ar iestādes pedagogiem un iekļaujas skolēnu mācību procesā. Pieprasītās tēmas bija ceļu satiksmes noteikumi, gadskārtu ieražas, dzīvnieki u. c. Veiksmīgākās aktivitāšu programmas un tematiskos literatūras sarakstus filiālbibliotēku darbinieki pielāgoja un izmantoja citos bibliotekārajos pasākumos. Jaunciema filiālbibliotēkā, kas atrodas vienā ēkā ar Jaunciema pamatskolas pirmsskolas grupām, sadarbība turpinājās visa gada garumā, tika novadīti 13 pasākumi. “Putnu dienās” Juglas filiālbibliotēku apmeklēja Rīgas 16. un 112. PII, kā arī Rīgas PII “Aivija” vasaras nometnes bērni (tai skaitā bērni no Ukrainas), kuri iepazīnās ar bibliotēku un grāmatu izstādēm. Daugavas filiālbibliotēkā norisinājās pasākumu cikls “Cimos uz bibliotēku”, kurā piedalījās Rīgas 255. un 173. PII. Bērni bija apguvuši Annas Brigaderes lugu “Sprīdītis”, viņus iepazīstināja ar grāmatām par Sprīdīti, tika rādīta animācijas filma, kā arī veidoti radošie darbi. Filiālbibliotēkai “Strazds” izveidojās sadarbība ar vairākām apkaimes PII un privāto PII “Pētnieku darbnīca”. Bilingvālu pasākumu noorganizēja Filiālbibliotēkas “Pārdaugava” organizētajā bilingvālajā pasākumā piedalījās Rīgas 62. PII audzēkņi. Filiālbibliotēkai “Zemgale” arī aizvadītajā gadā turpinājās cieša sadarbība ar Rīgas PII “Avotiņš” un “Vadakstīte”.

Sadarbība ar **vispārizglītojošajām skolām**. Āgenskalna filiālbibliotēka, sadarbojoties ar Friča Brīvzemnieka pamatskolu, novadīja vairākus pasākumus gan bibliotēkas, gan arī skolas telpās: Dzejas dienu pasākumu “Lasām un klausāmies Ineses Zanderes dzejoļus bērniem”, kā arī integrācijas projekta ietvaros tematisko pasākumu “Mēs esam dažādi”. Lielu interesi par bibliotekārajiem stundām izrādījusi Pārdaugavas

Montesori skola, kuras audzēkņiem stāstīts par krājuma alfabētisko kārtojumu un doti uzdevumi atrast vajadzīgo grāmatu bibliotēkas plauktos. Pasākumā "Iepazīsti bibliotēku" Bišumuižas filiālbibliotēkā Rīgas 47. vidusskolas audzēkņi aplūkoja tematiskās izstādes un gatavoja grāmatzīmes. Bolderājas filiālbibliotēkas darbinieki sadarbībā ar Rīgas Bolderājas Jauno pamatskolu piedalījās pasaku teicēju konkursa "Latviešu rakstnieku literārās pasakas bērniem" vērtēšanā. Čiekurkalna filiālbibliotēkā pavisam aizvadīti 14 pasākumi, 4. klašu audzēkņiem tika noorganizēta komandu spēle "Enciklopēdists" un ekskursija pa bibliotēku, savukārt vecāko klašu skolēniem pastāstīts par datubāzēm un rādīta slaidrāde par Vilhelmu Purvīti. Mežciema filiālbibliotēkai, atrodoties vienā telpā ar Rīgas Mežciema pamatskolu, izveidojusies sadarbība ar pedagogiem, atlasot tematiskās grāmatu kopas. Filiālbibliotēkas "Pārdaugava" bibliotekāro stundu apmeklēja Rīgas 34. vidusskolas un Rīgas 71. vidusskolas audzēkņi, kuri mācījās meklēt informāciju elektroniskajā katalogā un grāmatu plauktos. Ilģuciema filiālbibliotēka novadīja bibliotekāro stundu Rīgas 71. vidusskolas audzēkņiem par RCB veidotajām un autorizētajām datubāzēm, iepazīstināja ar elektronisko katalogu un filiālbibliotēkas "Vidzeme" veidoto virtuālo izstādi "Informācijas resursi virtuālajā vidē bērniem". Savukārt Rīgas Baltmuižas pamatskolas 9. klases skolēni uzzināja par bezmaksas tiešsaistes datubāzēm, 3td e-grāmatu kolekciju, kā arī par LNB veidotajām datubāzēm. Rīgas Ilģuciema pamatskolas 2. klases audzēkņi apmeklēja tematisko pasākumu "Kad vilki rudenī gaudo, sācies maģiskais veļu laiks". Veiksmīga bija filiālbibliotēkas "Vidzeme" akcija "Sveika, bibliotēka!", kurā pedagogus un skolēnus iepazīstinot ar bibliotēku, veidojās noturīga sadarbība. Jūlijā filiālbibliotēka "Rēzna" bērniem noorganizēja ekskursiju uz Oskara Kalpaka Tautas daiļamatu pamatskolu, kur viņi iepazīnās ar darba procesiem stikla, kokapstrādes, metālapstrādes un gleznošanas klasēs. Bērni apmeklēja skolas bibliotēku un aplūkoja radošo darbu izstādes.

*"Iekļaujošās bibliotēkas" pasākumi speciālo skolu audzēkņiem
Daugavas filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā "Zemgale"*

CB un filiālbibliotēkām jau izsenis izveidojusies **sadarbība ar skolām, kas īsteno speciālās izglītības programmas**. 2022. gadā filiālbibliotēka "Zemgale" noorganizēja tikšanos ar Rīgas 3. pamatskolas

audzēkņu vecākiem, pedagogiem un skolas atbalsta personālu, pastāstot par CB un filiālbibliotēku piedāvājumu, par “Ābolu plauktu” krājumu un grāmatas “Ardievas šķēršļiem” saturu. Pasākumā “Bibliotēkā ir interesanti” viesojās Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas jaunāko klašu skolēni - bērni ar dzirdes traucējumiem. Audzēkņiem tika demonstrēta attēlu slaidrāde par bibliotēku un kopā izspēlēja jautra kustību spēle. Filiālbibliotēku “Strazds” apmeklēja Rīgas Strazdmuižas vidusskolas-attīstības centra 5.–6. klašu skolēni. Bibliotēkas telpās visa gada garumā bija aplūkojamas attīstības centra audzēkņu radošo darbu izstādes.

Sadarbībā ar mūzikas un mākslas skolām un izglītības centriem CB un filiālbibliotēkās tika izvietotas audzēkņu radošo darbu izstādes. KTMC “Mazā gilde” bērnu zīmēšanas studijas darbi aizvadītajā gadā izvietoti filiālbibliotēkā “Vidzeme”. Sadarbojoties ar BJC “Laimīte” gleznošanas pedagogiem, Pļavnieku filiālbibliotēkā tika organizētas bērnu darbu izstādes “Maija stīgas”, “Vasaras noskaņas” un “Rudens vēju muzikants”. Filiālbibliotēkā “Pūce” sadarbībā ar MJC “Praktiskās estētikas skolu” bija skatāma mākslas darbu izstāde “Deja”, tās veidošanā piedalījās bibliotēkas darbinieki, sagatavojot citātus no literatūras darbiem, kas atspoguļo dejas tēmu. Bibliotēkas telpās bija skatāma mākslas studijas “Valdlauči” audzēkņu darbu izstāde “Pūce”, kā arī Pārdaugavas Mākslas skolas audzēknes Montas Začestē personālizstāde “Mana zīmēšanas dienasgrāmata”. CB BLN gada laikā bija aplūkojamas 11 mākslas izstādes: sadarbībā ar mākslas studiju “Perspektivart” audzēkņu darbu izstāde “Gada simbols”, mākslas studijas “Karakuļa” jauno mākslinieku izstāde “Zaļā pastaiga”, kas veidota par godu Latvijas Universitātes Botāniskā dārza 100. jubilejai u. c. Sadarbībā ar izdevniecību “Liels un Mazs” bija skatāma dzejas bilžu grāmatu sērijas “BIKIBUKS” darbu mākslas izstāde. Arī Daugavas filiālbibliotēkā varēja aplūkot mākslas studijas “Perspektivart” audzēknes Jekaterinas Puļajevas zīmējumu izstādi ar ilustrācijām grāmatai “Harijs Poters”. No jūnija līdz oktobrim Imantas filiālbibliotēkā varēja vērot pamatskolas “Rīdze” interešu izglītības centra zīmēšanas studijas “Brīnumotiņa” gada pārskata izstādi.

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā

Darbā ar bērniem nozīmīgas ir psiholoģijas zināšanas, prasme pielietot dažādas darba metodes un formas. Bibliotekāriem nepieciešams pilnveidot ne tikai profesionālās zināšanas un prasmes, bet svarīga ir motivācija strādāt ar bērniem un realizēt jaunas idejas. Pārskata gadā filiālbibliotēku darbinieki gan attālināti, gan klātienē apmeklējuši dažādas profesionālās pilnveides mācības un kursus, kas ļauj efektīvāk strādāt stresa un krīzes situācijās, sevišķi, darbā ar bērniem ar īpašām vajadzībām.

Bibliotekāri norāda, ka profesionālās pilnveides ietvaros būtu nepieciešami semināri par ārzemju bibliotēku darba pieredzi, lasīšanas veicināšanas pasākumiem un idejām, kā arī pieredzes apmaiņas tikšanās ar citu bibliotēku kolēģiem un citu jomu speciālistiem. Pandēmijas laiks un saspringtā politiskā

situācija pasaulē rāda, ka bibliotēkām vairāk nekā jebkad ir nepieciešama savu personīgo resursu apzināšana, prasme strādāt stresa un krīzes situācijās, psiholoģiskā un emocionālā noturība.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

2022. gadā kā viena no galvenajām problēmām bibliotēkārājā darbā ar bērniem un jauniešiem jāatzīmē Covid-19 pandēmijas ierobežojumi, kas ietekmējuši bibliotēku darbību gada pirmajā pusē. Bibliotēkas apmeklējumu īpaši ietekmēja noteikumi, ka bērni līdz 12 gadu vecumam apmeklēt bibliotēku drīkstēja tikai kopā ar vecākiem, kuriem ir derīgs Covid-19 vakcinēšanās vai pārslimošanas sertifikāts. RCB filiālbibliotēkas uzsver, ka bērni šajā gadījumā nereti zaudēja iespēju apmeklēt bibliotēku vecāku aizņemtības, nevēlēšanās vai neesoša sertifikāta dēļ. Tāpat bibliotēku neapmeklēja bērni, kuri sasnieguši 12 gadu vecumu, bet nevar uzrādīt pārslimošanas vai vakcinēšanās sertifikātu vai negatīvu testēšanas rezultātu. Pēdējo gadu laikā, īpaši jauniešu vidū, vērojama tendence biežāk izmantot attālinātos pakalpojumus – sameklēt informāciju interneta vietnēs, rezervēt vai pasūtīt grāmatas bibliotēkā, zvanot vai izmantojot sistēmu “Mana bibliotēka”, līdz ar to samazinājās vajadzība apmeklēt bibliotēku klātienē. Filiālbibliotēka “Kurzeme” novērojusi, ka bērni un jaunieši bibliotēku arvien retāk apmeklē darba dienās, lielāks apmeklējums ir nedēļas nogalēs un skolēnu brīvlaikos. Arī datori vairs netiek bieži izmantoti, vien gadījumos, ja nepieciešami izdrukas pakalpojumi, jo bērni internetu izmanto savās viedierīcēs. Pārskata periodā filiālbibliotēka “Avots” bērnu un jauniešu interesi par bibliotēku vērtē kā problemātisku, jo bērnu apmeklējuma samazināšanās bibliotēkās saistās ar lielo noslogotību ārpusskolas aktivitātēs – mūzikas skolās, sporta skolās, dažādos interešu pulciņos. Skolēni bieži aprobežojas ar skolas izvēlēto ieteicamo literatūru. Liela ietekme uz bērnu lasīšanas paradumiem ir arī vecākiem. Tie, kuri paši nelasa vai lasa maz, nereti ierodas bibliotēkā ar ieteicamās literatūras sarakstu un izvēlas atvieglotas formas un plānākas grāmatas vai audiogrāmatas, lai pēc iespējas mazāk būtu jāstrādā ar bērniem lasīšanas procesā. Savukārt tie vecāki, kuri paši bieži izmanto bibliotēkas pakalpojumus, rūpīgi izvēlas bērnu vasaras lasīšanas literatūru, apspriežas ar saviem bērniem par konkrētu grāmatu izvēli, tādējādi veicinot un attīstot bērnu lasīšanas paradumus.

Lai noturētu bērnu uzmanību un veicinātu interesi, bibliotēkām daudz jāstrādā, jāpiedomā un jāmeklē dažādas pieejas. Pasākumiem jāklūst arvien interesantākiem, mūsdienīgākiem, ar interaktīviem materiāliem un šodienas tehnoloģiskām iespējām. Sekmīgam turpmākajam darbam ar bērniem un jauniešiem liela nozīme ir bibliotēkā personīgai ieinteresētībai un prasmei strādāt ar bērnu un jauniešu auditoriju. Darbiniekiem, kas strādā ar bērnu auditoriju, nepieciešama nepārtraukta profesionālā pilnveide.

8. Novadpētniecība

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes.

2022. gadā RCB novadpētniecības darba virzieni īstenoti un pakalpojumi sniegti atbilstoši LNB izstrādātajām "Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba vadlīnijām", RCB noteiktajām gada darba prioritātēm un sabiedrības pieprasījumam pēc novadpētniecības pakalpojumiem. Nozīmīgs zināšanu un iedvesmas avots RCB novadpētniecības darbā ir LNB izdotā „Latvijas bibliotēku novadpētniecības rokasgrāmata”.

Bibliotēkas lietotājiem tika piedāvāts klātienē un attālināti izmantot novadpētniecības krājumus, datubāzes, tematiskās mapes, bibliotēku sagatavotās bezmaksas ekskursijas un literārās pastaigas, piedalīties bibliotēku organizētajos novadpētniecības pasākumos, iesaistīties bibliotēku projektos, iepazīt novadpētniecības izstāžu materiālus, sadarboties bibliotēkas novadpētniecības krājuma papildināšanā, bibliotēkas vēstures un novada izzināšanā.

Pārskata gada novadpētniecības prioritātes bija novadpētniecības krājuma izpēte, sakārtošana un papildināšana, attālināta popularizēšana, sadarbība ar apkaimes iedzīvotājiem, apkaimes izpēte.

Novadpētniecības krājums

Novadpētniecības krājumā ietvertu materiālu veidi: grāmatas, periodika, audio un video materiāli, arhīvu dokumentu kopijas, kopijas no rakstiem periodiskajos izdevumos, studentu izstrādātie pētījumi, lietišķie materiāli, nepublicētie dokumenti, mutvārdu vēsture, atmiņu pieraksti, bibliotēkas lietotāju personīgo arhīvu materiālu kopijas, fotogrāfijas, atklātnes.

Pārskata gadā tika turpināts sistemātisks darbs pie novadpētniecības mapju rediģēšanas, strukturēšanas, papildināšanas un vizuālā noformējuma uzlabošanas, kā arī jaunu mapju izveides. Piemēram, Grīziņkalna filiālbibliotēkā tika papildināta mape "Lasītāju - senioru klubs "Saulīte"" ar kluba dalībnieces Aijas Tūteres atmiņu pierakstiem par bibliotēku un kluba vēsturi. Mežciema filiālbibliotēkā vislielāko papildinājumu ieguva mape „Mežciema populārie iedzīvotāji”. CB PLN tika izveidotas jaunas mapes "Rīgas muižas, pilis, nami", "Vecrīga kino lomās”.

Novadpētniecības krājuma izmantošana

Lielākā daļa bibliotēku atzīmē, ka interese par novadpētniecības materiāliem ir pieaugusi, bet mainījusies. Tos izmanto ne tikai bibliotekāri, bet arvien biežāk arī bibliotēku lietotāji, sadarbības partneri, skolēni un studenti mācībām, kā arī interesenti novada iepazīšanai un dzimtu izpētei. Rīgas gidi izmanto novadpētniecības materiālus jaunu ekskursijas maršrutu izstrādei un esošo papildināšanai. Pārskata gadā arī bibliotekāri ir izveidojuši jaunus un papildinājuši esošos ekskursiju un literāro pastaigu maršrūtus. Čiekurkalna filiālbibliotēka izveidoja jaunu ekskursiju maršrutu „Meklējot mākslu Čiekurkalnā”, bet Āgenskalna filiālbibliotēka piedāvāja jaunu literāro pastaigu „Āgenskalns dzejā”.

CB PLN rīkotā ekskursija pa Rīgas centru un literārā pastaiga "Āgenskalns dzejā"

Filiālbibliotēkas "Pārdaugava" novērojumi liecina, ka cilvēku interese par apkaimes vēsturi pieaug. Apkaimes ekskursijas organizē arī privātpersonas, kuras izmanto bibliotēkas novadpētniecības krājumu. Īpaši novērtētas tiek tematiskās mapes. Pateicoties viedtālrunu iespējām, materiāli no tām tiek pārfotografēti.

Pārskata periodā lielāks pieprasījums novērots pēc senāk izdotajām grāmatām latviešu valodā par Rīgu un tās apkārtni. Piemēram, dabas un vēstures pētnieks Andris Grīnbergs atzinīgi novērtēja Rīgas novadpētniecības krājumā pieejamos Latvijas Valsts Vēstures arhīva sastādītos katalogus. Bibliotēkas lietotāji, ārvalstu pilsoņi labprāt izmanto CB Novadpētniecības lasītavu, piemēram, decembrī novērota viņu interese par izstādi "Rīgas pilsētas senākā daļa un pilsētas centrs - UNESCO objekts". Pieprasījums pēc novadpētniecības materiāliem nav mazinājies, bet mainījies. Piemēram, pieaudzis pieprasījums pēc Latvijas Televīzijas raidījumu "Ielas garumā" ierakstiem DVD formātā.

Zinātniski pētniecisko darbu veicēji, vēstures pētnieki un tūrisma gidi visbiežāk interesējas par Rīgas vēsturi, dažādiem objektiem, ievērojamiem cilvēkiem un notikumiem.

Novadpētniecības krājuma popularizēšana

Pārskata gadā novadpētniecības krājuma popularizēšanai viena no izmantotajām metodēm bija virtuālās izstādes: Grīziņkalna filiālbibliotēkā atzinību guva virtuālās izstādes "Grīziņkalns – mana bērnības zeme" un "Grīziņkalns – mana bērnības zeme. Rakstnieki", Čiekurkalna filiālbibliotēka sagatavoja virtuālo izstādi „Čiekurkalna mozaīka”.

Novadpētniecības krājums tiek popularizēts bibliotēkas rīkotajos pasākumos. Tā CB BLN organizētajā pasākumā "Oktobra vakars bibliotēkā" slaidrādē tika atspoguļoti novadpētniecības satura materiāli par Rozena ielu, Laimas pulksteni, Johanu Kristofu Broci. Bišumuižas filiālbibliotēkas rīkotajā pasākumā "Gājiens uz Bišumuižu" tika stāstīts par Bišumuižas vēsturi, ģeogrāfiju un apbūvi. Pasākuma dalībnieki ielūkojās arī bibliotēkas novadpētniecības materiālu mapēs.

Bibliotēkas vēstures izpēte

Līdztekus informācijas par ikdienas notikumiem fiksēšanai un saglabāšanai tika pētīti bibliotēku vēstures dokumenti bibliotēkas novadpētniecības krājumos un interneta resursos. Pārskata periodā bibliotēkas vēsture papildināta ar LKA LKK studentes, Šampētera filiālbibliotēkas galvenās bibliotekāres Indras Gobas pētījumiem par RCB un filiālbibliotēku krājumu no 1990. līdz 2020. gadam un publikācijām par šo tematu RCB gadagrāmatā. "RCB gadagrāmatā 2021–2022" tika publicēts LNB vadošās pētnieces Janas Dreimanes pētījums par bibliotekāri, pedagoģi, sociāldemokrāti Lidiiju Kokli.

Uzmanība tika pievērsta bibliotēku vēstures dokumentiem RCB arhīvā un to izmantošanai bibliotēku vēstures izpētei. Par šo tematu RCB gadagrāmatai informāciju sagatavoja RCB arhivāre Anda Butēvica.

CB un filiālbibliotēkās tika veidotas jaunas un papildinātas esošās slaidrādes par bibliotēku vēsturi. Filiālbibliotēkas „Pārdaugava” vadītāja Inta Eglīte uzsāka darbu pie virtuālās izstādes par Rīgas pilsētas 7. (Nordeķu) bibliotēku. Imantas filiālbibliotēkā tika izstrādātas un papildinātas slaidrādes "Imantas filiālbibliotēkas vēsture," "Bibliotēkas svarīgāko notikumu hronika", "Bibliotēka var lepoties", "Imantas filiālbibliotēkai - 40".

Novada izpēte

2022. gadā turpināta novada izpēte: bibliotēkas apkaimes vēsturisko notikumu noskaidrošana, novadnieku, novada iestāžu apzināšana, novada vides, kultūras objektu, potenciālo sadarbības partneru apzināšana, novadpētniecības darba mērķauditorijas noteikšana un vajadzību izpēte, dažādu nozaru pētnieku ieinteresēšana un sadarbība.

Īpaša uzmanība tika pievērsta notikumiem, kas norisinājās apkaimēs, aktīvi sekots līdzi ziņām, ko publicē apkaimju biedrības sociālo mediju platformās.

Viens no novada izpētes nozīmīgākajiem virzieniem, kas turpinās jau vairākus gadus, ir bibliotēku ēku vēstures izpēte. RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Zane Ramiņa veica pētījumu un sagatavoja publikāciju RCB gadagrāmatai par Torņakalna filiālbibliotēkas ēkas (Ojāra Vācieša ielā 2) vēsturi.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Pārskata gadā RCB filiālbibliotēku darbinieki veikuši regulāru darbu ar jaunu materiālu aprakstu ievadīšanu novadpētniecības datubāzē. Šo darbu koordinē Bibliotēku dienesta atbildīgais darbinieks. Pēc nepieciešamības tika sniegtas konsultācijas pa tālruni vai e-pastā. 2022. gadā ievadīti 894 jauni ieraksti.

Sadarbība novadpētniecības / bibliotēku vēstures jomā

Galvenie bibliotēku sadarbības partneri novadpētniecības jomā ir LNB, Rīgas skolas, Dienas centri, apkaimes biedrības, muzeji, arhīvi. Nozīmīgu devumu RCB un filiālbibliotēku vēstures izpētē ir sniegusi LNB vadošā pētniece Jana Dreimane. RCB gadagrāmatā intervijas sniedza LNB Speciālo krājumu

departamenta Letonikas un Baltijas centra vadītāja un vēsturniece Kristīne Zaļuma, LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas vadītāja docente Daina Pakalna un Rīgas 41. vidusskolas direktors Egils Romanovskis.

Arvien ciešāka kļūst CB un filiālbibliotēku savstarpējā sadarbība bibliotēku novadpētniecības jomā. Aktīvi tika apmeklētas kolēģu organizētās ekskursijas pa apkaimi: novērtējot kolēģu ieguldīto darbu, filiālbibliotēkas "Pārdaugava" darbinieki apmeklēja Šampētera, Sarkandaugavas un Āgenskalna filiālbibliotēkas organizētās ekskursijas, savukārt Ilģuciema, Šampētera un filiālbibliotēkas "Vidzeme" kolēģi apmeklēja ekskursiju uz Mārtiņa kapiem, bet Āgenskalna filiālbibliotēkas – Pulka sētas ekskursiju, ko rīkoja filiālbibliotēka "Pārdaugava".

Jauninājumi novadpētniecības darbā

Pārskata gadā sagatavota un izdota kārtējā gadagrāmata „Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2021–2022”.

Filiālbibliotēkā „Pārdaugava” tika izveidota planšete ar pirmskara perioda apkaimes iestāžu un uzņēmumu reklāmas kopijām, kuras iegūtas portālā periodika.lv.

Veiksmīga debija novadpētniecības darbā ir 2022. gadā atvērtaĀ Āgenskalna filiālbibliotēkai. Bibliotēkā iekārtota viesu grāmata, kurā pirmie ieraksti izdarīti atvēršanas dienā. Bibliotēkas apmeklētājus novadpētniecības krājumam piesaista izstādes par novadu un novadniekiem, tiek piedāvātas ekskursijas pa bibliotēkas apkaimi.

Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Novadpētniecības krājuma izdevumiem nereti nepieciešama atjaunošana un restaurācija, informācijas pārrakstīšana jaunākajos informācijas nesējos, kā arī piemēroti glabāšanas apstākļi.

Nepieciešamas atbilstošo speciālistu konsultācijas, pakalpojumu pirkšana, kvalitatīva aprīkojuma iegāde. Bibliotēkas atzīmē, ka ir neskaidrības autortiesību ierobežojumos veidojot virtuālās izstādes, noderētu apmācības par aktualitātēm autortiesību jomā.

Dažas filiālbibliotēkas atzīmē, ka sakarā ar personāla maiņu, slimībām vai neaizpildītām vakancēm pārskata gadā novadpētniecībai pievērsta mazāka uzmanība, nekā būtu nepieciešams, kā arī notikusi daļēja novadpētniecības darba dublēšana ar blakus esošajām bibliotēkām.

Atsevišķās filiālbibliotēkās galvenā problēma joprojām ir samērā nelielā apmeklētāju atsaucība un interese par bibliotēkas novadpētniecības krājumu. Kā risinājums tiek piedāvāta bibliotēkas lietotāju dalība un iesaiste dažādos ar novadpētniecību saistītos semināros, lekcijās (labas prakses piemēri citās bibliotēkās un prakse pasaulē, inovācijas, darba virzieni u. c.).

Publikācijas

Novadpētniecības darbs atspoguļots "RCB gadagrāmatas 2020–2021" publikācijās. Tradicionāla ir gadagrāmatas sadaļa "Bibliotēku vēsture", tajā publicēti pieci bibliotēku vēsturei veltīti raksti.

Secinājumi, nākotnes prognozes, vajadzības

Pārskata gadā novadpētniecības darbs CB un filiālbibliotēkās kopumā vērtējams kā veiksmīgs. Akcents tika likts uz novadpētniecības krājuma papildināšanu, sakārtošanu, izpēti un popularizēšanu virtuālajā vidē. Bibliotēku novadpētniecības krājums ir papildināts ar jauniem izdevumiem, dokumentiem, marķēts ar RCB uzlīmēm, sakārtots un pārskatāmi izvietots.

Veiksmīgi risināti sadarbības jautājumi, meklētas jaunas sadarbības iespējas. Jāturpina sadarbība ar apkaimes iedzīvotājiem un biedrībām, iesaistot novada izpētē dažādas iedzīvotāju grupas. Jāveicina un jāmeklē iespējas novadpētniecības darba publicitātei.

Dažās bibliotēkās jāuzlabo novadpētniecības darba tehniskais aprīkojums, novadpētniecības krājuma glabāšanas apstākļi. Jāmeklē labākie risinājumi novadpētniecības krājuma fotogrāfiju saglabāšanai digitālā formātā.

RCB novadpētniecības darbs arī turpmāk būs viens no svarīgākajiem darba virzieniem, turpinās pastāvēt tradicionālajā un elektroniskajā vidē. Bibliotēku vēstures izpētē uzsvars tiks likts uz personībām, mutvārdu vēsturi. Novadpētniecības mapēs glabāsies arhīvu dokumentu kopijas, bibliotekāru rokrakstu paraugi un citi ekskluzīvi dokumenti un to kopijas. Turpinās iznākt RCB Gadagrāmata.

Bibliotēkas, kuras uzskata, ka pārskata gadā novadpētniecības krājums netika aktīvi izmantots, tomēr saskata tā nākotnes perspektīvas. Biķernieku filiālbibliotēkas darbinieki atzīst, ka novadpētniecība ir nozīmīgs bibliotēkas darba virziens, kuru plānots attīstīt arī turpmāk, un šobrīd ieguldītais darbs nākotnes kontekstā iegūs arvien lielāku vērtību. Čiekurkalna filiālbibliotēka secina, ka jāturpina darbs visos novadpētniecības virzienos, jāpadziļina sadarbība un jāveido publikācijas novadpētniecības jomā, jāiesaista dažādas iedzīvotāju grupas, jāorganizē vairāk ekskursijas jaunajai paaudzei.

9. Finansējuma piesaiste projektos**Izstrādātie un iesniegtie projektu pieteikumi**

- **Projekts "Iekļaujošā bibliotēka"** (sīkāk skat. pielikumā "2022. gadā īstenotā projekta „Iekļaujošā bibliotēka” apraksts”)

Finansējums: Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas projektu konkurss Rīgas valstspilsētas pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām sociālās integrācijas veicināšanas jomā.

Finansējums: pieprasīti un saņemti 2500 EUR.

Projekta mērķis – uzlabot bibliotekāro darbu ar personām, kurām ir funkcionāli traucējumi, kā arī sekmēt Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri atraduši patvērumu Rīgā, iekļaušanos sabiedrībā un padarīt pieejamākus bibliotēkas pakalpojumus projekta mērķgrupām.

RCB projektā “Iekļaujošā bibliotēka” īstenoja aktivitātes, kas uzlaboja darbu ar personām, kurām ir funkcionāli traucējumi, kā arī sekmēja Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri atraduši patvērumu Rīgā, iekļaušanos sabiedrībā un padarīja pieejamākus bibliotēkas pakalpojumus projekta mērķgrupām. Tika aktualizēts jautājums par bibliotēkas esošo pakalpojumu pieejamību, kā arī līdz šim veikto sociāli atbildīgo darbu. Personāls dalījās pieredzē, diskutēja par problēmām un meklēja risinājumus, tiekoties 3 tiešsaistes semināros. Lai uzlabotu prasmes darbā ar mērķgrupu, notika 6 lekcijas jeb mācības darbiniekiem, kuras vadīja savas jomas eksperti no invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons”, Latvijas Nedzirdīgo savienības, biedrības “Rīgas pilsētas “Rūpju bērns”” un “Vieglās valodas aģentūras”. Projekta ietvaros notika arī krīžu un konsultāciju centra “Skalbes” lekcija par emocionālo un konsultatīvo atbalstu bibliotekārajā darbā ar Ukrainas kara bēgļiem. Semināros un apmācībās iegūtās zināšanas tika izmantotas ikdienas darbā: RCB darbinieki organizēja 17 pasākumus un 11 izstādes projekta mērķgrupai – gan bērniem, gan pieaugušajiem.

Lekcijas RCB darbiniekiem projekta “Iekļaujošā bibliotēka” ietvaros

Projekta rezultātā tika uzrunāta un sasniegta mērķgrupa, radot vēlmi apmeklēt bibliotēku un uzkavēties tajā, saņemot iekļaujošu attieksmi no personāla, kā arī gūstot pieeju bibliotēkas pakalpojumiem. Tika sekmēta mērķgrupas iekļaušanās sabiedrībā.

- **Projekts “Grāmatu starts”**

Atbalstītājs: LNB Atbalsta biedrība

RCB līdzfinansējums 50 % (250 EUR) apmērā.

RCB šajā lasīšanas veicināšanas projektā piedalījās otro gadu. Projekta aktivitātes tika īstenotas BLN, Āgenskalna, Ķengaraga, Imantas un Sarkandaugavas filiālbibliotēkās.

2022. gadā turpinājās iepriekšējā gadā atbalstīto projektu aktivitātes:

- **Radošo darbu izstāde “Tikšanās vieta – bibliotēka!”**

2021. gadā īstenotā projekta “Tikšanās vieta – bibliotēka” ietvaros tapušo radošo darbu izstāde 2022. gada sākumā tika eksponēta RCB filiālbibliotēkās - ĀAP “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS un Bolderājas filiālbibliotēkā.

- **Foto izstāde “Tavs un mans Čiekurkalns: dzimtu stāsti”**

Turpinājās 2021. gadā īstenotā projekta “Tavs un mans Čiekurkalns” ietvaros tapušās foto izstādes “Tavs un mans Čiekurkalns: dzimtu stāsti” eksponēšana RCB filiālbibliotēkās: Šampētera, Grīziņkalna, Daugavas, Juglas, Ziemeļblāzmas, Biķernieku, Čiekurkalna, Ilģuciema, Pļavnieku filiālbibliotēkās, kā arī filiālbibliotēkā “Strazds”.

RCB kā sadarbības partneri piedalījās vairākos finansētos projektos:

- **Akcija “Čaks gaida”**

Ar akciju “Čaks gaida”, ko organizēja Latvijas Rakstnieku savienības mēnešraksts “konTEKSTS” sadarbībā ar RCB, 2022. gada sākumā noslēdzās projekta “Mēnešraksta “konTEKSTS” pasākumu kopums laikmetīgās urbānās literārās kultūras atbalstam, popularizēšanai un vēsturiskai izpētei”. Akcijas ietvaros ikvienam RCB un tās filiālbibliotēku apmeklētājam bija iespēja noskatīties performatīvu video, kurā “konTEKSTA” jauno autoru un eksperimentālo tekstu rubrikas “Laboratorija” autori reflektēja par Aleksandru Čaku un urbāno dzeju. Lai noskatītos video, bija nepieciešams noskenēt kvadrāt kodu, kas bija izvietots pie bibliotēkām un tajās.

- **Projekts “Pasaku suns”**

Epidemioloģiskās situācijas dēļ 2021. gadā netika pabeigts ar FLEX programmas atbalstu īstenotais Canis terapijas projekts “Pasaku suns”, kas noritēja sadarbībā ar iniciatori Elizabeti Sandu Ezi. 2022. gada 21. maijā bija iespējama šī projekta pēdējās nodarbības norise RCB filiālbibliotēkā “Vidzeme”.

RCB atbalstīja Rīgas apkaimju biedrību iniciatīvas, iesaistoties kopīgu pasākumu rīkošanā un Rīgas iedzīvotāju informēšanā.

- **Projekts “Bibliotēkas dārza atklāšanas pasākums”**

2022. gadā sadarbībā ar ČAB turpinājās Čiekurkalna filiālbibliotēkas teritorijas sakārtošana un attīstīšana par nozīmīgu apkaimes kultūrvietu. RCB kā sadarbības partneris iesaistījās ČAB iniciētā projekta “Bibliotēkas dārza atklāšanas pasākums” īstenošanā. 2022. gada 13. augustā visas dienas garumā Čiekurkalna filiālbibliotēkā, tās pagalmā un Bibliotēkas dārzā notika “Dārza svētki Čiekurkalnā”. Svētku centrā bija jaunizveidotās kultūrtelpas – Bibliotēkas dārzs iedzīvināšana ar mērķi bibliotēkas zaļo teritoriju veidot par vietu, kur iedzīvotājiem pulcēties ne vien uz pasākumiem, bet apmeklēt to arī ikdienā, kopīgi pavadot brīvo laiku, iekopjot dārza dobes, atpūšoties un izglītojoties. Projektu īstenoja ČAB sadarbībā ar

RCB un Jāņa Baltausa biedrību "Mēs kultūrai un tautai". Projekts tika līdzfinansēts Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

- **Pasākums "Divas valodas – viena sirds"**

29. septembrī Rīgas 45. vidusskolas Gaujas ielas filiāles telpās notika liels pasākums latviešu un ukraiņu kopienu tuvināšanai "Divas valodas – viena sirds", ko organizēja RCB, ČAB, Čiekurkalna kultūras biedrība "Jugoli" un Ukrainas atbalsta biedrība/Товариство підтримки України. Pasākums bija veltīts Čiekurkalna ukraiņu kopienas iekļaušanai Čiekurkalna apkaimes sociālajā un kultūras vidē.

10. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

2022. gada sākumā nozīmīga bija bibliotēku pakalpojumu pieejamības, īpaši akcentējot ar Covid-19 saistītos ierobežojumus un prasības bibliotēku apmeklētājiem, un bibliotēku krājumos esošo informācijas resursu popularizēšana, informācija par aktivitātēm un pasākumiem RCB realizēto projektu ietvaros.

RCB darba organizācija paredz, ka informāciju par RCB struktūrvienību pasākumiem vai citām aktualitātēm sagatavo šīs struktūrvienības atbildīgie darbinieki, par RCB projektiem un pakalpojumiem PSAN vai citi atbildīgie RCB speciālisti, taču tālāka informācijas izplatīšana notiek centralizēti – informācija tiek iesniegta atbildīgajam speciālistam, kas koordinē sabiedrības informēšanas darbu. Ar 1. septembri RCB struktūrā notika izmaiņas, un pēc PSAN reorganizācijas par RCB publicitāti atbildīgais darbinieks savus pienākumus turpināja veikt RCB Bibliotēku dienestā.

Nozīmīgāko pasākumu un citu aktivitāšu popularizēšanai tika sagatavota informācija nosūtīšanai plašsaziņas līdzekļiem un ievietošanai RCB tīmekļvietnē un sociālo mediju profilos. Sadarbībā ar RD un RD IKSD sabiedrisko attiecību speciālistiem un IKSD Kultūras pārvaldes darbiniekiem informācija tāpat kā katru gadu regulāri tika ievietota [RD IKSD tīmekļvietnes](#) jaunumu sadaļā, kā arī [RD informatīvajā portālā](#). Izvērtējot potenciālo mērķauditoriju, informācija tika sūtīta sadarbības partneriem, plašsaziņas līdzekļiem. 2022. gada nozīmīgākās aktualitātes, kam tika veltīta īpaša uzmanība (informācijas ievietošana RCB tīmekļvietnē un sociālajos medijos, informācija plašsaziņas līdzekļiem, pasākumu norises fotografēšana un fotogaleriju veidošana), bija:

- aktuāla informācija par RCB darba organizāciju, apmeklētājiem pieejamajiem pakalpojumiem, ierobežojumiem Covid-19 apstākļos gada sākumā (skat. "Darba organizācija Covid-19 apstākļos");
- aktuāla informācija par RCB pakalpojumiem un pasākumiem pēc Covid-19 ierobežojumu atcelšanas;

- jaunās Āgenskalna filiālbibliotēkas atvēršana 21. aprīlī. Atklāšanas pasākums pulcēja daudzus viesus: Rīgas domes deputātus, Āgenskalna apkaimes biedrības darbiniekus, skolotājus un bibliotekārus. Pasākumu, pateicoties RDA tehniskajam atbalstam, bija iespējams vērot tiešsaistē RCB Facebook lapā;
- pasākumi un aktivitātes RCB realizēto 2022. gadā finansējumu vai atbalstu saņēmušo projektu un sadarbības partneru īstenoto projektu ietvaros (skat. "Finansējuma piesaiste projektos");
- virtuālās izstādes;
- grāmatu un izstāžu atvēršanas pasākumi, tikšanās ar autoriem un māksliniekiem;
- RD un RD IKSD atbalstītās vasaras kultūras pasākumu programmas kultūrvietās Bolderājas un Čiekurkalna filiālbibliotēkas teritorijā, kā arī Lucavsalas atpūtas parkā;
- RCB izdevums "Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2021–2022".

2022. gadā tika **atjaunota Rīgas vizuālā identitāte**, kuras galvenais simbols ir sakrustotas atslēgas. RCB kā pašvaldības iestāde savos publicitātes materiālos un komunikācijā izmanto Rīgas identitātes elementus, līdz ar to tika uzsākts darbs pie informatīvo materiālu (bukletu, grāmatzīmju u. c.) atjaunošanas, veiktas izmaiņas e-pasta vēstuļu parakstos, RCB tīmekļvietnē.

2022. gadā RCB un filiālbibliotēku pakalpojumu popularizēšanai tika izmantotas **vienota stila informatīvās vienlapes**. Izstrādātas arī informatīvās vienlapes un krāsainas grāmatzīmes bērniem. Neliela izmēra afišas un informācijas lapiņas par bibliotēkās notiekošajiem pasākumiem tiek sagatavotas visās filiālbibliotēkās.

RCB nodaļas un filiālbibliotēkas, kur bija tehnoloģiskais nodrošinājums, apmeklētāju informēšanai par bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem, aktualitātēm un pasākumiem turpināja izmantot **informatīvos ekrānus** (CB, Āgenskalna, Daugavas, Ilģuciema, Imantas, Ķengaraga, Šampētera filiālbibliotēka, filiālbibliotēka "Avots", "Pārdaugava", "Vidzeme"). Tika sagatavots vienots

informatīvās slaidrādes noformējums un tajā iekļautā pamatinformācija, kas atvieglo darbu bibliotekāriem un piedāvā kvalitatīvu informāciju bibliotēku apmeklētājiem.

RCB **reklāmas suvenīri** ar bibliotēkas simboliku: pildspalvas, mapes, auduma maisiņi, krekliņi, lietussargi, aproces, atstarotāji, krūzes.

Tika sagatavots **reklāmas video**, kas aicina apmeklēt RCB Āgenskalna filiālbibliotēku. Virtuālo tūri pa bibliotēku sagatavoja Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžas studenti Elīza Zeibote (multimediju producēšana) un Tristans Priedols (foto un video producenti). Video ievietots RCB Youtube kontā un ir redzams tīmekļvietnē.

Tika sagatavots **reklāmas video**, kas aicina apmeklēt Sarkandaugavu un iziet literāro pastaigu “Atklāj Sarkandaugavu!” kopā ar bibliotēkas darbiniekiem. Reklāmas video RCB un LKA LKK sadarbības līguma ietvaros veidoja studenti Laila Juškeviča, Agnese Brūvele un Tristans Priedols. Video ievietots [RCB Youtube kontā](#) un [redzams tīmekļvietnē](#).

Bibliotēkas informācija tīmeklī

- **RCB tīmekļvietne**

Sabiedrības informēšanai interneta telpā tiek uzturēta RCB tīmekļvietne rcb.lv, kā arī tīmekļvietne bērniem bibliotekaberniem.rcb.lv. Svarīgākais tīmekļvietnes uzdevums ir atspoguļot aktuālās izmaiņas bibliotēku darbā un sniegto pakalpojumu pieejamībā. 2022. gadā RCB tīmekļvietnē publicēts 401 ieraksts: aktualitātes, virtuālās izstādes un fotogalerijas.

Decembrī saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 445 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā” tika veikta tīmekļvietnes piekļūstamības atkārtota izvērtēšana, piekļūstamības paziņojums un izvērtējuma protokols publicēts tīmekļvietnē. Izvērtēšanas gaitā tika secināts, ka ir vairākas nepilnības, kas piekļūstamības jomā tīmekļvietnē būtu jānovērš.

- **Sociālie mediji**

RCB ir profili/lapas sociālajos medijos facebook.com/RigaCB, draugiem.lv/rcb, twitter.com/RigaCB, instagram.com/rigascb, kur tiek atspoguļota informācija par RCB un filiālbibliotēkām (RCB nodaļas un filiālbibliotēkas atsevišķus profilus neveido, informācija par visām struktūrvienībām tiek atspoguļota vienā kopīgā RCB kā iestādes profilā, ko uztur RCB Bibliotēku dienesta speciālisti). Sociālajiem medijiem ir liela nozīme sabiedrības informēšanā, jo cilvēki salīdzinoši bieži tos izmanto, līdz ar to informāciju saņem ātrāk. Dažādiem sociālajiem medijiem atšķirīga ir to auditorija, publicējot informāciju dažādos informācijas kanālos, tiek panākta lielāka sabiedrības informētība. Tāpēc izvērtēta RCB profila uzturēšana katrā no sociālajiem medijiem.

RCB lapas facebook.com/RigaCB sekotāju skaits nedaudz sarucis (2022. gadā – 2071, 2021. gadā – 2118, 2020. gadā – 1998, 2019. gadā – 1735, 2018. gadā – 1420). Facebook uzskatāms par nozīmīgāko RCB

informācijas un komunikācijas kanālu sociālajos medijos, piemēram, uz RCB Facebook kontu lietotāji raksta arī ārpus bibliotēku darba laika, svētdienās un brīvdienās, un viņiem tiek operatīvi atbildēts.

RCB profila sociālajā medijā Instagram [instagram.com/rigascb](https://www.instagram.com/rigascb) sekotāju skaits 2022. gadā bija 562 sekotāji. Sekotāju skaits ir mainīgs – ir sekotāji, kuri īsu brīdi seko RCB profilam, bet pēc kāda laika “atrakstās”. Instagram ir izteikts vizuālās informācijas sociālais medijs, tāpēc, publicējot informāciju tajā, īpaši jādomā par to, cik kvalitatīvus vizuālos materiālus spējam piedāvāt potenciālajai auditorijai. Neskatoties uz portāla popularitātes samazināšanos, RCB lapai draugiem.lv/rcb arī 2022. gadā bija neliels, bet savs stabils sekotāju un interesentu loks. Izvērtējot bibliotēkas profila apmeklējumu un ieguldītā darba atdevi, nolemts, ka tā uzturēšana no 2023. gada tiks pārtraukta.

RCB profilā twitter.com/RigaCB ievietota aktuālā informācija ar atsaucēm uz citiem RCB tīmekļa resursiem. Profils tiek izmantots kā rīks bibliotēku nozarē un citās saskarnozarēs svarīgas informācijas apzināšanai un popularizēšanai.

Analizējot sociālo mediju statistiku, jāņem vērā, ka tā dažādos medijos tiek veidota pēc atšķirīgiem principiem.

- **Citas tīmekļvietnes**

- Nozīmīgākā profesionālā informācija par RCB tika nosūtīta [Latvijas Bibliotēku portālam](#);
- Balstoties uz statistikas datu administrēšanas sistēmā ievadīto RCB un visu filiālbibliotēku pamatinformāciju un statistikas datiem, šī informācija tiek atspoguļota [Latvijas Kultūras datu portālā](#);
- Informācija par RCB kā Rīgas valstspilsētas pašvaldības iestādi atrodama [RD IKSD tīmekļvietnes iestāžu katalogā](#);
- Google meklētājā un kartē tika atjaunota RCB nodaļu un filiālbibliotēku kontaktinformācija, kā arī veiktas izmaiņas bibliotēku darba laikā.

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

2022. gada februārī sākās Krievijas iebrukums Ukrainā, tāpēc virkne aktivitāšu tika **veltītas Ukrainas atbalstam**. CB un filiālbibliotēkās tika rīkotas tematiskas izstādes par Ukrainas valsti, vēsturi, dabu, kultūru, literatūru. Martā ukraiņu bēgļu kopienas centram “Common ground” tika nogādāti bukleti ar informāciju par RCB un tās filiālbibliotēkām. 20. aprīlī ar Ukrainas vēstnieka Latvijā Oleksandra Miščenko piedalīšanos CB tika atklāta Ukrainas vēstniecības dāvināto grāmatu izstāde, 29. septembrī Rīgas 45. vidusskolas telpās notika liels pasākums latviešu un ukraiņu kopienu tuvināšanai “Divas valodas – viena sirds”, ko organizēja Čiekurkalna filiālbibliotēka sadarbībā ar ČAB un Čiekurkalna kultūras biedrību “Jugoli”. CB BLN septembrī bija sagatavojusi izstādi “Mana dzimtene Ukraina” par ukraiņu kultūru, kas vēlāk bija apskatāma arī Čiekurkalna filiālbibliotēkā. 22. oktobrī filiālbibliotēkā “Zemgale” notika tematisks

pasākums par ukraiņu literatūru. 28. septembrī Rīgas aktīvo senioru alianse RASA sadarbībā ar filiālbibliotēku "Pūce" rīkoja pasākumu Ukrainas atbalstam pret Krievijas agresiju.

Nozīmīgi visa gada garumā bija pasākumi RCB realizēto 2022. gadā finansējumu vai atbalstu saņēmušo projektu "Iekļaujošā bibliotēka" (skat. aprakstu pielikumā) un "Grāmatu starts" ietvaros (skat. "Darbs ar bērniem un jauniešiem").

2022. gadā notika vairāki klātienē pasākumi sadarbībā ar grāmatu autoriem un izdevējiem, kas ir būtiski bibliotēku krājuma, literatūras un lasīšanas popularizēšanā:

- gada sākumā tika organizēts tiešsaistes pasākumu cikls "Būsim pazīstami" latviešu literatūras un autoru iepazīšanai un popularizēšanai. No janvāra līdz aprīlim notika 6 pasākumi, kuros piedalījās sekojoši autori – Evita Hofmane, Rolanda Bula, Ramona Indriksone, Lilija Berzinska un Mērija Elizabete Kalniņa.
- 22. aprīlī Latvijas Bibliotēku nedēļas ietvaros notika RCB darbinieku tiešsaistes tikšanās ar literatūrzinātnieku Jāni Zālīti. 26. maijā CB notika šī paša pasākuma klātienē variants, kur pasākuma auditorija bija bibliotēkas lasītāji.
- 23. martā CB ar Latvijas Republikas Kultūras ministra Naura Puntuļa piedalīšanos notika vieglajā valodā izdotās grāmatas "Dullais Dauka un citi" prezentācija.
- 10. jūnijā Āgenskalna filiālbibliotēka aicināja uz tikšanos ar kriminālžanra autori Rolandu Bulu.
- Pludmales lasītavā Lucavsalā notika literārās pēcpusdienas: 20. jūlijā – tikšanās ar rakstniecēm Lindu Nemieru un Mēriju Elizabeti Kalniņu, 10. augustā pasākumā piedalījās rakstniece Iluta Dzene, 24. augustā notika vasaras kultūras programmas noslēdzošais pasākums, kurā piedalījās rakstnieki Rolanda Bula un Guntis Tālers.
- 12. septembrī CB notika apgādā "Iedvesmas grāmata" izdotās fantāzijas žanra autores Lauras Vilkas jaunās grāmatas "64 telpas" atklāšana.
- 16. septembrī CB notika gida Sergeja Ivančenko kinovakars "Vecrīgas kinolomas".
- 22. septembrī CB notika Baltu vienības dienai veltīts pasākums "Baltu literatūras tilts", kurā viesojās trīs tulkotājas – Dace Meiere, Indra Brūvere-Darulīene un Jana Egle. Sarunu vadīja RCB PSAN vadītāja Santa Mūrniece.
- 30. septembrī Āgenskalna filiālbibliotēkā tika rīkota tikšanās ar lugu krājumu "Cilvēkzvērs" un "Cilvēktīkls" dramaturgiem Leldi Stumbri, Kristiānu Štrāli-Dreiku, Inesi Tālmani un Hariju Ammeru.

Tikšanās ar literatūrzinātnieku Jāni Zālīti

neatkarību, un pulcēties pie 1. Bruņotā divizona (Autotanku pulka) karavīriem veltītā pieminekļa, lai kopīgi izstaigātu pulka sētas kazarmu teritoriju.

Arī 2022. gadā RCB un filiālbibliotēkas iespēju robežās piedalījās Latvijas un starptautiskajos projektos un akcijās: „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 2022”, Digitālajā nedēļā martā, Bibliotēku nedēļā aprīlī, Ziemeļvalstu literatūras nedēļā novembrī. RCB notika arī Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību Rīgas reģionālais fināls (skat. “Darbs ar bērniem un jauniešiem”).

Atzīmējot Baltu vienības dienu, RCB septembris tika pasludināts par lietuviešu literatūras mēnesi ar atbilstošu oriģināldarbu un tulkojumu izstādi, bet Viļņas Centrālā bibliotēka uz tikšanos tiešsaistē aicināja rakstnieci Noru Ikstenu.

Populāri CB nodaļās un filiālbibliotēkās bija pasākumi, kas organizēti dažādām lietotāju interešu grupām (skat. sadaļu „Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība”).

Neatņemama RCB pasākumu daļa ir apmeklētājiem piedāvātās mākslas un radošo darbu izstādes, kas regulāri bija apskatāmas CB nodaļās, filiālbibliotēkā „Avots”, „Kurzeme”, “Pārdaugava”, „Vidzeme”, „Zemgale”, Biķernieku, Čiekurkalna, Daugavas, Ilģuciema, Imantas filiālbibliotēkā, bet atsevišķas izstādes notika arī citās bibliotēkās. Daudzām izstādēm tika rīkoti atvēršanas pasākumi, kuros apmeklētāji varēja tikties ar izstāžu darbu autoriem. Septembrī RCB

Izstādes "No vārda par attēlu" atklāšana

sadarbībā ar Somijas institūtu Igaunijā organizēja starptautiskas ceļojošās fotogrāfiju izstādes “From Word to Image” (Sōnast pildiks/ Sanasta kuvaksi/ No vārda par attēlu) eksponēšanu CB. Izstādē piedalījās Somijas, Igaunijas un Latvijas mākslinieki un dzejnieki (mobilās akcijas “Dzejas brauciens” (“Poetry Ride”) dalībnieki). Izstādes atklāšanas pasākumā piedalījās arī autori.

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Joprojām aktuāli ir autortiesību jautājumi un tam atvēlētais finansējums.

Aktīvi norit darbs pie RCB aktuālās informācijas izplatīšanas internetā, sociālajos medijos, taču grūtāk ir sasniegt to sabiedrības daļu, kas internetu informācijas iegūšanai ikdienā neizmanto.

Bibliotēku vizuālā tēla veidošana pilsētvidē, izmantojot uzrakstus, attēlus, gaismas reklāmas elementus u. c., ne tikai atvieglo bibliotēkas atrašanu, bet veicinātu arī to atpazīstamību. Uz to norādījusi arī Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisija.

Nepieciešams arī turpmāk pilnveidot RCB darbinieku zināšanas un prasmes pasākumu organizēšanā virtuālajā vidē, video materiālu sagatavošanā, dažādu tiešsaistes platformu izmantošanā pasākumu rīkošanā, kā arī nepieciešams atbilstošs tehnoloģiskais nodrošinājums.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

RCB darbs ik gadu notiek aktīvā sadarbībā ar pārraugošo RD IKSD, īpaši ciešā sadarbībā ar Kultūras pārvaldi un Izglītības pārvaldi. Dažādu darba jomu īstenošanā iesaistās arī citi RD departamenti, piemēram, Attīstības departaments, Labklājības departaments, Īpašuma departaments. Sabiedrības informēšanas darbs notiek sadarbībā ar RD sabiedrisko attiecību speciālistiem, RD IKSD Kultūras pārvaldes Kultūras projektu un publisku pasākumu nodaļu un sabiedrisko attiecību speciālistiem.

RCB direktore Dzidra Šmita piedalījās Rīgas valstspilsētas pašvaldības darba grupās, kur iepazīstināja ar RCB tīklu, paveikto un iecerēto bibliotēku tīkla attīstībā.

Aktīva sadarbība ar RD IKSD notika realizējot Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodisko pārraudzību, īpaši risinot jautājumus, kas saistīti ar skolu bibliotēku krājumu pārbaudēm un izglītības iestāžu tīkla optimizācijas procesu ietekmi uz skolu bibliotēkām. Konsultācijas tika saņemtas un problēmsituācijas risinātas sadarbībā ar RD IKSD Izglītības pārvaldi, Finanšu pārvaldi un RD Finanšu departamentu (vairāk skat. "Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām").

RCB piedalījās pašvaldības izsludinātajā sabiedrības integrācijas projektu konkursā.

Kultūrpunktu "Strops" pasākumi Bolderājas un Čiekurkalna filiālbibliotēkā

Nozīmīgi RCB sadarbības partneri ir:

- pašvaldības izglītības iestādes: Rīgas vispārējās izglītības iestādes (tai skaitā skolas, kas īsteno speciālās izglītības programmas) un PII, mūzikas un mākslas skolas (izstādes, pasākumi, skat. sadaļu "Darbs ar bērniem un jauniešiem", konsultatīvais atbalsts bibliotēkām);

- interešu izglītības centri, Dienas centri bērniem un pilngadīgām personām (izstādes, pasākumi, skat. sadaļu “Darbs ar bērniem un jauniešiem” un “Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām”);
- Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība un tās iestādes (informācijas apmaiņa par pasākumiem, izstādes, Rīgas Kultūras un atpūtas centrs “Imanta” organizēja vasaras pasākumu programmu Bolderājas filiālbibliotēkas dārzā), Kultūras un tautas mākslas centri, tajās darbojošās tautas lietišķās mākslas, glezniecības, fotostudijas u. c. (izstāžu organizēšana bibliotēkās), Ziemeļrīgas kultūras apvienība (VEF kultūras pils organizēja vasaras kultūras programmu Čiekurkalna filiālbibliotēkas pagalmā);
- RIIMC (informācija par pieaugušo neformālās izglītības iespējām Rīgas iedzīvotājiem).

RCB atbalsta **Rīgas apkaimju biedrību** iniciatīvas, iesaistās kopīgu pasākumu rīkošanā, Rīgas iedzīvotāju informēšanā. 2022. gadā sadarbībā ar ČAB turpinājās Čiekurkalna filiālbibliotēkas teritorijas iekārtošana un attīstīšana par nozīmīgu apkaimes kultūrvietu. Āgenskalna un Torņakalna apkaimes biedrības bija nozīmīgi sadarbības partneri, kuru ieinteresētība veicināja RCB filiālbibliotēku atvēršanu šajās apkaimēs.

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Sadarbība ar **KISC**:

- RCB aktīvi izmantoja un popularizēja KISC sadarbībā ar “TietoEVRY in Latvia”, Latvijas izdevniecībām un publiskajām bibliotēkām īstenoto projektu “3td e-grāmatu bibliotēka”;
- projekta “Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām” realizācija un EBSCO datubāzu (Flipster, e-Book Public Library Collection), Letonika.lv, Lursoft datubāzes “Laikrakstu bibliotēka” abonēšana.

RCB visa gada garumā sadarbojās ar citām **Latvijas publiskajām bibliotēkām**, kuras regulāri izmantoja RCB Repozitārija apmaiņas krājumu, lai bez maksas saņemtu grāmatas savu krājumu papildināšanai. Latvijas bibliotēkās bija apskatāma RCB ceļojošā izstāde “100+ grāmatas bērniem”.

RCB veiksmīgi sadarbojās ar LKA Eduarda Smilģa teātra **muzeju**, informācijas resursi no Āgenskalna filiālbibliotēkas krājuma papildināja muzeja telpās eksponētās izstādes. Veiksmīga izvērtās māksliniekam Oskaram Muižniekam veltītā izstāde, kas tika papildināta ar grāmatām no 5 RCB filiālbibliotēku krājumiem. 2022. gadā RCB sadarbojās ar **LKA LKK un LU Sociālo zinātņu fakultāti** nodrošinot kvalifikācijas prakses vietas pieciem studentiem Āgenskalna filiālbibliotēkā, filiālbibliotēkā “Zemgale” un KAN.

Turpinājās bibliotēkas **sadarbība ar apgādiem**: “Latvijas Mediji”, “Zvaigzne ABC”, “Vesta-LK” u. c.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Pēc Covid-19 ierobežojumu atcelšanas, RCB atsāka klātienes pārrobežu sadarbību, uzņemot ārvalstu viesus, dodoties pieredzes apmaiņas braucienos un apmeklējot starptautiskas konferences.

RCB direktore Dzidra Šmita piedalījās starptautiskās konferencēs:

- 17.–20. maijā Oslo (Norvēģija) - gadskārtējā IFLA Metropoļu bibliotēku sekcijas (MetLib) konferencē "Fostering resilient cities" (Veicināt noturīgas pilsētas);
- 26.–27. septembrī Krakovā (Polija) - konferencē "Technologies supporting the activity of libraries – will they replace librarians?" (Tehnoloģiju atbalsts bibliotēku darbā - vai tehnoloģijas aizstās bibliotekārus?), kur uzstājās ar referātu - slaidrādi "Bibliotēka dodas pie lasītāja" (Library goes to reader);
- 31. oktobrī Rīgā, LNB - konferencē "Bibliotēkas kā vietējās sociālās noturības un demokrātijas veidotājas drošības izaicinājumu laikos, kur uzstājās ar referātu - slaidrādi "Publiskā bibliotēka kā demokrātijas stūrakmens";
- 17. novembrī tiešsaistē no Ukrainas - starptautiskā bibliotēku forumā Ukrainas karadarbībā cietušo bibliotēku atbalstam, kur uzstājās ar prezentāciju par RCB sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu patvēruma meklētājiem - Ukrainas civiliedzīvotājiem (Presentation of active partnerships and requests for contact with Ukraine).

24. septembrī RCB direktore Dzidra Šmita apmeklēja Viļņas Centrālo bibliotēku, lai pārrunātu sadarbības iespējas, plānojot Baltu vienības dienai veltītos pasākumus un izstādes "Lietuviešu literatūras tulkojumi latviešu valodā" izveidi 2023. gadā.

RCB uzņēma viesus no citām valstīm:

- 5. septembrī RCB viesojās Viļņas Centrālās bibliotēkas direktore Rima Gražiene un direktora vietniece Simona Žiliene.
- 19. septembrī RCB apmeklēja pasniedzēju grupa no Čehijas. Vizītes mērķis bija iepazīties ar izglītības iestādēm un bibliotēkām Latvijā, kā arī novērtēt iespējas nākotnē sūtīt savus studentus uz Rīgu mobilitātes projektu ietvaros.

RCB viesi no Čehijas un Moldovas

- 7., 11., 14. novembrī Starptautiskā sadarbības projekta "EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību" ("EU4Dialogue: improving exchanges across the divide through education and culture") ietvaros Rīgas Centrālo bibliotēku (RCB) apmeklēja divas bibliotekāres no Moldovas – Elena

Voīteniuc no Baltu pilsētas "E. Coşeriu" bibliotēkas un Cristina Dicusar no Kišiņevas pilsētas "BPHasdeu" bibliotēkas. Viņām tika organizēta prakse CB, Āgenskalna, Čiekurkalna, Imantas filiālbibliotēkā, filiālbibliotēkā "Vidzeme" un ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā.

2022. gadā, atzīmējot Baltu vienības dienu, RCB septembris tradicionāli tika pasludināts par lietuviešu literatūras mēnesi. CB notika Baltu vienības dienai veltīts pasākums "Baltu literatūras tilts", savukārt Viļņas Centrālajā bibliotēkā notika tikšanās ar latviešu rakstnieci Noru Ikstenu.

Visu gadu ar e-pasta starpniecību tika uzturēti kontakti ar ārvalstu sadarbības partneriem Viļņā (Lietuva), Tallinā, Pērnāvā (Igaunija), Krakovā (Polija), Brēmenē (Vācija), Helsinkos (Somija).

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

Metodisko darbu, konsultācijas, informatīvo atbalstu RCB nodaļām un filiālbibliotēkām sniedz Bibliotēku dienesta eksperti, KAN, ISAN, PSAN speciālisti. Regulāri tiek aktualizētas koncepcijas, metodiskie materiāli, instrukcijas, iespēju robežās nodrošināta profesionālā pilnveide.

Metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes 2022. gadā bija kvalitatīvu bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšana beidzoties ar Covid-19 saistītajiem ierobežojumiem. Turpinājās elektronisko informācijas resursu izmantošanas prasmju papildināšana darbiniekiem, notika RCB darbinieku konsultēšana darbam ar www.office.com un Microsoft Teams. Īpaša uzmanība tika pievērsta krājumu sakārtošanai brīvpieejas apstākļiem un apmeklētāju piesaistei bibliotēkai.

2022. gada rudenī notikusī RCB bibliotekāro darbinieku novērtēšana ļāva saprast vispārējo situāciju CB un filiālbibliotēkās, kā arī katra darbinieka prasmes, iemaņas, zināšanas un iespējas tās pilnveidot.

Reģiona galvenās bibliotēkas veiktie metodiskie pasākumi un konsultācijas, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi

RCB organizētie profesionālās pilnveides pasākumi

	Norises laiks	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Norises veids	Dalībnieku skaits
1.	14.03.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu) pamati"	Tiešsaistē	47
2.	15.03.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "Komplektēšanas modulis BIS ALISE (skolu)"	Tiešsaistē	50
3.	16.03.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "Cirkulācijas modulis BIS ALISE (skolu)"	Tiešsaistē	49
4.	17.03.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "WebPAC un Katalogizācijas modulis BIS ALISE (skolu)"	Tiešsaistē	51

	Norises laiks	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Norises veids	Dalībnieku skaits
5.	05., 12.04., 03., 10.05.2022.	Nodarbību cikls jauniešiem RCB darbiniekiem	Klātienē / Tiešsaistē	9
6.	13., 20., 27.04.2022.	Nodarbības RCB darbiniekiem "Darbs ar BIS ALISE. Cirkulācijas modulis"	Tiešsaistē	100
7.	02.06.2022.	Seminārs "Komunikācija ar personām, kurām ir kustību traucējumi" (lektore Santa Survila, projekts "iekļaujošā bibliotēka")	Klātienē	28
8.	08.06.2022.	Seminārs "Komunikācija ar personām ar garīga rakstura traucējumiem" (lektors Māris Grāvis, projekts "iekļaujošā bibliotēka")	Klātienē	26
9.	14.06.2022.	Seminārs "Vieglās valodas pamati un tās izmantošana bibliotēkā" (lektore Irīna Meļņika, projekts "iekļaujošā bibliotēka")	Klātienē	25
10.	21.07.2022.	Seminārs "Emocionālais un konsultatīvais atbalsts bibliotēkārā darbā ar Ukrainas kara bēgļiem (lektore Santa Laimiņa, projekts "iekļaujošā bibliotēka")	Klātienē	19
11.	26.07.2022.	Mācības "Darba laika uzskaites tabulas sagatavošana/ iesniegšana un saņemto dokumentu apstrāde/ iepazīšanās sistēmā ELISS"	Tiešsaistē	39
12.	28.07.2022.	Seminārs "Komunikācija ar personām, kurām ir dzirdes traucējumi" (lektore Inese Immure, projekts "iekļaujošā bibliotēka")	Klātienē	15
13.	28.07.2022.	Seminārs "Zīmju valodas pamati (lektore Inese Immure, projekts "iekļaujošā bibliotēka")	Klātienē	14
14.	28.07.2022.	Mācības "Ikgadējā atvaļinājuma iesnieguma sagatavošana un iesniegšana sistēmā ELISS"	Tiešsaistē	85
15.	24.10.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu) pamati"	Tiešsaistē	82
16.	25.10.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem „BIS ALISE (skolu) Komplektēšanas un Cirkulācijas moduli”	Tiešsaistē	75
17.	26.10.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem „Statistika BIS ALISE (skolu)”	Tiešsaistē	70
18.	27.10.2022.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem „Jaunās BIS ALISE lasītāju kataloga versijas demonstrācija. BIS ALISE (skolu) Katalogizācijas modulis un WebPAC”	Tiešsaistē	81
19.	10.11.2022.	Nodarbība "Iekļaujošā bibliotēka: praktiski ieteikumi"	Tiešsaistē	46
20.	27., 29.11.2022.	Nodarbība RCB darbiniekiem „Darbs ar BIS ALISE. SBA modulis”	Tiešsaistē	77
21.	15.12.2022.	Nodarbība „Jaunās BIS ALISE lasītāju kataloga versijas demonstrācija”	Tiešsaistē	87
Dalībnieku skaits kopā				1075

RCB darbinieku profesionālās pilnveides ietvaros tradicionāli tika organizēts nodarbību cikls RCB darbiniekiem, kam stāžs RCB ir mazāks par vienu gadu. 4 dienu laikā tika noorganizētas 8 nodarbības par šādām tēmām: RCB struktūra un darbība, lietotāju apkalpošana, darbs ar BIS ALISE, RCB krājuma izmantošana, RCB publicitāte u. c. 5. aprīlī un 3. maijā nodarbības notika klātienē, 12. aprīlī un 10. maijā nodarbības tika organizētas tiešsaistē MS Teams platformā.

*Nodarbība jaunaajiem RCB darbiniekiem
Čiekurkalna filiālbibliotēkā*

RCB Bibliotēku dienesta **galvenie eksperti bibliotēku jomā koordinē RCB un filiālbibliotēku darbu visās bibliotekārā darba jomās**: konsultē par darbu ar krājumu, uzskaiti, lasītāju apkalpošanas jautājumos, par darbu ar datubāzēm un uzzīņu darbu, par novadpētniecības jautājumiem, rakstu sagatavošanu un iesniegšanu RCB sagatavotajiem izdevumiem, RCB īstenotajiem projektiem, publicitātes jautājumiem u. c. 2022. gadā turpinājās RCB darbinieku konsultēšana darbam ar www.office.com un Microsoft Teams.

RCB Bibliotēku dienesta speciālisti strādāja šādās jomās:

- bibliotēku pakalpojumi, lietotāju apkalpošana un informēšana, ierobežojumi Covid-19 apstākļos;
- novadpētniecības datubāzes ierakstu rediģēšana;
- datubāzes “Rakstniecība” BIS ALISE papildināšana - turpināts darbs pie ierakstu pievienošanas par sērijā “Es esmu” iznākušajiem darbiem un autoriem;
- svarīgāko notikumu hronikas sagatavošana izdevumam “RCB gadagrāmata”;
- starptautisko un nacionālo lasīšanas veicināšanas programmu – “Ziemeļvalstu literatūras nedēļa”, BJVŽ, “Skaļās lasīšanas sacensības” – koordinēšana RCB;
- RCB tīmekļvietnes bērniem bibliotekaberniem.rcb.lv satura veidošana un rediģēšana;
- RCB tīmekļvietnes rcb.lv satura veidošana un publicēšana;
- dažādu slaidrāžu par RCB sagatavošana;
- RCB 2021. gada darba pārskata, 2022. gada darba plāna sagatavošana;
- RCB skaitlisko rādītāju apkopošana un analīze, filiālbibliotēku statistikas datu kvalitātes pārbaude Latvijas Kultūras datu portālā;
- RCB rīkojumu projektu sagatavošana par dažādiem bibliotekārā darba procesiem (lietotāju reģistrēšana, darbs ar personu datiem RCB lietotāju datubāzē, personas datu aizsardzība, darba organizācija Covid-19 ārkārtējās situācijas laikā u. c.);
- dalība RCB struktūrvienību reglamentu, darbinieku amata aprakstu sagatavošanā;

- RCB struktūrvienību telpu funkcionālo plānu, mēbeļu specifikācijas sagatavošana;
- mākslinieciskās noformēšanas darbi RCB un filiālbibliotēkās, publicitātes materiālu vizuālo projektu, norāžu un izkārtņu skiču izstrādāšana;
- darbošanās RCB Komplektēšanas padomē, RCB krājumu komisijā, krājumu inventarizācijas komisijā;
- informācijas sagatavošana par RCB iesniegšanai pašvaldībā, LNB, LR KM;
- dalība atbildes vēstuļu projektu sagatavošanā RCB lasītājiem un iedzīvotājiem;
- SBA pakalpojumu nodrošināšana RCB.

RCB Bibliotēku dienesta eksperti ir vislielākajā mērā iesaistīti **RCB izdevējdarbībā**: 2022. gadā tika strādāts pie iecerētā RCB izdevuma “RCB bibliotekāri - literāti 1906–1945”, tika sagatavots un izdots ikgadējais profesionālais izdevums “RCB gadagrāmata 2021–2022”.

Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

Metodisko un konsultatīvo atbalstu Rīgas vispārizglītojošo skolu darbiniekiem sniedz RCB Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti, kā arī nepieciešamības gadījumā citi speciālisti un RCB vadība. Pārskata periodā lielākoties konsultācijas sniegtas attālināti pa telefonu, e-pastā un dažādās tiešsaistes platformās. 2022. gadā RCB organizēja 8 seminārus Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem (visi notika attālināti Microsoft Teams platformā). Semināru tēmas un dalībnieku skaits skatāms RCB organizēto profesionālās pilnveides pasākumu tabulā.

RCB galvenokārt sniedz metodisko atbalstu Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārziņā esošajām skolām, taču pa telefonu un e-pastā konsultētas arī vairākas valsts pārziņā esošas izglītības iestādes.

RCB veica centralizēto dāvinājumu saņemšanu un sadali skolu bibliotēkām, kā arī bija atbildīga par centralizēto dāvinājumu pavaddokumentu noformēšanu un apriti.

Rīgas skolu bibliotekāri izmantoja RCB Repozitārija apmaiņas krājumu, lai bez maksas saņemtu grāmatas savu skolu bibliotēku krājumu papildināšanai. RCB speciālisti sastādīja nepieciešamos dokumentus grāmatu nodošanai un sniedza konsultācijas pareizai šo dāvinājumu uzņemšanai skolas bibliotēkas krājumā.

Rīgas skolu bibliotēkas regulāri saņēma RCB Bibliotēku dienesta sagatavotos informācijas resursu sarakstus “Jaunieguvumi RCB VIIBML”.

RCB Bibliotēku dienests veica Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku statistikas datu kvalitātes pārraudzību Latvijas Kultūras datu portālā.

2022. gadā RCB speciālisti attālināti piedalījās Latvijas mēroga skolu bibliotēku metodiķu pieredzes apmaiņas pasākumos. Skolu bibliotēku jautājumi tika risināti sadarbībā ar LNB, LR KM un RD IKSD speciālistiem.

2022. gada sākumā RCB veica 104 Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodisko pārraudzību. Izglītības iestāžu optimizācijas procesa rezultātā tika likvidēta Rīgas 14. vidusskola un Rīgas 18. vidusskola, bet Rīgas 65. vidusskola tika pievienota Rīgas Lietuviešu vidusskolai. 2022. gada beigās Rīgas skolu bibliotēku skaits samazinājās līdz 101. Astoņām skolām mainīti nosaukumi (Ilģuciema vidusskola - Rīgas Ilģuciema pamatskola, Rīgas 7. pamatskola - Jaunciema pamatskola, Rīgas 28. vidusskola - Rīgas Sarkandaugavas pamatskola, Rīgas 46. vidusskola - Rīgas 46. pamatskola, Rīgas 63. vidusskola - Rīgas 63. pamatskola, Rīgas 74. vidusskola - Rīgas 74. pamatskola, Rīgas 85. vidusskola - Rīgas 85. pamatskola, Rīgas Daugavgrīvas vidusskola - Rīgas Daugavgrīvas pamatskola). RCB par izmaiņām informēja LNB Bibliotēku attīstības centru (izmaiņu veikšanai Latvijas Kultūras datu portālā) un LR KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu (izmaiņu veikšanai Latvijas Bibliotēku reģistrā).

RCB ISAN veic Rīgas skolu bibliotēku kopkataloga datu kvalitātes pārraudzību un administrēšanu. 2022. gadā palielinājies to skolu skaits, kuras savā darbā izmanto BIS ALISE (skolu). Pārskata perioda beigās to kopskaits sasniedza 90. Palielinājās arī to skolu skaits, kas pilnvērtīgi izmanto BIS ALISE Cirkulācijas moduli.

*ISAN vadītāja Dace Vlasova Karjeras dienās
Rīgas Rīnūžu vidusskolā*

Covid-19 radītie ierobežojumi rosināja arvien vairāk skolu bibliotēku savā darbā izmantot BIS ALISE (skolu), jo tādējādi bija iespēja daudzus bibliotēkas krājuma uzskaites procesus veikt attālināti. Skolu bibliotekāru attālināti veiktā darba rezultātā ir uzlabojusies Rīgas skolu bibliotēku kopkataloga kvalitāte, kā arī uzlabojušās bibliotekāru prasmes savā darbā izmantot BIS ALISE (skolu) piedāvātās iespējas. RCB ISAN vadītāja individuāli konsultēja katru skolu, kura strādā ar BIS ALISE (skolu). Lielākoties konsultācijas notika attālināti, taču nepieciešamības gadījumā bibliotekāri konsultācijas un praktisku palīdzību saņēma arī klātienē.

2022. gadā pēc Covid-19 pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu atcelšanas atsākta sadarbība ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārziņā esošajām mākslas un mūzikas skolām.

Lielu atbalstu RCB darbā ar skolām sniedz Rīgas valstspilsētas pašvaldība. Arī 2022. gadā tradicionālās klātienē sanāksmes, kurās piedalās RD IKSD vadība un speciālisti, kā arī RCB administrācija, Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti, tika aizstātas ar individuālām konsultācijām un sarunām.

“RCB Gadagrāmatas 2021–2022” sadaļā “Viedokļos ieklausoties” publicēta intervija ar Rīgas 41. vidusskolas direktoru Egilu Romanovski “Kā vārti uz brīnumu pasauli”.

22. aprīlī ISAN vadītāja Dace Vlasova Rīgas Rīnūžu vidusskolā Karjeras dienu ietvaros pasākumā "Profesiju pasaule - bibliotekārs" 9. klašu skolēniem stāstīja par bibliotekāra profesiju un RCB piedāvātajiem pakalpojumiem.

Pārskata gadā veiksmīga sadarbība ar "TietoEVRY in Latvia", kas konsultē RCB un risina dažādus ar BIS ALISE (skolu) saistītus jautājumus. RCB laba sadarbība ar LNB Bibliotēku attīstības centru, kā arī ar LR KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu.

Sadarbība metodiskā, konsultatīvā u. c. profesionālo jautājumu jomā

Dažādu aktuālu jautājumu risināšanā RCB speciālisti konsultējās ar LNB BAC speciālistiem.

Veiksmīga sadarbība ar LNB BAC turpinājās, lai nodrošinātu ērtāku pieeju dažādiem bezatlīdzības izdevumiem Latvijas publisko bibliotēku krājumu papildināšanai, daļa LNB Brīvpieejas apmaiņas krājuma nodota RCB Repozitārija apmaiņas krājumam. 2. novembrī iespēja saņemt grāmatas bibliotēku krājumu papildināšanai prezentēta reģionu galveno bibliotēku komplektēšanas speciālistu seminārā.

Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Pārskata gada beigās nozīmīgi secinājumi par turpmākajiem metodiskā darba virzieniem tika izdarīti RCB bibliotekāro darbinieku novērtēšanā.

Konsultējot skolu bibliotekārus nepieciešama normatīvo dokumentu pārzināšana (valsts līmeņa bibliotēku un izglītības nozares dokumenti, Rīgas valstspilsētas pašvaldības dokumenti) un prasme savas zināšanas nodot tālāk. Nepieciešamas prasmes iespējami īsā laikā atrisināt dažādas problēmas, kā arī komunicēt ar dažādiem cilvēkiem. Svarīga ir nepārtraukta profesionālā pilnveide un speciālistu pieredzes apmaiņa.

Profesionālās pilnveides jomā joprojām aktuāli autortiesību, kā arī psiholoģijas jautājumi. Nepieciešamas praktiskas nodarbības publiskās uzstāšanās iemaņu uzlabošanai, kā arī mūsdienīgu publicitātes materiālu sagatavošanai, jaunākās literatūras tematikai veltīti apskati.

Joprojām aktuāls bija jautājums par prasmju pilnveidošanu tiešsaistes rīku izmantošanā.

Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore
Dzidra Šmita

27.02.2023.

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2022 gada izmantojuma rādītāji

	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. apmeklējums bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem
CB	8810	1492	78120	11487	138886	24079
Āgenskalna filiālbibliotēka	1581	422	13316	5203	18926	5816
Filiālbibliotēka „Avots”	1244	207	11871	1765	20593	2671
Biķernieku filiālbibliotēka	1467	365	13891	2739	28242	4832
Bišumuižas filiālbibliotēka	762	213	9357	2600	15984	3441
Bolderājas filiālbibliotēka	1179	342	11390	2359	24363	3707
Čiekurkalna filiālbibliotēka	1309	366	15203	4077	26029	5348
Daugavas filiālbibliotēka	1711	516	27902	5263	39003	6931
Grīziņkalna filiālbibliotēka	1220	187	12559	1905	24166	3385
Iļģuciema filiālbibliotēka	1980	488	16718	4193	21395	4795
Imantas filiālbibliotēka	3344	979	33677	8945	62741	14874
Jaunciema filiālbibliotēka	375	112	3874	1093	9598	1520
Juglas filiālbibliotēka	1856	314	20022	2807	34322	3812
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	1467	370	13311	3023	28064	5505
Kengaraga filiālbibliotēka	2064	575	21881	5340	34699	7910
Mežciema filiālbibliotēka	1057	396	10679	2883	18239	4131
Filiālbibliotēka „Pārdaugava”	3440	662	38313	6723	67522	8340
Pļavnieku filiālbibliotēka	1981	645	21783	5792	35875	7818
Filiālbibliotēka „Pūce”	1405	574	14948	6553	25225	8535
Filiālbibliotēka „Rēzna”	1364	236	14229	2127	25543	2542
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	1429	405	15237	4578	31058	7671
Filiālbibliotēka „Strazds”	1523	455	18334	4561	25437	6897
Šampētera filiālbibliotēka	1442	373	14572	3381	28745	6787
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	3681	1039	29167	7405	67966	15666
Filiālbibliotēka „Zemgale”	1858	537	20486	4927	44320	8157
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	1488	369	17395	3731	34226	3958
ĀAP Dienas centrā	173	0	2939	0	3284	0
ĀAP BKUS	298	67	1852	249	3403	466
VIIBML	318	8	1694	52	2645	68
Kopā:	51 826	12 714	524 720	115 761	940 499	179 662

RCB vienotajā datubāzē reģistrēti **39 083** lietotāji,
no tiem bērni un jaunieši līdz 18 gadiem – **10 550**

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku kopējais krājums

RCB struktūrvienība	Krājums 31.12.2021.	Jauniegumi 2022	Izslēgts 2022	Krājums 31.12.2022.	(+) vai (-)
CB	96436	5445	5688	96193	-243
Repozitārija aktīvais krājums	10117	42	809	9350	-767
Bibliotēku dienests	2641	592	4	3229	588
VII BML	9924	270	125	10069	145
ĀAP BKUS	7210	588	5217	2581	-4629
Āgenskalna filiālbibliotēka	4976	3374	6	8344	3368
Filiālbibliotēka „Avots”	18256	1064	1574	17746	-510
Biķernieku filiālbibliotēka	12140	1120	1249	12011	-129
Bišumuižas filiālbibliotēka	8172	942	519	8595	423
Bolderājas filiālbibliotēka	22520	916	2522	20914	-1606
Čiekurkalna filiālbibliotēka	17448	1549	1191	17806	358
Daugavas filiālbibliotēka	25094	1373	1771	24696	-398
Grīziņkalna filiālbibliotēka	14347	857	1027	14177	-170
Iļģuciema filiālbibliotēka	24946	1193	2224	23915	-1031
Imantas filiālbibliotēka	53150	2358	4565	50943	-2207
Jaunciema filiālbibliotēka	10380	1243	1187	10436	56
Juglas filiālbibliotēka	20105	1483	1367	20221	116
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	17618	1037	1188	17467	-151
Ķengaraga filiālbibliotēka	19713	1392	1171	19934	221
Mežciema filiālbibliotēka	9804	935	1087	9652	-152
Filiālbibliotēka “Pārdaugava”	38384	2028	1857	38555	171
Pļavnieku filiālbibliotēka	26919	1397	1428	26888	-31
Filiālbibliotēka „Pūce”	14039	1004	894	14149	110
Filiālbibliotēka „Rēzna”	21615	1340	2640	20315	-1300
Sarkandaugavas filiālb.	29612	1425	1271	29766	154
Filiālbibliotēka „Strazds”	22989	1228	1167	23050	61
Šampētera filiālbibliotēka	25322	1270	1614	24978	-344
Torņakalna filiālbibliotēka	13008	2318	5117	10209	-2799
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	46298	2451	3294	45455	-843
Filiālbibliotēka „Zemgale”	16542	1253	1358	16437	-105
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	21747	1141	1987	20901	-846
Reorganizētā krājuma daļa	1714	0	1714	0	-1714
Kopā	683185	44628	58832	668981	-14204

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku jaunieguvumi 2022. gadā

RCB struktūrvienība	Pirktie (par RCB budžeta līdzekļiem)		Nepirktie (dāvinājumi; bibliotēka nodod otrai bibliotēkai)		Kopā		Periodika (2022)		Pavisam kopā	
	Eks.	EUR	Eks.	EUR	Eks.	EUR	Žurnāli	Laikraksti	Eks.	EUR
CB	2232	26313.93	687	4759.09	2919	31073.02	2515	11	5445	31073.02
Repozitārija aktīvais krājums	27	346.94	15	160.1	42	507.04	0	0	42	507.04
Bibliotēku dienests	6	523	9	76.63	15	599.63	572	5	592	599.63
VIIBML	65	775.57	41	258.76	106	1034.33	161	3	270	1034.33
ĀAP BKUS	0	0	0	0	0	0	586	2	588	0
Āgenskalna filiālbibliotēka	682	7423.78	2319	14744.18	3001	22167.96	370	3	3374	22167.96
Filiālbibliotēka „Avots”	471	5177.12	94	801.98	565	5979.1	496	3	1064	5979.1
Biķernieku filiālbibliotēka	391	4115.65	52	396.62	443	4512.27	674	3	1120	4512.27
Bišumuižas filiālbibliotēka	371	3888.79	35	266.61	406	4155.4	533	3	942	4155.4
Bolderājas filiālbibliotēka	392	4155.06	60	405.7	452	4560.76	462	2	916	4560.76
Čiekurkalna filiālbibl.	601	6409.42	188	716.14	789	7125.56	758	2	1549	7125.56
Daugavas filiālbibliotēka	661	7304.82	82	709.36	743	8014.18	626	4	1373	8014.18
Grīziņkalna filiālbibliotēka	398	4195.67	56	403.25	454	4598.92	399	4	857	4598.92
Iļģuciema filiālbibliotēka	542	5838.34	158	1008.69	700	6847.03	484	9	1193	6847.03
Imantas filiālbibliotēka	715	7771.3	735	4154.62	1450	11925.92	904	4	2358	11925.92
Jaunciema filiālbibliotēka	384	4075.82	25	222.9	409	4298.72	832	2	1243	4298.72
Juglas filiālbibliotēka	434	4674.93	181	900.5	615	5575.43	864	4	1483	5575.43
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	381	4011.91	97	434.65	478	4446.56	554	5	1037	4446.56
Ķengaraga filiālbibliotēka	509	5584.99	236	1247	745	6831.99	642	5	1392	6831.99
Mežciema filiālbibliotēka	379	4009.26	90	496.21	469	4505.47	462	4	935	4505.47
Filiālbibl. “Pārdaugava”	775	8861.27	179	1238.32	954	10099.59	1066	8	2028	10099.59
Pļavnieku filiālbibliotēka	567	6155.69	144	1122.97	711	7278.66	680	6	1397	7278.66
Filiālbibliotēka „Pūce”	408	4332.24	39	363.3	447	4695.54	553	4	1004	4695.54
Filiālbibliotēka „Rēzna”	422	4553.59	74	577.24	496	5130.83	835	9	1340	5130.83
Sarkandaugavas filiālbibl.	661	7236.46	85	687.16	746	7923.62	677	2	1425	7923.62
Filiālbibliotēka „Strazds”	504	5376.89	61	536.98	565	5913.87	658	5	1228	5913.87
Šampētera filiālbibliotēka	485	5124.37	160	864.13	645	5988.5	622	3	1270	5988.5
Torņakalna filiālbibliotēka	1068	10104.92	1250	8982.8	2318	19087.72			2318	19087.72
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	1084	12493.26	284	1847.99	1368	14341.25	1078	5	2451	14341.25
filiālbibliotēka „Zemgale”	471	5030.9	154	1299.21	625	6330.11	626	2	1253	6330.11
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	539	5749.11	41	374.17	580	6123.28	556	5	1141	6123.28
Kopā	16 625	181 615.00	7 631	50 057.26	24 256	231 672.3	20245	127	44 628	231 672.26
							20 372			

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2022. gadā izslēgtie informācijas resursi

(sadalījums pa izslēgšanas iemesliem)

RCB struktūrvienība	Nolietoti	Lietotāju nozaudēti	Zuduši brīvpieejā	Novecojuši pēc satura	Nodoti Repozitārija apmaiņas krāj.	Nodoti Repozitārija pasivajam krāj.	Nav atgūstami bibl. lietotāja dēļ	Nodoti uz citu krājumu	Kopā	Periodika		Kopā
										Žurnāli (2020)	Laikraksti (2021)	
CB	1976	57	1	0	152	0	932	113	3 231	2 446	11	5 688
Repozitārija aktīvais krāj.	685	0	108	0	0	0	16	0	809	0		809
Bibliotēku dienests	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
VIIBML	0	0	0	0	0	0	0	0	0	122	3	125
ĀAP BKUS	762	0	43	0	1435	0	0	2536	4 776	439	2	5 217
Āgenskalna filiālbibl.	2	0	0	0	0	0	0	0	2		4	6
Filiālbibliotēka „Avots”	871	0	0	0	69	0	88	0	1 028	543	3	1 574
Biķernieku filiālbibliotēka	451	0	0	0	37	0	51	0	539	706	4	1 249
Bišumuižas filiālbibliotēka	8	6	0	0	0	0	11	0	25	491	3	519
Bolderājas filiālbibliotēka	1309	24	0	0	0	0	62	2	1 397	1121	4	2 522
Čiekurkalna filiālbibl.	271	11	1	0	138	0	51	11	483	705	3	1 191
Daugavas filiālbibliotēka	539	14	0	0	204	0	57	163	977	790	4	1 771
Grīziņkalna filiālbibliotēka	167	11	0	0	99	0	80	7	364	658	5	1 027
Iļģuciema filiālbibliotēka	1202	15	129	0	0	0	57	176	1 579	634	11	2 224
Imantas filiālbibliotēka	3140	0	1	0	0	0	156	0	3 297	1264	4	4 565
Jaunciema filiālbibliotēka	75	0	0	0	404	0	12	41	532	652	3	1 187
Juglas filiālbibliotēka	220	4	0	0	63	0	135	0	422	940	5	1 367
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	240	21	0	0	235	0	77	0	573	610	5	1 188
Ķengaraga filiālbibliotēka	390	0	0	0	47	0	101	0	538	628	5	1 171
Mežciema filiālbibliotēka	217	6	0	0	442	0	23	0	688	395	4	1 087
Filiālbibl. “Pārdaugava”	222	53	1	0	38	0	95	1	410	1442	5	1 857
Pļavnieku filiālbibliotēka	437	6	0	0	77	0	110	18	648	772	8	1 428
Filiālbibliotēka „Pūce”	205	0	0	0	22	0	32	0	259	629	6	894
Filiālbibliotēka „Rēzna”	1458	11	0	0	0	0	148	0	1 617	1015	8	2 640
Sarkandaugavas filiālb.	584	0	0	0	35	0	54	5	678	590	3	1 271
Filiālbibliotēka „Strazds”	295	0	0	0	156	0	66	59	576	584	7	1 167
Šampētera filiālbibliotēka	894	0	0	0	0	0	51	0	945	666	3	1 614
Torņakalna filiālbibliotēka	4188	0	0	0	135	0	288	506	5 117	0	0	5 117
Filiālbibliotēka Vidzeme”	1554	0	1	0	0	0	150	0	1 705	1583	6	3 294
Filiālbibliotēka „Zemgale”	511	0	0	0	23	0	64	1	599	753	6	1 358
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	1234	0	0	0	34	0	74	0	1 342	640	5	1 987
Reorganizētā krājuma daļa	1246	0	0	0	4	0	450	14	1 714	0	0	1 714
Kopā	25 353	239	285	0	3 849	0	3 491	3653	36 870	21962		58 832

2022. gadā īstenotā projekta „Iekļaujošā bibliotēka” apraksts

Projekts tika finansēts RD Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

No 2022. gada 2. maija līdz 2022. gada 30. oktobrim RCB īstenoja projektu “Iekļaujošā bibliotēka”, kurā tika veiktas aktivitātes, kas uzlaboja darbu ar personām, kurām ir funkcionāli traucējumi, kā arī sekmēja Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri atraduši patvērumu Rīgā, iekļaušanos sabiedrībā un padarīja pieejamākus bibliotēkas pakalpojumus projekta mērķgrupām.

Projekta gaitu var iedalīt trīs posmos – RCB darbinieku pieredzes apmaiņas semināri par darbu ar mērķgrupu; lekcijas RCB darbiniekiem par darbu ar mērķgrupu; RCB darbinieku organizēti pasākumi un izstādes mērķgrupai.

Maijā tika organizēti trīs semināri tiešsaistē MS Teams platformā, kur RCB personāls dalījās pieredzē, diskutēja par problēmām un meklēja risinājumus darbam ar projekta mērķgrupu.

Lai uzlabotu prasmes darbā ar mērķgrupu, jūnijā un jūlijā klātienē notika darbinieku apmācības – sešas lekcijas, kuras vadīja savas jomas eksperti:

- Komunikācija ar personām, kurām ir kustību traucējumi (2. jūnijā, lektore Santa Survila, Rīgas domes Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes locekle);
- Komunikācija ar personām ar garīga rakstura traucējumiem (8. jūnijā, lektors Māris Grāvis, biedrības “Rūpju bērns” valdes priekšsēdētājs);
- Viegļās valodas pamati un tās izmantošana bibliotēkā (14. jūnijā, lektore Irīna Meļņika, biedrības “Viegļās valodas aģentūra” vadītāja);
- Emocionālais un konsultatīvais atbalsts bibliotēkārājā darbā ar Ukrainas kara bēgļiem (21. jūlijā, lektore Santa Laimiņa, krīžu un konsultāciju centra “Skalbes” projektu vadītāja);
- Komunikācija ar personām, kurām ir dzirdes traucējumi. Zīmju valodas pamati (28. jūlijā, lektore Inese Immure, SIA “Latvijas Nedzirdīgo savienības Surdotehniskās palīdzības centrs” valdes priekšsēdētāja).

Maija otrajā pusē, jūnijā, jūlijā un augustā tika veikts lasīšanas un klausīšanās palīgīdzekļu iepirkums, pasākumiem nepieciešamo lietu iepirkums, kā arī “Ābolu plauktu” noformēšanai vajadzīgo preču iepirkums – palielināmie stikli, austiņas, spēles, konfektes, suvenīri ar RCB simboliku, kā arī laminēšanas plēves.

No maija līdz oktobrim tika veikta RCB struktūrvienībās izveidoto “Ābolu plauktu” saturiskā un vizuālā stāvokļa izvērtēšana (izdevumi, kas varētu uzlabot cilvēku ar īpašām vajadzībām dzīves kvalitāti un varētu atvieglot informācijas meklēšanu par specifiskām problēmām viņu atbalsta personām). Darba procesā tika pārrunātas iespējamās “Ābolu plaukta” konceptuālās un vizuālās izmaiņas. Apzināti informācijas resursi “Ābolu plaukta” papildināšanai, kā arī atjaunināta informācija, kas skar dažādas sociālās grupas –

informācija par likumdošanu, interneta resursi par sociāliem pakalpojumiem, izziņoši video, raidieraksti, intervijas u. c. Sazinoties ar biedrībām “Sustento” un “Apeirons”, noskaidrots viņu viedoklis un ieteikumi par “Ābolu plauktu” attīstību. “Ābolu plauktu” iekārtošanas un noformēšanas darbi turpināsies 2023. gadā.

Semināros un lekcijās iegūtās zināšanas tika izmantotas ikdienas darbā: RCB darbinieki septembrī un oktobrī RCB un tās filiālbibliotēkās organizēja 17 pasākumus un 11 izstādes projekta mērķgrupai – personām ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri raduši patvērumu Rīgā.

- Āgenskalna filiālbibliotēka organizēja divus pasākumus Friča Brīvzemnieka pamatskolā. Nodarbību sākumā bērni iepazinās ar jau gatavu īsgrāmatiņu, kopīgiem spēkiem izlasīja stāstus, kuros iekļautas “neērtās” tēmas – vienlīdzība, kultūru daudzveidība, vārda brīvība. Lasītāji tika aicināti apzināt stereotipus – vecuma diskrimināciju, invaliditāti un dzimumu lomas. Bibliotēka organizēja arī radošu nodarbību aprūpes un rehabilitācijas centrā „Saule”, kas nodrošina sociālās rehabilitācijas un sociālās aprūpes, un sociālā darba pakalpojumus cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem. Nodarbības laikā bibliotekāri lasīja Imanta Ziedoņa „Krāsainās pasakas”, rosināja pārdomāt dzirdēto un attēlot to pašu veidotajās mandalās.
- Bišumuižas filiālbibliotēka un filiālbibliotēka “Rēzna” rīkoja pastaigu pa Bišumuižu. Vairāki pastaigas dalībnieki no Latgales priekšpilsētas Bišumuižā viesojās pirmo reizi. Tika veicināta abu apkaimju iedzīvotāju saliedēšanās.
- Čiekurkalna filiālbibliotēka un CB BLN sadarbībā ar ČAB, Čiekurkalna kultūras biedrību “Jugoli” un Ukrainas atbalsta biedrību/Товариство підтримки України organizēja pasākumu latviešu un ukraiņu kultūras iepazīšanai “Divas valodas – viena sirds”. Pasākuma mērķis bija Ukrainas civiliedzīvotāju, kas raduši patvērumu Latvijā (Rīgā, Čiekurkalnā), iekļaušanās vietējā kopienā.
- Daugavas filiālbibliotēkā sešās tikšanās reizēs viesojās Rīgas Daugavas pamatskolas audzēkņi. Tika atpazīti burti un skaitļi, apskatītas un izmēģinātas dažādas skaņu grāmatas, aplūkotas bibliotēkas izstādes un iepazīti abi bibliotēkas stāvi. Noslēgumā tika darinātas grāmatzīmes mājās lasāmajām grāmatām.
- Juglas filiālbibliotēka organizēja pasākumu Rīgas 4. pamatskolas audzēkņiem, bērniem, kuriem ir dažādas pakāpes funkcionālie traucējumi, viņu pašu skolas ierastajā vidē. Norisinājās saruna par apkārtējās dabas daudzveidību, akcentējot kukaiņu pasauli, un balstoties uz demonstrēto multiplikācijas filmu “Spāre un skudra” un tai līdzīgo latviešu tautas pasaku “Sisenis un skudra”.
- Ķengaraga filiālbibliotēkas darbinieki kopā ar dzejniekiem viesojās dienas aprūpes centrā “Cerību māja”, kur notika Dzejas dienām veltīts pasākums “Dzeja skan”. Centra audzēkņi, gatavojoties pasākumam, bija izveidojuši zīmējumu izstādi, ilustrējot Imanta Lastovska dzejoļus.

- Filiālbibliotēka “Pūce” rīkoja vairākus pasākumus biedrībai “Rīgas aktīvo senioru alianse” (RASA), invalīdu apvienības “Aizvējš” līnijdeju kopai, kā arī apmeklētājiem no Pļavnieku un Purvciema apkaimēm. Tika rīkots pasākums arī Ukrainas atbalstam. Uz pasākumu tika aicināti Ukrainas iedzīvotāji, kuri raduši patvērumu Rīgā. Bibliotēkā notika drāmas kopas “Saulespuķe” no invalīdu apvienības “Aizvējš” uzstāšanās – Ritas Missūnes humoristiskais viencēliens “Sveikas, omītes!”.
- Sarkandaugavas filiālbibliotēkā viesojās dienas aprūpes centra “Duntes ozoli” klienti, kuri tika iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumiem, jaunākajām grāmatām un periodiku. Tika rādītas slaidrādes par Sarkandaugavas apkaimi un par ievērojamo sarkandaugavieti, dzejnieku Aivaru Neibartu.
- Filiālbibliotēka “Strazds” organizēja RSAC “Mežciems” lasītāju klubiņa nodarbību, kurā klātesošie tika iepazīstināti ar latviešu rakstniekiem veltīto grāmatu sēriju “Es esmu”. Bibliotēkā bija eksponēta Rīgas Strazdumuižas internātvidusskolas – attīstības centra skolēnu radošo darbu izstāde “Mana pasaule”.
- Šampētera filiālbibliotēkā notika drāmas kopas “Saulespuķe” no invalīdu apvienības “Aizvējš” uzstāšanās – Ritas Missūnes humoristiskais viencēliens “Sveikas, omītes!”. Šāda pasākuma norise bibliotēkā ir iespēja apkaimes senioriem (un ne tikai) sanākt kopā, iepazīties un uzzināt ko jaunu par literatūras un kultūras aktualitātēm.
- Filiālbibliotēkā “Vidzeme” bija apskatāma Valsts sociālās aprūpes centra “Rīga” filiāles “Teika” bērnu radošo darbu izstāde “Trīs no mums”, kurā bija aplūkojami audzēkņu Kristas Močalovas, Daniela Miķelsona un Eināra Petrakova krāšņie darbi. Notika arī izstādes atklāšanas pasākums. Lepnumu un prieku par paveikto izstādes atklāšanā varēja just gan no pašiem māksliniekiem, gan līdzjutējiem, kā arī no viņu mākslas skolotāja Ilgvara Zalāna, kurš bērniem kļuvis par vienu no uzticības personām.
- Filiālbibliotēkā “Zemgale” notika divi pasākumi bērnudārza bērniem un skolu audzēkņiem, kuros piedalījās Rīgas 3. pamatskolas un PII “Vadakstīte” bērni, kā arī bibliotēkā viesojās Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas jaunāko klašu skolēni, bērni ar dzirdes traucējumiem. Pasākumu centrālā tēma bija dažādība bibliotēkā, skolā un sabiedrībā. Bērni tikai aicināti pievērst uzmanību tam, cik dažādi ir augi, un padomāt par to, cik atšķirīgi ir arī cilvēki.

Projekta rezultātu izvērtējums

Projekta “Iekļaujošā bibliotēka” laikā notikuši 3 semināri, 6 lekcijas, 11 izstādes un 17 pasākumi, kas apliecinājuši, ka RCB filiālbibliotēkas ir nozīmīgi pilsētas apkaimju kultūras centri, iekļaujoša un aicinoša vide vietējai kopienai.

Arī pēc projekta beigām plānotas atjaunotās, uzlabotās un jaunās sadarbības formas RCB un filiālbibliotēkām ar iestādēm un organizācijām, kuras pārstāv personu ar funkcionāliem traucējumiem intereses, kā arī Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri raduši patvērumu Latvijā, intereses. Notiks RCB darbinieku organizēti pasākumi un izstādes projekta mērķgrupai, piemēram, RCB Imantas filiālbibliotēkā novembrī

notika pasākums ar Imantas vidusskolu un ukraiņu skolēniem, kas tajā mācās, RCB Ilģuciema filiālbibliotēkā decembrī bija skatāma nodibinājuma “Fonds kopā” Dienas aprūpes un rehabilitācijas centra personām ar garīgās aprūpes traucējumiem rokdarbu izstāde “Baltā ziema”. Savukārt, RCB Bibliotēku dienests apkopojis praktiskus ieteikumus darbā ar cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī turpināsies darbs pie “Ābolu plauktu” iekārtošanas, atjaunošanas un noformēšanas.

RCB nodaļās un filiālbibliotēkās veiktais sociāli atbildīgais darbs un iekļaujošas vides veicināšana turpinās būt neatņemama ikdienas darba sastāvdaļa.

Projekta pirmajā posmā – pieredzes apmaiņas trīs semināros piedalījās 145 RCB darbinieki.

Projekta otrajā posmā sešas speciālistu lekcijas apmeklēja 127 RCB darbinieki.

Projekta trešajā posmā – 17 pasākumos RCB nodaļās un filiālbibliotēkās piedalījās ap 500 apmeklētāju, kas pārstāvēja projekta mērķgrupu.

Kopējais dalībnieku skaits: 772

Bija izvirzīti un projekta īstenošanas laikā sasniegti šādi **mērķi**:

1. Sekmēta personu ar funkcionālajiem traucējumiem, kā arī Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri atraduši patvērumu Rīgā, iekļaušanās sabiedrībā un padarīti pieejamāki bibliotēkas pakalpojumi šīm mērķgrupām;
2. Veikta pieredzes apmaiņa bibliotēkas personāla ietvaros, tādējādi apzinot problēmas darbā ar mērķgrupu un rodot tām risinājumus;
3. Lai nodrošinātu bibliotēkas darbinieku zinošu un tolerantu komunikāciju ar mērķgrupu, personāls apmācīts darbā ar personām, kurām ir funkcionāli traucējumi, kā arī darbā ar Ukrainas kara bēgļiem, lekcijās un semināros saņemot profesionāļu sniegtās zināšanas un ieteikumus bibliotēkārājā darbā;
4. Nodrošināts mērķgrupai pieejams, saistošs un aktuāls bibliotēkas pakalpojumu piedāvājums – krājums (grāmatas, periodika, datubāzes, mūzikas ieraksti, filmas), kā arī kultūras un izglītojošie pasākumi un izstādes;
5. Pilnveidoti bibliotēkā pieejamie pakalpojumi un piedāvājums personām ar funkcionāliem traucējumiem – “Ābolu plaukti”, lasīšanas un klausīšanās palīgierīču iegāde (lupas un austiņas), pieejamā informācija par iestādēm, kurās meklēt palīdzību un atbalstu;
6. Nodrošināta pieejama un droša bibliotēkas vide mērķgrupai – vizuāli (norādes, uzraksti, noformējums speciālajai literatūrai) un saturiski (aktuāls, saistošs “Ābolu plauktu” krājuma piedāvājums, kā arī informācija par bibliotēkas pakalpojumiem ukraiņu valodā);
7. Nodrošināta vienlīdzīga, iekļaujoša attieksme pret mērķgrupu, kas rada vēlmi uzkavēties bibliotēkā un tur atgriezties;
8. Veicināta sabiedrības informētība un sapratne par mērķgrupas vajadzībām.

Bija plānoti un projekta īstenošanas laikā panākti šādi **rezultāti**:

1. Projekta īstenošanas rezultātā sasniegti visi projektā izvirzītie mērķi;
2. Pieejams, saistošs un aktuāls bibliotēkas pakalpojumu piedāvājums – krājums (grāmatas, periodika, datubāzes, mūzikas ieraksti, filmas, “Ābolu plaukti”), nodrošinot palīgierīces lasīšanai (lupas), kā arī klausīšanās palīgierīces (austiņu iegāde);
3. Atjaunotas, uzlabotas un radītas jaunas sadarbības formas bibliotēkai ar iestādēm un organizācijām, kuras pārstāv personu ar funkcionāliem traucējumiem intereses, kā arī Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri raduši patvērumu Latvijā, intereses.;
4. Aktualizēta un atjaunota informācija par iestādēm, kurās meklēt palīdzību un atbalstu;
5. Nodrošināta pieredzes apmaiņa bibliotēkas personāla ietvaros, tādējādi apzinot problēmas komunikācijā ar mērķgrupu;
6. Izglītoti bibliotēkas darbinieki darbā ar personām, kurām ir funkcionāli traucējumi, kā arī darbā ar Ukrainas kara bēgļiem, lekcijās un semināros saņemtas profesionāļu sniegtās zināšanas un ieteikumi bibliotekārajā darbā, tādējādi nodrošināta personāla zinoša un toleranta komunikācija ar mērķgrupu;
7. Uzrunāta un sasniegta projekta mērķgrupa, radot viņiem vēlmi apmeklēt bibliotēku un uzkavēties tajā, saņemot labvēlīgu un iekļaujošu attieksmi no personāla, kā arī gūstot pieeju bibliotēkas pakalpojumiem;
8. Izglītojošas, radošas un lietderīgas brīvā laika aktivitātes un pasākumi mērķgrupām;
9. Sekmēta mērķgrupas iekļaušanās sabiedrībā;
10. Veicināta sabiedrības informētība un sapratne par mērķgrupas vajadzībām.